DOCUMENT RESUME

ED 187 102 FL 011 183

AUTHOR Berzabal, Ofelia G.
TITLE Reading Right: Tagalog Translation Manual. English for Special Purposes Series: Nursing Aide.
INSTITUTION Honolulu City and County Office of Human Resources, Hawaii.; Honolulu Community Coll., Hawaii.
SPONS AGENCY Department of Labor, Washington, D.C.
PUB DATE 77
CONTRACT DL-15-6053-37
NOTE 131p.
LANGUAGE Tagalog; English

EDRS PRICE MF01/PC06 Plus Postage.
DESCRIPTORS Adult Education; *English (Second Language); *English for Special Purposes; Grammar; High Interest Low Vocabulary Books; Instructional Materials; Language Usage; Medical Vocabulary; *Nurses Aides; Reading Materials; *Reading Skills; *Second Language Instruction; *Tagalog; Vocabulary Development

ABSTRACT

This Tagalog translation manual for nursing aides is designed to improve reading skills of U.S. immigrants. After short readings in Tagalog, and English translations of vocabulary/phrases, comprehension, grammar, and language usage exercises are presented. Topical areas include: food, the hospital staff, body language, cleanliness in the hospital, measurements and medical abbreviations, emergencies, the library, observing and reporting, and job searching. (SW)

****
* Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
* from the original document. *
****

ENGLISH FOR SPECIAL PURPOSES SERIES

NURSING AIDE

TAGALOG TRANSLATION MANUAL

READING RIGHT

ED187102

FL011183

OFELIA G. BERZABAL

U.S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION & WELFARE
NATIONAL INSTITUTE OF EDUCATION

THIS DOCUMENT HAS BEEN REPRODUCED EXACTLY AS RECEIVED FROM THE PERSON OR ORGANIZATION ORIGINATING IT. POINTS OF VIEW OR OPINIONS STATED DO NOT NECESSARILY REPRESENT OFFICIAL NATIONAL INSTITUTE OF EDUCATION POSITION OR POLICY

Produced at Honolulu Community College
1977

No rights reserved. Any part of this book may be reproduced in any form or by any electronic or mechanical means by any classroom teacher for use in a classroom. No written permission from the author or publisher is necessary. This text may not be commercially sold or published. Arrangements for obtaining multiple copies of this text can be made with the Honolulu Community College Instructional Resource Center.

Produced at Honolulu Community College, 1977.

This text was developed under Comprehensive Employment and Training Act (CETA) contract number 15-6053-37 between the U.S. Department of Labor and the Office of Human Resources, City and County of Honolulu, under subcontract to Honolulu Community College.

ACKNOWLEDGMENTS

Several people have earned my heartfelt gratitude for their suggestions and contributions. I am indebted and extend sincere thanks to Al Hoel, Coordinator, and instructor of the PLESA project for providing suggestions, ideas and preferences in establishing the format of this translation manual.

Special thanks and sincere gratitude go to my husband, Tony Berzabal, for translating portions of this manual and editing them. Also, I am grateful to Jessiefema Figuerres for her suggestions and for editing and typing this text.

To all the PLESA instructors and the bilingual teachers that I worked with and who devoted much of their time writing materials, teaching and counseling the immigrant students enrolled in this project, I express sincere appreciation. Also deserving special mention and thanks is Esperanza Sipin of the Bilingual-Bicultural Program who gave me suggestions and an Ilocano/Tagalog dictionary that helped me a great deal in translating difficult terms.

I dedicate this translation manual to all its users who want to improve their English Speaking, Listening and Reading ability.

O.G.B.

Honolulu, Hawaii
September 1977

TABLE OF CONTENTS

Acknowledgments iii

To The Student vi

Introduction ix

UNIT I AN INTRODUCTION 1

UNIT II IT'S A MATTER OF TIME 17

UNIT III FOOD FOR THOUGHT 26

UNIT IV THE HOSPITAL STAFF 44

UNIT V BODY LANGUAGE 54

UNIT VI ASEPSIS 62

UNIT VII MEASUREMENT AND ABBREVIATION 74

UNIT VIII IT'S AN EMERGENCY 84

UNIT IX THE LIBRARY 93

UNIT X OBSERVING AND REPORTING 99

UNIT XI THE JOB HUNT 110

UNIT XII REVIEW AND TESTING 122

SA ESTUDIYANTE

Pagtanggap sa islang Mahimahi. Ang babasahing-aklat na ito ay iyong magiging patnubay sa islang Mahimahi. Inaasahan naming ikaw ay masisiyahan dito sa Mahimahi. Ang Mahimahi ay isang natatanging pook. Ito ay katulad na katulad ng Hawaii, nguni't ito ay hindi Hawaii. Marami kang matutunanan tungkol sa kultura at kaugalian sa Hawaii sa pagbabasa mo tungkol sa Mahimahi. Ang kultura at kaugalian sa Mahimahi ay katulad ng sa Hawaii. Sapagka't ang opisyal na wika ng Mahimahi ay Inggles, iyo ding mapag-aaralan ang wikang ito.

KAAYUSAN NG SALIGANG-AKLAT

Ang saligang-aklat na ito ay naglalaman ng tatlong pangunahing uri ng babasahin.

1. Ito ay mayroong mga kuwento tungkol sa islang Mahimahi.

2. Ito ay may mga sanaysay at mababang artikulo tungkol sa kaalaman sa paggagamot o medisina na kakailanganin mo bilang isang katulong ng nars.

3. Mayroong babasahin tungkol sa pananalita upang makatulong sa ikapagbubuti ng iyong pagbasa.

Mayroon ding paliwanag tungkol sa kultura at kaugalian tungkol sa kabuhayan sa Estados Unidos. May mga suliranin ng mga salita na kailangan mong lutasin at may mga maikling pagsasanay sa kabilisan ng pagbasa dito sa aklat na ito.

May labing-isang bahagi ang aklat na ito. Ang bawa't bahagi ay naisaayos sa isang pangunahing paksa. Ang bahaging ito ay magkakaugnay sa saligang-aklat ng Speaking at Listening Nursing Aide na isa ding bahagi ng seryeng ito. Subali't ang mga ito ay hindi sumasalig o umaasa sa isa't-isa, at maaaring gamitin ito na hindi kinakailangang gamitin ang aklat ng Speaking o Listening.

May mga pagsasanay sa hulihan ng mga bahaging 1, 3, 5, 7, 9, at 11. Ang mga kasagutan sa mga pagsasanay dito ay nakalakip sa huling bahagi nitong aklat. Kaya maaari mong gawin ang bawa't bahagi ng isa-isa. Maaari mong iwasto ang sariling gawain tuwing matatapos ang isang bahagi. Subali't naniniwala kaming makakatulong sa iyo na pag-uusapan sa klase ang mga nilalaman ng aklat na ito. Naniniwala kaming mas mabilis ang iyong pag-unlad sa pagbasa kapag iyong gagamitin ang aklat na ito bilang bahagi ng klase upang mapag-usapan at makapagtanungan tungkol sa mga leksiyon.

BABASAHING "CLOZE"

Ilan sa mga babasahin sa aklat na ito ay mga suliraning lulutasin. May mga puwang sa mga babasahing ito. Ang iyong tungkulin ay upang sagutin ang mga nawawalang salita sa mga puwang. Ang uri ng babasahing ito ay tinatawag na "cloze readings". May mga iba't-ibang paghuhulaan na makakatulong sa iyong pagsagot sa mga ito. Nasa mismong babasahin ang mga bagay na iyong paghuhulaan. Iyong matutuklasan at malalaman kung anong mga salita ang babagay sa mga puwang at kung anong uring mga salita ito. Kung minsan maaaring makakakita kayo ng mga puwang na hindi ninyo malulutas. Huwag tumigil magbasa. Iwanan ang puwang na ito at ipagpatuloy ang pagbasa. Maraming pagkakataon na iyong maiisip ang mga nawawalang salita pagkatapos basahin ang buong sanaysay. Kaya mahalagang basahin ang buong sanaysay ng higit sa isang beses. Kung minsan naman ay maaaring kinakailangang basahin ito ng tatlo o apat na beses upang matiyak ang iyong isasagot sa lahat ng mga salita.

Ang layunin ng babasahing "cloze" ay upang tulungan kang maging isang mahusay na taga-pagbasa. Ang paraang ito ng pagbasa ay hindi ang pagtingin lamang sa bawa't isang salita. Ang pagbasa ay ang pagintindi mo ng kahulugan ng lupon ng mga salita. Ang pagbasa ay nangangahulugan din na maaari mong hulaan o ipalagay kung ano ang sumusunod na paksang tatalakayin. Kaya, madalas na, kahit may isang salitang nawawala ay maaari ding intindihin o hulaan ang kahulugan ng iyong binabasa.

Huwag ikatakot ang paghula dahil mahalaga ito. Malalaman mo na ang paghula ay madalas nakakatulong sa pag-intindi ng kahulugan ng mga salita at mga babasahin. Subali't ito ay hindi basta-basta paghula, nguni't matalinong paghula na nababatay sa kaalaman tungkol sa wikang Inggles. Kahit na iyong nararamdaman na di-gaano ang kaalaman mo sa Inggles, kami'y naniniwala na ang mga babasahing ito ay makakaragdag sa iyong kaalaman ng wikang Inggles, at makakatulong sa ikabubuti ng iyong mga mahalagang kasanayan na maaaring gamitin sa pagbasa ng mga ibang bagay.

Mayroon pang mga ilang bagay na dapat mong malaman tungkol sa babasahing "cloze". Sumangguni sa unang babasahin habang binabasa ang mga sumusunod na pangungusap.

1. Ang unang pangungusap ng babasahing "cloze" ay buo.

2. Magmula sa ikalawang pangungusap, ang bawa't ikalimang salita ay hindi naisama o hindi nakasulat.

3. Kapag ang nawawalang salita ay nag-uumpisa sa

katinig, ang unang letra ay nakasulat. Pagkatapos, may mga puwang sa bawa't isang letra ng nawawalang salita.

4. Kapag nag-uumpisa sa patinig ang nawawalang salita, hindi nakasulat ang unang letra nito. May mga puwang sa bawa't letra ng nawawalang salita.

5. Ang mga babasahing "cloze" ay may mga numero, gaya ng, Reading 1, Reading 1A. (Mayroong mga ilang babasahin na tinatawag na "Short Readings". Walang numero ang mga ito.)

6. Magkatulad sa paksa ang mga babasahing magkapareho ang numero gaya ng 1, 1A. Ang "Reading 1A" ay mas mahirap na babasahin, kung kaya't kinakailangang unahin ang "Reading 1".

7. Ang kabuuan ng mga babasahing ito na walang mga puwang ay sumusunod sa bawa't "cloze reading". Subuking sagutin lahat ang mga puwang bago tingnan ang kabuuan ng mga "cloze readings".

PAGKAKASALIN SA IBANG WIKA

May mga pagkakasalin sa ibang wika na iyong gagamitin na kasama ang aklat na ito. Ito ay mga pagkakasalin ng ilan sa mga nilalaman ng iyong saligang-aklat. Bawa't bahagi ng babasahing aklat ay may pasimulang pambungad sa leksiyon. Ang mga ito naisalin sa ibang wika. Mayroon ding mga pagkakasalin sa bawa't salita o lupon ng mga salita. Habang binabasa ang aklat, iyong makikita ang (Tr) sa hulihan ng ilan sa mga babasahin. Ito'y nangangahulugan na ang bahaging ito ay naisalin sa ibang wika, at makikita sa aklat ng mga pagkakasalin. May mga apat na pagkakasalin. Ang mga ito ay sa Ilokano, Tagaloq, Korean, at Vietnamese. Tingnan ang mga pagkakasalin ng mga pambungad sa leksiyon, mga salita, at mga (Tr) tuwing makakita nito.

MAPA

Mayroon pang isang bagay na dapat mong malaman bago ka mag-umpisa. May dalawang mapa sa librong ito. Kinakailangan mong tingnan ang mga ito para sa ibang mga babasahin. Sa hulihan ng Reading 1 ng unang pangkat, ay may mapa ng islang Mahimahi. Sa kalagitnaan nitong aklat ay naroroon ang mapa ng lungsod ng Tamarind.

Ngayon ay handa ka nang magsimula. Inaasahan naming magugustuhan mo ang mga gawain sa aklat na ito. At aming inaasahan na ang mga takdang-aralin ay makakatulong sa iyong kasanayan sa pagbasa.

INTRODUCTION

Ang layunin ng aklat na ito ay upang makatulong sa madaling pag-intindi mo ng mga nilalaman ng aklat na Nursing Aide Reading Right. Sumangguni sa aklat na ito tuwing makakita o makabasa ka ng mga salita o lupon ng mga salitang mahirap intindihin and kahulugan.

May tatlong bahagi ang aklat na ito. Ang unang bahagi ay ang mga pagkakasalin sa Tagalog ng lahat ng pambungad sa bawa't pangkat ng leksiyon (Unit Preview). Ang pambungad na ito ay nagpapaliwanag ng kabuuan at nilalaman ng bawa't leksiyon. Mayroong mga listahan ng mga salita o lupon ng mga salita na naisaayos sa ayos ng abakada para sa bawa't pangkat o leksiyon (Vocabulary/Phrases). Ito ay mga pagkakasalin sa Tagalog ng mga salita na nasa babasahing-aklat na Nursing Aide Reading Right. Ang mga pagkakasalin sa mga ito ay alinsunod sa kahulugan ng pagkagamit sa mga babasahin. Habang iyong binabasa ang aklat sa Ingles, maaaring makatagpo ka ng mga talata o sanysay na may markang Tr sa hulihan o ibaba ng pangungusap. Ito (Tr) ay nagpapahiwatig na ang mga ito ay naisalin sa Tagalog at matatagpuan sa aklat na ito. Mayroon ding mga pagsasanay sa pagbigkas ng mga salita na makikita sa listahan ng mga salita (Vocabulary/Phrases). Kung hindi ka tiyak kung paano ang paggamit ng mga pagbibigkas nito, maaaring sumangguni sa anumang diksiyonaryo na Ingles at basahin ang paliwanag ng mga senyas o marka sa itaas ng mga salitang patinig. Maaari ding ipaliwanag ito sa iyo ng iyong guro kapag sumangguni sa kanya.

Aking inaasahan na makakatulong sa iyong pag-intindi at madaling pagkatuto ng Ingles ang mga pagkakasalin sa aklat na ito habang ikaw ay nag-aaral ng pagbasa, pagsalita at pakikinig sa Ingles.

O.G.B.

Honolulu, Hawaii
September 1977

UNIT I

AN INTRODUCTION

PREVIEW

Ang unang bahagi ng leksiyon na ito ay pambungad o pagpapakilala sa islang Mahimahi at lungsod ng Tamarind. Ito ay nagpapakilala din sa ilang mga taong nakatira sa islang Mahimahi. Habang binabasa ang mga sanaysay at ginagawa ang mga pagsasanay sa bahaging ito, iyong makikilala ang mga tao sa islang Mahimahi. Iyo ding makikita ang pagkakaayos ng aklat na ito, at kung anong uri ng mga babasahin at mga pagsasanay na iyong gagawin sa aklat na ito.

Bukod sa mga sanaysay, ang pangunahing pagsasanay sa pananalita sa leksiyon na ito ay ang pag-intindi sa paggamit ng ilan sa mga pang-ukol na karaniwang ginagamit. Iyong pagsasanayan ang mga pang-ukol na ito gaya ng, in, on, at, to, toward. Mayroong karagdagang pagsasanay sa hulihan ng pangkat na ito. Kailangang tapusin ang lahat ng mga pagsasanay bago magpatuloy sa susunod na bahagi ng aklat.

Ang mga kasagutan sa mga pagsasanay sa bahaging ito ay nasa hulihan ng aklat na ito. Tingnan ang mga gawain at iwasto ang mga kamalian habang pinag-aaralan ang isang pangkat o bahagi ng leksiyon.

Vocabulary/Phrases

Reading 1

agriculture /ăg-rĭ-kŭl'chər/ n pagsasaka
agricultural land - lupang pagsasakaan
area /â'rē-ə/ n lugar ; pook ; purok
came /kām/ v pt,pp of come dumating
city /sĭt'ē/ n lungsod
dolphin fish /dŏl'fĭn fĭsh/ n balyena
east /ēst/ n silangan
eastern /ē'stərn/ adj silanganan
find /fīnd/ v hanapin
first /fûrst/ adj una ; nauna
fishing /fĭsh'ĭng/ n pangingisda
grow /grō/ v tumubo ; lumaki
head /hĕd/ n ulo
hotels /hō-tĕls'/ n pl of hotel otel
industries /ĭn'də-strēs/ n pl of industry industriya
island /ī-lănd/ n isla ; pulo
it's about - ito'y tungkol sa
language /lăng'gwĭj/ n wika ; pananalita
largest /lärj'əst/ superl. of large pinakamalaki
looked like - kahawig ng.. ; kamukha ng..
main /mān/ adj pangunahin
map /măp/ n mapa
more and more - parami ng parami
most /mōst/ adj pinakamarami ; halos lahat
named /nāmd'/ v pt,pp of name napangalanan ; naturingan
near /nîr/ adj malapit
Pacific Ocean - Dagat Pacifico
part /pärt/ n bahagi ; panig
pineapples /pĭn'ăp-əls/ n pl of pineapples pinya
plantations /plăn'tā-shənz/ n pl of plantation patanimang-bukid
population /pŏp'yə-lā'shən/ n ang (bilang ng) mga taong-bayan

ports /pôrts/ n pl of port daungan ng mga barko, bangka, etc.
south /south/ n timog
speak /spēk/ v magsalita
square miles - isang milyang parisukat
sugar cane /shoōg' r kān/ n tubo
tail /tāl/ n buntot ; hulihan
tourism /toor'Iz'əm/ n paglalakbay ; turismo
tourists /toōr'Ists/ n pl of tourist turista
western /wèst' rn/ adj kanluran ; bandang kanluran

Reading 1A

called /kôld/ v pt,pp of call tinawag
drew /droō/ v pt of draw umakit
flat /flăt/ adj pantay
footsteps /fōōt'stĕps/ n pl of footstep hakbang ; yabag ; lakad
income /In'kŭm/ n sahod ; kita ; suweldo
is located - matatagpuan sa ; kinalalagyan na pook
it's made up of - ito'y gawa sa
measured /mĕzh'ərd/ v pt,pp of measure sinukat ; nasukat
mountainous /moun-tən-əs/ adj bulubundukin
rainy /rān'ē/ adj tag-ulan
region /rē'jən/ n pook ; purok
rolling plains - kapatagan
sources /sôrs'Is/ n pl of source pinagmulan
stones /stōns/ n pl of stone bato
walked /wòkt'/ v pt,pp of walk naglakad ; linakad
were /wûr/ be pt of are ay mga (nakaraan)

Reading 2

actually /Ak'choō' l-ē/ adv tunay na
farmers /fär'mərs/ n pl of farmer magbubukid ; magsasaka
founded /found'Id/ v pt of found natuklasan ; naitatag
growing /grō'Ing/ v prp of grow lumalaki ; umuunlad
residential /rēz' -dēn'sh l/ adj lugar ng mga bahay
west /wēst/ n kanluran

Reading 2A

compared to - naihambing sa
easiest /ēs'ē-əst/ superl of easy pinakamadali
ever since - magmula noong..
grown /grōn/ v pp of grow lumaki ; umunlad
rapidly /răp'ĭd-lē/ adv mabilis
story /stôr'ē/ n kuwento ; artikulo ; sanaysay

Short Readings

address /ə-drĕs/ n tinitirhan
apartments /ə-pärt'mənts/ n pl of apartment bahay ; tinitirhan ; aksesorya
City Hall - Gusaling Lungsod
elementary school - paaralang pangmababang baitang (elementarya)
hospital /hŏs'pə-t'l/ n pagamutan ; ospital
meets /mēts/ v magtagpo ; magharap
moved into - lumipat sa
neighbor /nā'bər/ n kapit-bahay
new /n/yōō/ adj bago ; panibago
nursing aide - katulong ng nars
sister /sĭs'tər/ n kapatid na babai
teacher /tē'chər/ n guro ; meastra(o)
typist /tī'pĭst/ n tagapagmakinilya
works /wûrks/ n pl of work gawain ; trabaho

Reading 3

ahead /ə-hĕd/ adj nauuna ; pauna ; sa harap
announces /ə-nouns'ĭs/ v ipatalastas ; ianunsiyo
answers /ăn'sərs'/ v sumagot ; tumugon
as they walk away - habang papalayo sila ; habang naglalakad silang papalayo
asks /ăsks;äsks/ v magtanong
beautiful /byōō'tə-fəl/ adj maganda
box /bŏks/ n kahon ; karton
catches up - aabot
C'mon (come on) - sige na

daughter /dô't r/ n anak na babai
day /dā/ n araw
don't know (somebody) very well - di-kilala (ang isang tao)
ng mabuti
every /ĕv'rē/ adj bawa't isa
explains /ĕk-splānz/ v ipaliwanag
friendly /frend'lē/ adj mabuting makipagkaibigan
full of questions - maraming katanungan ; puno ng mga tanong
hand /hănd/ n kamay
her /hûr/ pron siya (babai)
hope /hōp/ v umasa
hopping /hŏp'ĭng/ v prp of hop lumulundag
investigate /in-vĕs'tĭ-gāt'/ v magsiyasat ; siyasatin
kitchen /kĭch' n/ n kusina
know /nō/ v makilala ; maunawaan
lady /lā'dē/ n babaing may kalinangan
let's go - tayo na
mommy /mŏm'ē/ n informal inay ; nanay
moving day - araw ng paglilipat (ng tirahan)
nice /nīs/ adj mabuti ; kaiga-igaya ; mabait
please /plēz/ v masiyahan ; ikalugod
points /points/ n pl of point dulo ; dako
pulling /pŏol'ĭng/ v prp of pull hinihila ; hinahatak
replies /rĭ-plīz/ v tumugon ; sumagot
runs /rŭns/ v tumakbo
says /sĕz/ v sabihin
sees /sē/ v tingnan
smiles /smīlz/ v ngumiti
someone /sum'wun/ pron isang tao
stuff /stŭf/ n kagamitan ; mga bagay-bagay
take a walk - maglakad
today /t -da/ n ngayong araw ; itong araw na ito
What's yours? - What's your name? - Ano naman ang sa iyo?
Ano ang pangalan mo?
walks up to her - lumapit sa kanya (isang babai)

Miscellaneous Translations

Tr1 (COMPREHENSION)

Basahin and unang kuwento tungkol sa islang Mahimahi. Sagutin ang mga sumusunod na tanong.

Tr2 (VOCABULARY)

Tiyaking mabuti na maintindihan mo and mga salita sa listahang ito. Isulat ang mga kahulugan ng mga salitang may linya. Isulat ang mga kahulugan sa iyong sariling pananalita o wika kung nais mo.

Tr3 (VOCABULARY)

1. Karamihan ng mga turista ay mas nagnanais na tumira sa mga otel sa bandang silangan ng lungsod ng Tamarind.

prefer - naisin nang higit; mas nais

to stay - tumira; tumigil

Ang salitang stay ay isang pangkaraniwang pandiwa. Ang kahulugan nito ay tumigil o manatili (maiwan) sa isang lugar o kalagayan ng kaunting panahon.

2. Basahin ang mga sumusunod na pangungusap.

_____ a. They stay at home on weekends.

_____ b. They stay in the house at night.

_____ c. They stayed in Tamarind City.

_____ d. They stayed at the beach.

_____ e. She stayed for dinner.

_____ f. He stayed on the boat.

_____ g. Young-Hee and Chul-Soo came to Hawaii last year. Bong-Sik stayed in Korea.

_____ h. The boys stayed clean all day.

_____ i. Manuel stays healthy all the time.

_____ j. Be sure the room stays neat.

Markahan ng X ang mga pangungusap sa itaas kapag ang kahulugan ng stay ay tumigil o maiwan sa isang lugar. Lagyan ng (✓) ang mga pangungusap kapag ang kahulugan ng stay ay manatili sa isang kalagayan. Markahan na ngayon ang mga pangungusap. Pagkatapos, magpatuloy sa susunod na talata.

Tingnan ang mga pangungusap na and kahulugan ng stay ay tumigil o manatili sa isang lugar. Anong uring mga salitang sumusunod sa salitang stay sa mga pangungusap na ito?

Inyong makikita na may mga mababang salita, na ating tinatawag na pang-ukol, pagkatapos ng salitang stay. Ang mga pariralang pang-ukol na ito pagkatapos ng salitang stay ay nakakatulong sa ating pagintindi na ang ating pinag-uusapan ay tungkol sa pagtigil o pananatili sa isang lugar. Basahin ang mga sumusunod na halimbawa.

a. He stayed in the bathtub for an hour.

b. She stayed at the party.

Ngayon basahin muli ang mga pagsasanay na pangungusap. Salungguhitan ang mga pariralang pang-ukol.

Sa mga itong pangungusap (na may salitang) stay, ang pariralang pang-ukol pagkatapos ng (salitang) stay ay nagpapahiwatig na ang isang lugar ay hindi tiyak. Basahin ang mga sumusunod na halimbawa.

	place	time
She stayed	on duty	(for three hours).
Nanatili siya	sa trabaho	(sa loob ng tatlong oras).
on duty - di-tiyak na lugar		

He stayed in the Army (for five years).
Nanatili siya sa Hukbo (sa loob ng limang taon).
in the Army - di-tiyak na lugar

Tingnan ang mga pangungusap na may (salitang) stay + kalagayan. Ang mga salita (na sumusunod sa) pagkatapos ng stay ay kapareho ba ng stay + lugar?

Ingles sa Hawaii: Sa pag-uusap na "pidgin" ng mga Hawaiiano ang stay ay kadalasang ginagamit sa mga pang-ukol na ay (be) kapag ang pinag-uusapan ay tungkol sa pook o lugar na kinaroroonan. Makakaringig kayo ng mga pangungusap na ito sa Hawaii. Maaring hindi ninyo makikitang nakasulat ang mga ito.

Where he stay?
(Where is he?)

He stay da house.
(He is in the house.)

She stay Hilo.
(She is in Hilo.)

Pag-uusap Tungkol sa mga Tao at Wika

Ang sumusunod na listahan ay naglalaman ng mga kaalaman tungkol sa pagturing sa mga tao sa ibang bansa. Naglalaman din ito ng mga pangalan ng mga wika kapag itinuturing natin ito sa Ingles.

Kailangang alamin mo kung paano ang pagturing sa iyong sariling lahi at wika sa Ingles.

Ang taong taga-Tsina ay Intsik at sila'y nagsasalita ng salitang Intsik. (Maraming tao ang hindi nakakaalam na ang pananalitang Mandarin at Cantonese ay dalawang wikang Intsik.)

Ang taong taga-Hapon ay Hapones at nagsasalita ng wikang Hapones.

Ang taong taga-Biyetnam ay Biyetnames at nagsasalita ng wikang Biyetnames.

Ang taong taga-Pilipina ay Pilipino at maaring magsasalita ng Tagalog o Ilokano. (Mayroong pang ibang mga ibang pananalita sa Pilipino.)

Ang taong taga-Korea ay Koreano(a) at nagsasalita ng wikang Koreano.

Ang taong taga-Samoa ay Samoan at nagsasalita ng wikang Samoan.

Ang taong may dugong Hawaiiano ay tinatawag na Hawaiian. May wikang Hawaiiano, ngunit di-gaanong maraming Hawaiiano ang nagsasalita ng wikang ito. Ang kahulugan ng salitang Hawaiian ay taong may dugong Hawaiiano. Ito ay nangangahulugan din ng wikang Hawaiiano.

Ano ang pagtawag natin sa taong taga-Mahimahi? Kung sila'y may sariling wika, ano ito?

Ang taong taga-Mahimahi ay _____ at nagsasalita ng wikang _____.

Tr4 (PREPOSITIONS)

in - sa; sa loob ng; nasa
on - sa; sa ibabaw ng
at - sa; malapit sa; nasa
to - sa; hanggang sa
toward - patungo sa

Maaring gamitin ang in, on, at, upang magturo ng isang lugar.

in — ang in ay nagpapahiwatig ng isang dako o lugar na sarado o napapaligaran.

He lives in an apartment.

She lives in the house.

They live in Honolulu.

You are in Hawaii.

on — ang on ay nagtuturing sa ibabaw o labas ng isang dako o lugar.

She lives on Nene Street.

We live on Oahu.

The cat is on the roof.

He sits on the floor.

Ating ginagamit ang in sa mga estados, bansa, lupalop, malalawak na lugar, at maliliit na lungsod.

He lives in California.
(a state)

He lives in Korea.
(a country)

He lives in Asia.
(a continent)

He lives in the West.
(a large area)

He lives in Manila.
(a city)

Sa mga isla a pulo at mga kalye, ating ginagamit ang on.

We live on Oahu.
(But we live in Hawaii.)

They live on Nene Street.

at • ang at ay nagtuturing ng isang dako o lugar na malayo sa nagsasalita. Kapag ginagamit ang at, tayo'y nag-iisip ng isang lugar o dako lamang.

He lives at 2131 Mango Blvd.

He is at the beach.

He is at the hospital.

Maaring may mga pangungusap na ganito:

She lives in Hawaii on Oahu on a Street in a house at 220 Pali Avenue.

He is in Hawaii on Oahu at the beach on a bicycle.

Maaring gamitin ang to at toward sa mga pang-ukol na nagpapahiwatig ng dakong patutunguhan at galaw o kilos.

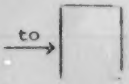

ang to ay nagtuturing ng galaw o kilos na titigil sa isang natatanging panahon o lugar.

Kapag ginagamit ang to sa mga dakong patutunguhan, tayo'y nag-iisip ng isang tiyak na layon o lugar na pupuntahan.

We walk to the beach.
The beach is our goal or destination.

He goes to the park.

She is walking to the bank.

They are running to the library.

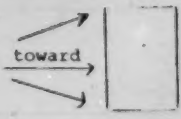

ang toward ay nagtuturing ng galaw o kilos sa mga pangkalahatang direksyon o patutungahan. Hindi ito nagpapahiwatig ng isang tiyak na layon o patutungahan.

They are walking toward the beach.

He walks toward the bank.

The cat is walking toward the hospital.

The girl is running toward the park.

Mga Pagsasanay sa Mapa

Tingnan ang mapa ng lungsod ng Tamarind. Sagutin ang mga sumusunod na tanong.

1. Ikaw ay naglalakad sa lungsod ng Tamarind. Anong kalye o mga kalye ang maari mong daanan kung nais mong maglakad patungong dagat?

2. Ikaw ay nasa talyer ni Fukuda na pinagkukumpunihan ng mga katawan ng sasakyan. Papunta ka sa sinehan. Maglakad ka patungong _____ Boulevard.

3. Ikaw ay nasa aklatan. Ikaw ay maghuhulog ng iyong sahod na tseke. Maglakad ka sa Banyan Tree Street _____ bangko.

4. Ikaw ay nakatira _____ Mango Blvd. Ikaw ay nakatira _____ Hibiscus Court Apt. Ikaw ay nakatira _____ ikalawang palapag.

5. Ikaw ay pupunta _____ kinalalagyan ng mga hayop. Ikaw ay nasa Mango Blvd. Naglalakad ka _____ dagat.

Tr5 (Exercises With Prepositions)

Pilihin ang mga pangungusap na nagsasabi tungkol sa mga larawan sa mga sumusunod na pahina. Isulat ang mga pangungusap sa tabi ng mga tamang larawan. Maaring may higit sa isang pangungusap para sa isang larawan.

Tr6 (More Exercises With Prepositions)

Basahin ang mga pangungusap. Tingnan ang mga larawan. Bawat isang larawan ay may apat na pangungusap. Bilugan ang mga letra ng mga pangungusap na nagsasabi tungkol sa mga larawan. Markahan lahat ang mga pangungusap na nagsasabi tungkol sa larawan.

Tr7 (RECOGNITION EXERCISES)

Mga Bilin: Kapag ikaw ay nagbabasa, mahalagang bagay ang pagintindi ng kahulugan ng mga salita na nasa pahina. Isang paraan ng pag-intindi ng mga salita ay ang pagbasa ng lupon ng mga salita. Huwag basahin ang mga salita ng isa-isa. Subuking tingnan ang mga dalawa o tatlong salita ng sabay-sabay. Halimbawa, tingnan ang pangungusap na ito. Tingnan ang tuldok sa itaas ng at. Nakikita mo ba ang tatlong salitang look at this? Basahin ang mga pangungusap sa mga sumusunod na pagsasanay. Subuking tingnan ang tatlong mga salita ng sabay-sabay. Markahan ng (✓) ang magkaparehong paris ng mga salita. Maari mong ilagay ang marka (✓) sa kaliwa ng mga salita. Basahin ng mabilis. Orasan ang iyong sarili.

Tr8 (CULTURAL EXPLORATION)

PAGTUKLAS NG MGA KAUGALIAN PAGPAKILALA SA SARILI AT MAIPAPAKILALA

Alam mo nang ipakilala ang iyong sarili. Sa susunod ay malalaman mo nang ipakilala ang ibang tao. Ito ang isang bahagi ng Ingles na may tuntunin o pormula; iyon ay ang pagsaulo kung papaano mo ipakilala ang iyong sarili at ang mga ibang tao. Ngayon ay kailangan mong sanayin ang pakikipagkilala at pagpapakilala hanggang sa magawa mo ito ng mahusay. Ang pinakamahalagang bahagi ng pagpapakilala ay ang maliwanag at tamang pagbigkas ng pangalan ng bawa't isa.

NAMES

Karamihan sa mga Amerikano ay may tatlong bahagi ang kanilang pangalan--unang pangalan, gitnang pangalan, at apelyido.

Ang unang pangalan ay ang tinatawag o ginagamit ng ating mga kaibigan. Ito ang pangalan na sasabihin kung ipakikilala natin ang ating sarili. Ito and pangalan na unang isinusulat kung tayo ay magpipirma. Maraming mga unang pangalan sa Ingles. Kadalasan, ang mga anak na lalaki ay ipinapangalan sa ama o tatay. Kaya ang anak na lalaki ay magkapareho sa pangalan ng ama o tatay. Ang anak naman na babai ay kadalasan ipinapangalan sa unang pangalan ng ina.

Ang gitnang pangalan ay nasa pagitan ng unang pangalan at ng apelyido. Kadalasan hindi natin gingamit ang gitnang pangalan maliban lang kung magpipirma tayo ng mga legal na papeles. Karamihan ng mga tao ay ginagamit lamang ang unang letra ng gitnang pangalan. Itong unang letra ay

tinatawag na unang titik ng gitnang pangalan (middle initial). Gaya ng pangalang Mary Anne Jones ay maaring ipirma ng Mary A. Jones.

Ang huling pangalan ay ang apelyido. Ang mga batang Amerikano ay kadalasang ginagamit ang apelyido ng ama. Ang babaing may asawa ay kadalasang ginagamit ang apelyido ng asawa. Hindi na niya gagamitin ang dati niyang apelyido. Gaya ng, kapag mag-asawa na sina Mary Jane Smith at Robert Allen Jones, sila'y magiging Ginoo (G.) at Ginang (Gng.) Robert Allen Jones. Ang legal na pangalan ng babai ay magiging Mary Jane Jones. Ang apelyido niya noong dalaga siya ay Smith. Ang pangalan ng babai bago siya mag-asawa ay tinatawag na "maiden name". (Subalit may mga ilan sa mga Amerikanong babai na gumagamit pa rin ng kanilang pangalan pagkatapos silang mag-asawa).

Ang legal na pangalan ay ang unang pangalan, gitnang pangalan, at apelyido. Ang una at gitnang pangalan minsan ay tinatawag na naibigay na pangalan (given names). Ang huling pangalan ay ang apelyido.

INITIALS

Ang tinatawag na "initials" ay ang mga titik ng una, at gitnang pangalan, at ang iyong apelyido. Gaya ng, Mary Anne Jones ay magiging MAJ. Ang mga ibang tao, kadalasan sa mga lalaki, ang ginagamit nilang pangalan ay ang mga unang titik nito. Gaya ng tao na ang pangalan ay Billy Joe kung minsan ay tinatawag na BJ. Kadalasan ding ginagamit ang mga unang titik ng pangalan kung ang pinag-uusapan ay tungkol sa mga Presidente. Gaya ng, FDR (Franklin Delano Rosevelt), JFK (John Fitzgerald Kennedy), LBJ (Lyndon Baines Johnson).

NICKNAMES

Ang palayaw ay ginagamit sa halip ng iyong legal na pangalan. Minsan ang mga magulang ay nagbibigay ng mga palayaw sa kanilang mga anak. Gaya ng anak na lalaki na pinangalanan ng William ay may palayaw na Bill. Ang anak na babai na pinangalanan ng Elizabeth ay may palaway na Liz.

Kung minsan ang palayaw ay nakapagbibigay ng kanilang anyo. Ngunit madalas na ang mga magulang ay hindi nagbibigay ng ganitong pangalan sa kanilang anak. Kadalasan sila-sila na ring mga kabatahan ang nagbibigay ng mga ganitong pangalan. Gaya ng, isang bata na may buhok na kulay mais ay tinatawag ng Bulak (Cotton); o kaya'y ang ang bata na masyadong payat ay tatawaging Payat (Slim). Kadalasan ang mga pangalang ito ay hindi kanais-nais. Gaya ng, tao na nakasalamin ay tinatawag na Apat ang Mata (Four Eyes); at kung mataba naman ay tinatawag na Mataba or Sobrang

Taba (Fatso) o (Chubby).

Narito ang mga pangkaraniwang palayaw ng mga Amerikano na ibinigay ng kanilang mga magulang.

Girls	
legal name	nickname
Abigail	Abby
Barbara	Barb
Cynthia	Cindy
Deborah	Debbie
Elizabeth	Liz, Beth, Betty
Janice	Jan
Janet	Jan
Jennifer	Jinny, Ginny
Judith	Judy
Katherine	Kay, Kathy, Kate
Margaret	Marge, Margie
Nancy	Nan
Patricia	Pat, Patty
Suzanne	Sue, Suzy, Suzie
Susan	Sue, Suzy, Suzie

Boys	
legal name	nickname
Alfred, Alvin	Al
Arthur	Art
Andrew	Andy
Donald	Don
David	Dave
Edward, Edwin	Ed
Franklin	Frank
Henry	Hank
Harrison	Harry
James	Jim, Jimmy
Jonathan	John, Johnny
Kenneth	Ken
Michael	Micky, Mike
Jeffrey	Jeff
Patrick	Pat
Robert	Rob, Bob
Ronald	Ron, Ronnie
Steven	Steve
Randolph	Randy
Randal	Randy
Richard	Rick, Rich, Dick
Samuel	Sam, Sammy
Terrence	Terry
Terrance	Terry
Thomas	Tom, Tommy
Matthew	Matt
Victor	Vic

Boys

legal name	nickname
William	Bill, Billy
Theodore	Ted, Teddy

TITLES

Karamihan ng mga tao ay hindi gumagamit ng titulo sa pagpapakilala ng kanilang sarili. Ngunit, kung kayo'y unang makikipagkilala sa nakatatandang tao, superbisor, o guro, mabuti ang paggamit ng mga titulo.

Ang mga titulo o pangtawag ay kasama ng mga apelyido. Gaya ng, ang Mary Lee ay magiging Gng. Lee kung siya ay may asawa. Siya ay Bb. Lee kung dalaga. Ginagamit ang Ms. Lee kung ito ang gusto niyang gamitin na titulo o kung hindi mo alam kung siya ay dalaga o may asawa na. Mary ang tawag kung siya ay iyong kaibigan, iyong kasing-edad, o kaya'y bata pa lamang. Kailan man ay hindi siya tatawagin na Bb. Mary, Gng. Mary o Ms. Mary.

Kung minsan ang mga taga-ayos ng buhok ay gumagamit ng Binibini sa kanilang unang pangngalan habang sila'y nagtratrabaho. Kung sakaling ganito man, maaaring gamitin ang Bb. sa kanyang unang pangalan. Ngunit hindi nararapat na tawagin ang sino man sa ganitong paraan. Mabuti namang tawagin ang mga guro sa ganitong paraan subalit ito ay hindi tama at hindi maganda sa pandinig.

Ang pagtawag sa mga lalaki ay Ginoo (G.). Walang pagtawag sa Ingles ng titulo ng mga lalaki kung siya ay binata o may asawa. Hindi mabuting tawagin ang isang lalaki ng Ginoo (Mr.) na hindi kasama ang kanyang apelyido. Si Jim Johnson ay Mr. Johnson o kaya'y Jim kung siya ay iyong kaibigan o bata pa lamang. Kailanman ay hindi siya Ginoo (Mr.) lamang.

Kung hindi mo alam ang apelyido ng isang lalaki ay maaari mo siyang tawaging "sir". Ginagamit natin ang sir sa mga lalaking nakatatanda o kapag ang katayuan o ranggo ay may autoridad o kapangyarihan. Malimit na ang mga serbidor, serbidora, at mga kawani ay gumagamit ng "sir" sa pagtawag sa mga taong taga-tangkilik o kliyente. Hindi ginagamit ang "sir" sa mga pangalan gaya ng:

Sir Cruz
Sir Johnson
Sir Charles — (maaaring gamitin ito kung sila'y mga hari o makahari.)

SHAKING HANDS

Ginagamit ang kanang kamay sa pakikipagkamay. Kadalasan ang mga tao ay nakikipagkamay kung sila'y ipinakikilala sa

ibang tao. Ang mga kalalakihan ay nakikipagkamay sa isa't-isa sa unang pagtatagpo o pakikipagkilala. Kung minsan, sila'y nakikipagkamay kahit na sila'y magkakilala, sa pangangalakal o sa panlipunan. Ang dalawang matalik na magkaibigan ay magkakamayan kung sila'y hindi nagkita sa loob ng mahabang panahon, mga dalawa o tatlong buwan. Hindi dapat makikipagkamay sa mga taong kakilala mo na kung kayo'y nagkikita sa araw-araw.

Ang mga kababaihan ay nakikipagkamay lamang kung nais nila. Kadalasan, ang mga lalaki ay hindi nag-aabot ng kanilang kamay sa mga kababaihan maliban kung ang babai ang unang mag-abot ng kanyang kamay.

EYE CONTACT

Ang pakikipagtinginan ay mahalaga sa pakikipagkilala. Ito ay ang pagtingin sa mga mata ng iyong kausap habang kayo ay nakikipagkilala. Kung babanggitin mo ang pangalan ng isang tao kailangang tingnan mo siya.

BODY SPACE

Lahat ng kaugalian ay may agwat ng katawan ng ginagamit sa pakikipag-usap sa isa't-isa. Ito ay hindi itinuturo tungkol sa mga kaugalian ngunit napag-aaralan, kadalasan ay hindi natin namamalayan.

Ang mga Amerikano ay may agwat na dalawang talampakan habang sila'y nag-uusap. Subukang pagmasdan ang mga Amerikano habang sila'y nag-uusap. Iyong mapapansin na may agwat ang kanilang katawan habang sila'y nag-uusap.

Tr9 (COMPREHENSION)

Bilugan ang letra ng tamang sagot sa ibaba.

Tr10 (VOCABULARY)

Hanapin ang mga salita at pananalitang ito sa kuwento. Subuking hulaan ang kahulugan ng mga salita at pananalitang ito. Huwag gumamit ng talatinigan. Isulat ang kahulugan sa iyong sariling wika o sa Ingles.

Tr11 (REVIEW EXERCISES)

Sagutin ang mga sumusunod na tanong bago gawin ang susunod o ibang bahagi ng leksiyon.

UNIT II

IT'S A MATTER OF TIME

PREVIEW

Sa ikalawang pangkat na ito, iyong matutunan ang marami pang mga bagay-bagay tungkol sa islang Mahimahi. Ang pangunahing paksa ng bahaging ito ay tungkol sa oras. Iyong mababasa ang tungkol sa pamamaraan ng sasakyan sa Mahimahi, at matutuhang basahin ang listahan ng pagdating at pag-alis ng mga sasakyan. Ang listahang ito ay katulad ng listahan ng oras ng luwas ng mga sasakyan sa Honolulu. Kung kaya mo nang basahin ito, ay kaya mo na ring basahin ang listahan ng mga luwas ng sasakyan sa Honolulu. Mayroon ding maikling babasahin tungkol sa oras at paano magkuwenta ng oras sa mga buwan at mga araw.

Ang pangunahing pagsasanay sa pananalita sa pangkat na ito ay tungkol sa mga pang-ukol na into, through, from, between.

Alalahanin na ang mga kasagutan sa mga pagsasanay ay nasa huling panig ng aklat na ito.

Vocabulary/Phrases

Reading 4

a lot money - maraming pera, salapi
all day - buong araw ; isang araw
always /ôl'wāz/ adv lagi ; palagi
breaking down - nasisira
bought /bôt/ v pt,pp of buy binili
brings /brings'/ v dalhin ; dinala
brought /brôt/ v pt,pp of bring nagdala ; dinala
buy /bī/ v bumili
buying /bī'ing/ v prp of buy bumibili
children /chil'drən/ n pl of child mga bata
cost /kôst/ n halaga ; bayad
decided /dĭ-sī'dĭd/ adj tiyak ; natatalaga
expensive /ek-spen'siv/ adj mahal (ang bayad)
high school - mataas na paaralan
houses /hous'ĭs/ n pl of house mga bahay
in the mornings, afternoons - sa umaga, hapon
needed /nēd'ĭd/ v pt,pp of need kailangan, kinakailangan
old /ōld/ adj luma
renting /rent'ing/ v prp of rent nangungupahan
runs from _____ to _____ - tumatakbo mula sa _____ hanggang sa _____
students /s/t/y/oo'd nts/ n pl of student mga estudiyante
system /sĭs't m/ n pamamaraan ; kaayusan
takes home - iuwi (dalhin sa bahay)
through /thrōō/ prep sa pamamagitan ; dahil sa
used /yōōzd/ adj gamit na ; luma
used buses - gamit na mga sasakyan (luma)
visits /vĭs'its/ v dumalaw ; bumisita
workers /wûrk'ərs/ n pl of worker mga trabahador o mga taong nagtratrabaho

Reading 4A

between /bĭ-twēn/ prep sa pagitan ng

housing area - lugar o pook na kinaroronan ng mga bahay
voted /vōt'ĭd/ v pt,pp of vote bumoto

Reading 5

agreed /ə-grēd/ v pt,pp of agree sumangayon
city-wide /sĭt'ē-wīd/ panglungsod
discussion /dĭs'kŭs'shən/ n pag-uusap
doctor /dŏk't ər/ n doktor ; manggagamot
during /d/y/oor'ing/ prep sa panahon nga ; sa ; sa loob ng
easy /ē'zē/ adj madali
everyone /ev'rē-wŭn/ pron bawa't (isang tao) ; lahat ng tao
figure out - pasiyahan ; sumahin
go back and forth - pabalik-balik
had to - kailangan..
island-wide - pangbuong isla
lots of - maraming mga..
routes /roots/ n pl of route mga daan
said /sed/ v pt,pp of say sinabi
shop /shop/ v mamili
should /shood/ v pt of shall used as an auxiliary dapat ;
nararapat
so /so/ adv pagayon ; gayon ; kaya
start /start/ v mag-umpisa
take the bus - sumakay sa "bus"
that is - iyon, iyan ay
those /thos/ pron pl of that ang mga iyon, iyan
travels /trav'əls/ v maglakbay
wanted /wŏnt'id;wôn't'id/ v pt,pp of want gusto ; ginusto
weekday /wēk-dā'/ n lahat ng araw sa loob ng isang linggo
maliban sa araw ng Linggo

Reading 6

airport /ar'pôrt/ n palapagan ng mga eroplano
also /ôl'so/ adv din ; rin ; gayon din
blocks /bloks/ n pl of block bloke
build /bild/ v magtayo

businesses /bĭs'nĕs-ĭs/ n pl of business pangangalakal
bus terminal - himpilan ng mga sasakyan
catch a bus - sasakay ng "bus"
company /kŭm'p-nē/ n kompanya ; bahay-kalakal
edge /ĕj/ n tabi ; gilid
end /ĕnd/ n dulo
finally /fī'n-l'ē/ adv sa wakas
garage /g-raj';räzh/ n garahe
happy /hăp'ē/ adj masaya
merchants /mûr'ch-nts/ n pl of merchant mangangalakal
near /nĭr/ adj malapit
north /nôrth/ n hilaga
of course - siyempre naman ; aba' talaga
owners /ōn'-rz/ n pl of owner mga may-ari
residents /res'--d-nts/ n pl of resident mga naninirahan
ride /rīd/ v sumakay
several /sĕv'-r-l/ adj ilan ; iba't-iba
spa /spä/ n lugar na paliguan
stop /stŏp/ v tumigil
suburb /sŭb'-rb/ n arabal ; pook sa paligid ng lungsod
turn /tûrn/ v umikot ; bumalik

Bus Schedule

arrive /-rīv/ v dumating
destination /dĕs't--nā'sh-n/ n hantungan ; pupuntahan
east bound /ēst'bound/ patungong silangan
effective /ĭ-fĕk'tĭv/ adj mag-umpisang.. maging..
fare /fâr/ n pasahe
for further information - sa mga karagdagang kaalaman
holidays /hŏl'--dāz'/ n pl of holiday pista ; bakasyon
leave /lēv/ v umalis
one-way /wŭn-wā/ adj isa lamang na patutunguhan
Saturdays /săt'-r-dāz/ n pl of Saturday Sabado
schedule subject to change without notice - ang mga listahan ay maaaring mapalitan na walang paunawa

signs /sīns/ n pl of sign karatula
Sundays /sun-dāz/ n pl of Sunday Linggo
thru /throo/ prep sa pamamagitan ng ; sa
transit company - kompanya ng mga sasakyan
via /vī' ;ve' / prep pamamagitan ng
west bound /west bound/ patungong kanluran

Short Readings

after /af't r/ prep pagkatapos ; susunod
ahead / 'hed/ adv nauuna ; sa harap
America / -mer' -k / n Amerika
Americans / -mer' -k ns/ n pl of American mga Amerikano
another / -nuth' r/ adj isa pa ; iba
as soon as - sa lalong madaling panahon
August /o-g st/ n Agosto
autumn /o't m/ n taglagas
because /bi-koz/ conj dahil sa ; sapagka't
blue /bloo/ adj bughaw ; asul
calendar /kal' n-d r/ n kalendaryo
church /church/ n simbahan
clocks /kloks/ n pl of clock mga relos ; orasan
cold /kold/ adj malamig ; maginaw
December /di-sem'b r/ n Disiyembre
divide /di-vīd/ v hatiin
doors /dōrz;dorz/ n pl of door mga pintuan
ends /ends/ v matapos ; tapusin
evening /ev'ning/ n gabi
extra /ek-str / adj labis
faces /fās'is/ n pl of face mga mukha
fall /fol/ n taglagas
February /feb'yoo-er'e/ n Pebrero
food /food/ n pagkain
Friday /frī-da'/ n Biyernes
give /giv/ v ibigay ; handugan ; magbigay
go back to work - bumalik sa trabaho
go shopping - mamili

God /god/ n Diyos
hot /hot/ adj mainit
important /im-por't nt/ adj mahalaga
in thirty minutes - sa loob ng kalahating oras
January /jan'yoo-er'e/ n Enero
lasts from ____to ____ - magtatagal mula sa ___hanggang sa____
last day - huling araw
Latin word - salitang Latina
Leap years - taon na sobra ng isang araw (kapag ang buwan ng Pebrero ay may araw na 29)
learn /lurn/ v matuto ; mapag-aralan
like /lik/ v gaya
looks /looks/ v magmukha ; parang..
mainland /man'land/ n punong-bayan
March /march/ n Marso
May /ma/ n Mayo
means /mens/ v mangahulugan
midnight /mid-nit/ n hatinggabi
Monday /mun'da/ n Lunes
Monday thru Friday - Lunes hanggang Biyernes
months /munths/ n pl of month mga buwan
never /nev'r/ adv hindi o huwag kailanman
next /nekst/ adj sumusunod ; kasunod
night /nit/ n gabi
noon /noon/ n tanghaling tapat ; alas dose ng tanghali
offices /o'fis-is/ n pl of office mga opisina ; tanggapan
often /of'n/ adv malimit ; madalas
open /o'p n/ adj bukas
parents /par'nts/ n pl of parent mga magulang ; ama at ina
parks /parks/ n pl of park mga parke
picnic /pik'nik/ n piknik
playing /pla'ing/ v prp of play naglalaro
relax /ri-laks/ v magpahinga
sad /sad/ adj malungkot
sadness /sad'nes/ n kalungkutan

sand /sand/ n buhangin
seasons /se-z ns/ n pl of season panahon
second /sek' nd/ adj ikalawa ; pangalawa
September /sep-tem'b r/ n Septiyembre
spring /spring/ n tagsibol na panahon
stores /storz/ n pl of store mga tindahan
summer /sum' r/ n tag-araw
supermarkets /soo'p r-mär'kits/ n pl of supermarket tindahan
tell time - sabihin ang oras
three-day weekend - tatlong araw na may bakasyon (Sabado, Linggo, Lunes o Biyernes, Sabado, Linggo)
Thursday /thurz'de;dā'/ n Huwebes
time /tīm/ n oras ; panahon
Tuesday /t/y/oōz'de;da'/ n Martes
weather /weth' r/ n panahon
Wednesday /wenz'de;da'/ n Miyerkoles
week /wek/ n linggo
weekend /wek'end/ n araw ng Linggo
winter /win't r/ n taglamig
workday /wurk'dā/ n araw ng pagtrabaho o paghanapbuhay
work week - linggo ng pagtratrabaho
wristwatches /rist'woch-is/ n pl of wristwatch mga relos
year /yīr/ n taon

Miscellaneous Translations

Trl (Comprehension)

Basahin ang mga sumusunod na pangungusap. Bilugan and letra ng mga piling pangungusap na may matuwid na pasiyang maibabatay sa unang pangungusap. Ang pasiyang maibabatay sa unang pangungusap ay di-kinakailangang paq-uulit ng unang pangungusap.

Tr2 (VOCABULARY)

Kapag may salita sa babasahin na hindi mo alam, huwag titigil upang gumamit ng talatinigan (dictionary), hangga't hindi mo nasusubukang alamin ang kahulugan ng salitang ito. Kailangang basahin ang pangungusap na kinalalagyan ng salita at pagkatapos basahin ang buong talata. Kadalasan, maari mong hulaan at alamin ang kahulugan ng isang salita na hindi kinakailangan ang talatinigan.

Halimbawa, tingnan ang unang talata. Tingnan ang mga salitang island-wide at city-wide.

Ngayon, tingnan ang dalawang pangungusap na nagsisimula ng "That is," - "Ito ay,". Kapag nakakita ka ng "That is," alam mo na may isang kahulugan o pag-ulit ng kuro-kuro ng isang pangungusap ay sumusunod.

> One bus is an island-wide bus. That is, one bus travels between Poi City and Tamarind City.
>
> One bus is a city-wide bus. That is, one bus travels in Tamarind City.

Mapupuna na may buong pangungusap na nagsisimula pagkatapos ng "That is". Ang pangungusap na that is ay nagbibigay ng karagdagang kaalaman. Kapag tayo'y makakita ng that is malalaman natin na may sumusunod na karagdagang kaalaman na makakatulong sa pagintindi ng nangungunang pangungusap. Kadalasang may karagdagang kaalaman ang makikita sa mga pangungusap na sumusunod sa isang mahirap na salita. Ang kaalamang ito ay makakatulong sa iyong pag-intindi ng salita. Kaya, magpatulong bumasa, huwag kukuha ng talatinigan tuwing makakakita ka ng bagong salita. Sikapin munang alamin ang kahulugan ng salita.

Tr3 (Vocabulary Exercise)

Basahin ang mga sumusunod na pangungusap. Isulat ang kahulugan ng nasalungguhitang salita. Huwag gagamit ng talatinigan.

Tr4 (Vocabulary)

Hanapin ang mga sumusunod na salita sanaysay. Basahin ang talata kinalalagyan ng mga salita. Subuking hulaan ang kahulugan ng mga salita. Subuking ibigay ang katuturan ng mga salita na di-gagamit ng talatinigan. Ang mga pangungusap sa pagsasanay na ito ay may mga kaalaman na makakatulong sa iyo.

Tr5 (Comprehension)

Pilihin ang mga pangungusap na pareho ang kahulugan sa unang pangungusap.

Tr6 (MORE PREPOSITIONS)

into - nagpapahayag ng kilos o galaw; kapag ang kilos ay natapos na, ang tao o bagay ay nasa loob ng isang bagay.

1. She is walking into the bank.
2. He is driving into the city.
3. They moved into an apartment.

through - nagpapahayag ng kilos o galaw na hindi nagtatapos sa isang lugar.

1. The bus goes through the town. (The bus continues its journey.)
2. He walked through the park. (He continued walking.)
3. The car went through the window.

from - nagpapahayag ng papalayong kilos; ang from ay kadalasang ginagamit na kasama ang salitang to.

1. Where are you from?
2. I'm from Korea.
3. The bus runs from Poi City to Tamarind City.
4. The letter is from her sister.
5. He traveled from Tamarind City to Poi City.

between - sa pagitan ng; sa gitna ng.

Ang sasakyan ay naglalakbay sa pagitan ng Poi City at Tamarind City.

Ang "bar" ni Jake ay nasa pagitan ng panaderya at kompanya ng mga kagamitan sa kotse.

UNIT III

FOOD FOR THOUGHT

PREVIEW

Ang ikatlong pangkat ay naglalaman ng mga bagay-bagay tungkol sa pagkain at kalusugan. Bilang isang katulong ng mga nars, babantayin mo ang mga pasyente habang sila'y kumakain. Maaaring magiging tungkulin mo ang pagpapakain sa mga pasyenteng di-makapagsubo sa sarili. Mahalaga ang iyong kinalaman tungkol sa mga pagkaing kailangan ng mga pasyente. Hindi ka maghahanda ng mga pagkaing ito, subali't kinakailangan mong malaman ang kahalagahan ng pagkain o diyeta sa ikatutulong ng kanilang paggaling.

Sa ilan sa mga pagsasanay dito, iyong susuriin ang sariling diyeta at kaugalian sa pagkain. Dahil ikaw ay magtratrabaho sa larangan ng kalusugan, mahalaga ang paglapat ng mabuting kaugalian sa pagkain at sa sariling pamumuhay.

Habang iyong ginagawa ang pangkat na ito, iyong mapupuna na mayroong mga talangguhit sa ilan sa mga babasahin. Ang iyong pangunahing gawain ay ang pagpaliwanag ng mga talangguhit na ito. Sa panahong ikaw ay isang estudiyante, kukuha ka ng ilang mga iksamen o pagsubok. Kadalasan, ang mga ito ay may mga bahaging kinakailangan ang pagpapaliwanag ng mga talangguhit. Kung kaya't ang mga ito ay magbibigay ng pagsasanay sa iyong pagbasa at pagpaliwanag ng mga talangguhit na iyong kukunin sa mga iksamen o pagsubok.

Kung gayon, ang layunin ng bahaging ito ng aklat ay upang mabigyan ka ng mga kaalaman tungkol sa pagkain. Ito ay mahalaga sa iyong pagiging katulong ng nars. Ang pangkat na ito ay nagbibigay din ng mga pagsasanay sa pagbasa ng mga talangguhit upang ikaw ay maging handa sa mga iksamen o mga pagsusubok na iyong kukunin.

Vocabulary/Phrases

Reading 7

bones /bōns/ n pl of bone mga buto (ng katawan)
builds /bĭlds/ v magtayo
butter /but'·r/ n mantikilya
calcium /kal'sē- m/ n isang uri ng sangkap na nasa buto ng katawan
carbohydrates /kär'bō-hi'drāts/ n pl of carbohydrate mga bagay na kakanin na asukal o arina
cellulose /sel'y -lōs/ n mumunting hibla ng mga halaman at gulay
cereal /sîr'e- l/ n mga pagkain na gaya ng mga bigas at mais
chemicals /kem'i-k ls/ n pl of chemical mga bagay na kemikal
citrus fruits /sĭt'r s froōts/ n pl of citrus fruit mga prutas gaya ng mga suha, kahel at dalanghita
coconut /kō'k -nut/ n niyog
complete protein - mga protinang galing sa mga karne, itlog, at mga isda
contain /k n-tān/ v maglaman
energy /en' r-jē/ n lakas ; kagustuhang gumawa o magtrabaho
fats /fats/ n pl of fat taba ; mantika
fruits /froōts/ n pl of fruit mga bungang-kahoy ; prutas
growth /grōth/ n paglaki
healthy /helth'ē/ adj malusog
incomplete protein - mga protinang galing sa mga gulay
iodine /ī' -dīn/ n sustansiyang nanggagaling sa mga pagkaing galing sa dagat o mga ibang gulay
iron /ī' rn/ n sustansiyang galing sa mga ibang pagkain
keep us healthy - tayo'y maging malusog
limes /līms/ n pl of lime kahel
living cells - mga selula sa mga buhay na bagay
margarine /mär'j -rin/ n mantikilya ; margarina
meat /mēt/ n karne ng mga baka o baboy
milk /mĭlk/ n gatas
minerals /min' r- ls/ n pl of mineral mga sustansiyang di- galing sa mga hayop o gulay

noodles /nōōd'ls/ n pl of noodle bihon ; miki
normal /nôr'məl/ adj katamtaman ; karaniwan
nuts /nŭts/ n pl of nut mga butong nakakain
nutrients /n/y/ōō'trē-ənts/ n pl of nutrient mga pagkain
oil /oil/ n langis ; mantika
one-half to two-thirds - kalahati hanggang dalawang pang-
katlo
oranges /ôr'ĭnj'ĭs/ n pl of orange mga bungang kahel
potatoes /p/-tā'tōs/ n pl of potato mga patatas
poultry /pōl'trē/ n manukan
protein /prō'tēn/ n protina
rice /rīs/ n bigas ; palay ; kanina
starch /stärch/ n arina
sugar /shòòg'ər/ n asukal
teeth /tēth/ n pl of tooth mga ipin ; ngipin
vegetables /vĕj'tə-bəls/ n pl of vegetable mga gulay
vision /vĭzh'ən/ n paningin
vitamins /vī'tə-mənz/ n pl of vitamin mga bitamina
water /wô'tər/ n tubig
whole milk - gatas na walang kahalo-halo

Nutrition For A Healthy Body

abundant /ə-bŭn'dənt/ adj masagana ; sagana
activities /ăk-tĭv'ə-tēs/ n pl of activity mga gawain ; kilos
added /ăd'ĭd/ v passive naidagdag ; naihalo
aids /ādz/ v makatulong
air /âr/ n hangin
all through life - sa buong buhay
animal foods - pagkaing galing sa mga hayop
antibodies /ăn'tĭ-bŏd'ēs/ n pl of antibody pamatay sa mga
mikrobiyo na maaaring pumasok sa katawan
are needed - ay kinakailangan
bacon /bā'kən/ n tusino ; taba ng baboy
basic substance - mga pangunahing sustansiya
bean /bēn/ n buto ng mga gulay
beef stock /bēf stŏk/ n sabaw ng pinaglagaan o pinagpaku-
luan ng karne ng baka
before /bĭ-fôr/ prep bago (ang)

best /best/ adj superl. of good pinakamahusay ; pinakamabuti

bleeding /bled'ing/ n pagdurugo

blood vessels /blud ves' ls/ n pl of blood vessel malalaking ugat sa katawan

bodies /bod'ēs/ n pl of body mga katawan

brain /bran/ n utak

broccoli /bok'--lē/ n isang uri ng gulay

bulk /bulk/ n malaki o maraming bahagi

cabbage /kab'ij/ n repolyo

caroten /kar'--tēn/ n sangkap na nanggagaling sa mga halaman o gulay na nagiging bitamina

carries /kar'ēs/ v nagdadala

carrots /kar' ts/ n pl of carrot isng uri ng gulay na kulay dilaw

cartons /kart'ns/ n pl of carton karton ; kahon

change /chanj/ v palitan

cheese /chez/ n keso

classes /klas'is/ n pl of class mga uri o klase

combine /k m'bīn/ v pagsamahin

control /k n-trōl/ v pigilin

cooking oil - mantikang ginagamit sa pagluluto

correctly /k --rekt'lē/ adv tama ; tumpak

cushion /koosh' n/ n kudson

dark green vegetables - mga berde o luntiang gulay

deep yellow vegetables - mga dilaw na gulay

destroy /dī-stroi/ v sirain

diets /dī' ts/ n pl of diet pagkain ; diyeta

digestion /dī-jest' n/ n pagkatunaw

dim light /dim līt/ malabong ilaw

dozen /doz' n/ n dosena ; labindalawa

dry beans - mga pinatuyong buto ng gulay

eaten /ē't n/ v pp of ate kinain ; nakain

egg yolks /eg yōks/ n pl of egg yolk mga pula ng itlog

especially /ē-spesh' l-ē/ adv lalo na sadya

evaporation /i-vap' ra'sh n/ n pagsingaw ; paglaho

fight /fīt/ v lumaban
for example - halimbawa ng
forms /fôrms/ n pl of form mga uri o klase
fortified /fôr'tə-fīd/ v pt pp of fortify palakasin ;
kutaan
furnishes /fûr'nish'iz/ v bigyan ; dulutan
get out of - nakakakuha ng.. ; nakukuha sa..
gives /givz/ v nagbibigay
glass of (milk) - baso ng (gatas)
grains /grānz/ n pl of grain mga buto o bigas
hair /hâr/ n buhok
head /hĕd/ n ulo
heart /härt/ n puso
hemoglobin /hē'mə-glō'bən/ n ang mapulang bahagi ng dugo
hold /hōld/ v pagsamasamahin ; mapagbabatayan
identified /ī-dən'tə-fīd/ v pt,pp of identify kilalanin
include /ĭn-klōōd/ v ibilang ; isama
individual /ĭn'də-vĭj'ōō-əl/ n isang (tao o bagay)
infection /ĭn-fĕk'shən/ n nakakahawang sakit
iodized salt /ī'ə-dīzd sôlt/ asin na nalagyan ng "iodine"
kidney /kĭd'nē/ n bato ; pantog
life /līf/ n buhay
liver /lĭv'ər/ n atay
lungs /lŭngs/ n pl of lung baga
macaroni /măk'ə-rō'nē/ n makaroni
maintain /mān-tān/ v ipagpatuloy
maintenance /mān-tə'nəns/ n pagbuhay ; ikinabubuhay
major /mā'jər/ adj pangunahin
muscles /mŭs'əlz/ n pl of muscle kalamnan ; laman
naturally /năch'ər-ə-lē/ adv katutubo ; mangyari pa
necessary /nĕs'ə-sĕr'ē/ adj kailangan ; di-maiiwasan
nerves /nûrvz/ n pl of nerve bahagi ng katawan na pangdamdam
occurs /ə-kûrz/ v maganap
onions /ŭn'yənz/ n pl of onion sibuyas
organs /ôr'gənz/ n pl of organ sangkap o bahagi ng katawan
oxygen /ŏk'sĭ-jən/ n hangin
peanut butter - pagkain na galing sa mani

protective /pr -tek'tiv/ adj maaaring makapagligtas ; nakakapagligtas
provide /pr -vīd/ v magdulot ; maghanda ; maglaan
raw /rô/ adj hilaw ; di-luto
regulates /règ'y -lāts/ v isaayos ; pamahalaan
resist/ rī-zist/ v labanan
salmon /sam' n/ n isdang salmon
sandwich /sànd'wich/ n emparadados ; tinapay na may palaman
sardines /sar-dēns/ n pl of sardine sardinas
scientists /sī- n-tists/ n pl of scientist mga taong may kinalaman sa agham
seafood /sē'food/ n mga pagkaing galing sa dagat
shellfish /shel'fish'/ mga pagkaing galing sa dagat na may balat na parang kabibi
skin /skin/ n balat
soup /soop/ n sopas ; sabaw
soybeans /soi'bēns/ n pl of soybean mga buto ng gulay na sitaw ; bins
spinach /spin'ich/ n gulay ; kalunay
stored /stord/ v passive naitago ; naimbak
strenght /strengkth/ n lakas
strengthens /strengk'thēn/ v palakasin
strong /strong/ adj malakas
substances /sub'st ns'is/ n pl of substance mga sustansiya; kalamnan
sunshine /sun'shīn'/ n araw ; init
sweet potatoes - kamote
temperature /tem'p r- -choor/ n antas ng init o lamig
thyroid gland /thī'roid gland/ n bahagi ng lalamunan
tissues /tish'ooz/ n pl of tissue kalamnan ng katawan
together /t -geth' r/ adv magkasama ; sama-sama
tomatoes /t -ma'tōz/ n pl of tomato kamatis
tuna /t/y/oo'n / n isang uri ng isda (tanggigi)
types /tīps/ n pl of type mga uri ; klase
various /vàr'e- s/ adj sari-sari ; iba't-iba
waste /wast/ n tira

whole grain products - mga produktong gaya ng bigas, malag-
kit, mais at iba pa
wounds /woonds/ n pl of wound mga sugat
yellow /yel'ō/ adj dilaw

A Well Balanced Diet

adults /ə-dŭlts/ n pl of adult mga taong nas hustong gulang
apple /ap'əl/ n mansanas
banana /bə-nan'ə/ n saging
below /bĭ-lō'/ prep sa ibaba ; sa ilalim
bread /bred/ n tinapay
buttermilk /bŭt'ər-mĭlk/ n isang uri ng gatas
calories /kal'ər-ēs/ n pl of calorie ang bilang ng init
o lakas na ginagamit ng katawan
candy /kan'dē/ n kendy ; mga matamis
canned /kand/ adj di-lata ; nakalata
cereal /sir'ē-əl/ n pagkain na mga mais, pinipig at iba pa
Cheddar cheese /ched'ər chēz/ n isang uri ng keso
corn chips - mga pagkaing galing sa mais
cornmeal /kôrn'mēl/ n giniling na mais
cottage cheese /kŏt'ĭj/ n kesong puti
crackers /krak'ərs/ n galyetas ; biskwit
cream cheese /krēm chēz/ n kesong krema
eight (8) ounce cups - tasang naglalaman ng walong onsa
empty /emp'tē/ adj walang laman
enough /i-nŭf/ adj sapat ; kasya
enriched flour /ĕn-rĭch flour/ n arina
evaporated /i-vap'ə-rāt'ĭd/ adj isang uri ng gatas (malabnaw)
fattening /fat'n'ing/ adj nakakataba
fish /fish/ n isda
fish without bone - isdang walang tinik
fluid /floo'id/ n likido ; parang tubig
frozen /fro'zən/ adj naipalamig ; matigas na parang yelo
groups /groops/ n pl of group lupon ; pangkat ; grupo
ice cream /īs krēm/ n sorbetes
ice milk - pagkain na parang sorbetes na may halong gatas

includes /in-klōodz/ v ibilang ; isama
junk food /junk food/ n mga pagkaing walang sustansiya
lamb /lamb/ n kordero ; tupa
lean cooked meat - lutong karne na walang taba
medium /mē'dē- m/ adj kainaman ; katamtaman ; panggitna
nursing mothers - mga inang nagpapasuso sa kanilang sanggol
one-inch cube - kubitong isang dali ang sukat ng lahat ng tabi
ounce /ouns/ n onsa
packaged /pak'ijd/ v passive nakabalot
pork /pork/ n karne ng baboy
portions /por'sh ns/ n pl of portion bahagi ; kaparte
potatoe chips - nahiwa at napritong patatas
pregnant women - mga babaing nagdadalantao
processed food - mga pagkaing di-lata, nakabalut, at naipalamig
processing /pros'es'ing/ n pagpapagawa ; paggawa
ready-to-eat - nakahandang kainin
realize /re'-līz/ v maunawaang lubos
recommended amounts - nairekomendang kabuuan ng (isang bagay
o pagkain)
replace /ri-plās/ v halinhan ; palitan
rolled oats - isang uri ng "oatmeal"
same /sām/ adj magkapareho ; gaya mismo
seasoning /sē'z -ning/ n pampasarap ; rikado
servings /surv'ings/ n pl of serving hain ; silbi
skim /skim/ v hapawin ; alisan
slice /slīs/ n hiwa (o isang hiwa ng tinapay)
sodas /so'd s/ n pl of soda mga inumin gaya ng "coca-cola"
spaghetti /sp -get'ē/ n pagkain na parang bihon
specified /spes' -fīd/ v passive tiyak ; husto
tablespoons /tā'b l-spoons/ n pl of tablespoon mga kutsara
teen-agers /tēn-āj' rz/ n pl of teen-ager mga kabatahang may
taong gulang mula trese hanggang disinuwebe
under (children under 9)/un'd r/ prep mababa sa ; mas bata sa
veal /vēl/ n karne ng baka
well-balanced diet - mga pagkain na mabuti at balanse sa
sustansiya

Diet Diary

breakfast /brāk-fȧst/ n agahan ; pagkain sa umaga
lunch /lŭnch/ n tanghalian ; pagkain sa tanghali
snack /snȧk/ n minindal ; meriyenda
supper /sŭp'ər/ n hapunan ; pagkain sa gabi
total /tōt'l/ n kabuuan

These Are Facts About Hawaii's Breakfast Problems

accidents /ȧk'sə-dənts/ n pl of accident mga sakuna
adolescents /ȧd'l-ĕs'ənts/ n pl of adolescent magdadalaga o magbibinata
age groups - pangkat o grupo na magkaka-edad
average breakfast - katamtamang agahan
benefits /ben'ə-fits/ n pl of benefit kapakinabangan
board the train (idiom) - sumakay sa tren (pananalita)
body building foods - mga pagkaing nagdudulot ng ikabubuti ng katawan
breaks a fast - tapusin ang pagkagutom
building materials - pagkaing nakakatulong sa pangngangatawan
bulk /bŭlk/ n kabuuan
burned /bûrnd/ v passive nausar ti bagi (kas dagiti kanen)
chilled /chĭld/ v passive naipalamig
choices /chois'ĭs/ n pl of choice mga pili
cocoa /kō-kō/ n kakaw
cover /kŭv'ər/ v takpan
danger /dān'jər/ n panganib
different /dĭf'ə-rənt/ adj magkaiba
digested /dī'jəst'ĭd/ v pt,pp of digest natunaw
double boiler - magkapatong na kaserola
doughnut /dō-nŭt/ n masang tinapay
efficient /ĭ-fish'ənt/ adj mahusay
effort /ĕf'ərt/ n sikap ; pagsisikap
emergency /ĭ-mûr'jən-sē/ n biglang pangyayari o pangngangailangan
especially /ĭ'spesh'əl-ē/ adv lalo na sadya
even though - kahit na ; maski na

everything /ev'rē-thing/ pron lahat (bagay)
fits /fits/ v bumagay
figure /fig'y r/ n numero ; bilang
figure out - sumahin ; tantiyahin
fix /fiks/ v ayusin
get ready - maghanda
grades /grāds/ n pl of grade grado ; baitang (pito o walo)
growing /grō'ing/ v prp of grow lumalaki
handy /hand'ē/ adj handang gamitin ; nasa malapit
happen /hap' n/ v maganap ; mangyari
headache /hed'āk/ n sakit sa ulo
health /helth/ n kalusugan
industrial /in-dus'tre' l/ adj pang-industriya
instant breakfast - agahang nakahanda
leafy /lef'ē/ adj madahon (na mga gulay)
light breakfast - agahang magaan (di-marami)
look out - tingnan ; bantayan
meals /mēlz/ n pl of meal pagkain ; kainan
members of (your) family - miyembro o kasapi ng iyong pamilya
no breakfast at all - walang agahan na maski ano
oatmeal /ōt'mēl/ n isang uri ng pagkain
of (_____), 1/5 had no (milk for breakfast) - sa daming (_____) 1/5 ay walang (gatas sa umaga)
papaya /p -pa'y / n papaya
pastries /pās'trēs/ n pl of pastry ensemada
plan /plan/ v magbalak ; magplano
plastic wrap - pangbalot na plastik
poor /poor/ adj mababang-uri ; di-mabuti
pot /pot/ n palayok ; lutuhan
prepare /pri-par/ v ihanda
quick /kwik/ adj mabilis ; madali
race /ras/ n karera
rated poor - naturingan ng di-mabuti o mababang uri
refrigerator /ri-frij' -rā't r/ n pinagpapalamigan ng pagkain
regularly /reg'y -l r'lē/ adv madalas ; malimit
relay runners - mga taong tumatakbo sa karera

repair /rĭ-pâr/ v kumpunihin ; ayusin
riboflavin /rī'bō-flā'vĭn/ n isang uri ng bitamina
rule /rōōl/ n patakaran ; alituntunin
set your alarm - itama ang alarma ng relos
shaky /shāk'ē/ adj nanginginig
show /shō/ v ipakita ; ipamalas
since /sĭns/ adv mula pa sa ; sapul pa
slept /slept/ v pt,pp of sleep natulog
sluggish /slŭg'ĭsh/ adj mabagal kumilos
soda pop - mga inumin gaya ng "coca-cola"
spend /spĕnd/ v gumasta ; magpalipas
start /stärt/ v mag-umpisa
stove /stōv'/ n kalan
supplied by - naidulot ng ; ibinigay ng
surverys /sər-vās/ n pl of survey pagkasukat ; pagmasid
system /sĭs'təm/ n kaparaanan ; kaayusan ; pamamaraan
take over - palitan ; halinhan
tastes /tāsts/ v maglasa
thiamine /thī'ə-mĭn/ n isang uri ng bitamina
thought /thôt/ v pt,pp of think nag-isip
toast /tōst/ n inihaw, tostang tinapay
way /wā/ n pamamaraan
wide-awake /wīd-ə'wāk/ adj gising (na gising)
win /wĭn/ v manalo
worth /wûrth/ n halaga
yet /yĕt/ conj gayon pa man ; subali't

Amount Of Vitamin A In 1/2 Cup

beansprouts /bēn'sprouts'/ n pl of beansprout taugi (munggo)
breadfruit /bred'froot/ n kamansi (gulay)
chinese celery cabbage - ripolyo
corn /kôrn/ n mais
cucumber /kyōō'kŭm'bər/ n pipino
green beans - bichuelas ; sitaw
green mustard cabbage - isang uri ng pechay (gulay)
luau or taro leaves - dahon ng gabi
manoa lettuce /mən'ō'ə lĕt'əs/ n litsugas (gulay)

mung /mung/ n another name for beansprout taugi
peas /pez/ n pl of pea gisantes ; patani
poi /poi/ n Hawaiian word gabi
swamp cabbage - kangkong
sweet potato leaves - dahon o talbos ng kamote
taro /tar'ō/ n gabi
tomato /tə'ma-to/ n kamatis
trace /trās/ n bakas ; bahid ; kaunting laman
ung choi - kangkong
watercress /wot' r-kres/ n isang uri ng gulay na tumutubo sa tubig
white mustard cabbage - pechay (kulay puti ang tangkay)
won bok /won bok/ n isang uri ng pechay

Keiki Talk About Fruit Juices

according / -kor'ding/ adv ayon kay ; alinsunod sa
acerola juice /a'se-ro'l joos/ n katas ng prutas na seresa
against / -genst/ prep laban sa
agree with - sumang-ayon sa ; mag-kaisa
artificial /ar't -fish' l/ adj di-natural
babies /bā'bēs/ n pl of baby sanggol ; bata
baby foods - mga pagkain ng mga bata o sanggol
bases /bās'is/ n pl of base mga parang pulbos na ginagawang inumin
bottle /bot'l/ n botelyang (pinag-susususuhan ng mga sanggol)
broken bones - nabaling mga buto
cement /si-ment/ v simentuhin
chart /chart/ n mapa ; talangguhit ; larawan
concentrated /kon's n-trāt'id/ adj walang halo ; puro
crystals /kris't ls/ n pl of crytstal parang bubog
daily /da'le/ adj pang-araw-araw ; arawan
dilutes /dī-loots/ v tunawin ; palabnawin ; haluan (ng tubig)
directions /di-rek'sh ns/ n pl of direction bilin ; utos
disease /di-zēs/ n sakit ; karamdaman
drinks /drinks/ n pl of drink mga inumin
equal /ē'kw l/ adj magkapareho ; pareho ;

follow /fol'ō/ v sundin
fresh /fresh/ adj sariwa ; bagung-bago
fruit flavored beverages - mga inuming lasang prutas
gradually /grăj'ōō' l-ē/ adv unti-unti ; utay-utay
grape juice - katas ng ubas
guava juice - katas ng bayabas
healing /hēl'ing/ n paglunas ; paggaling
heat /hēt/ v painitin
homemade /hōm'mād/ adj gawa sa bahay o luto sa bahay
keiki /ke'I'kē/ n Hawaiian word for child bata
kills /kĭls/ v patayin ; sugpuin
labels /lā'b.ls/ n pl of label mga etiketa
milligrams /mil'I-grăms/ n miligramo
nourishments /nur'ish-m nts/ n pl of nourishment mga pagkain
powders /pou'd rs/ n pl of powder mga pulbos
protects /prō'tekts/ v ilayo sa panganib
prune juice /proon joos/ n katas ng pasas o ubas
pure /pyoor/ adj dalisay ; puro
scurvy /skur'vē/ n sakit sa gilagid
several days - mga ilang araw
since /sins/ conj sapagka't ; dahil sa
speed up - bilisan
spoon /spoon/ n kutsara
Start and Tang - pangalan ng mga inumin
sterilizing /ster' -līz'ing/ v prp of sterilize patayin ang mikrobiyo sa pamamagitan ng pagpapakulo (sa tubig)
strained /strānd/ v pt,pp of strain nasala
tangerine juice /tan'j -rēn/ n katas ng dalanghita
tart /tärt/ adj maaskad ; maasim (ang lasa)
teaspoon /tē-spoon/ n kutsarita
trial /trī- l/ n pagsusubok
unsweetened /un-swēt' nd/ adj hindi matamis (walang halong asukal)
wounds /wōonds/ n pl of wound mga sugat ; hiwa

Milk The Nearly Perfect Food

a good buy - magandang bilhin

according to - alinsunod sa
at any cost - maski sa ano mang halaga
available /ə-vā'l-ə b l/ adj magagamit ; makukuha
be careful - mag-ingat
block /blok/ n bloke ; kuwadrado
blood clotting - pamumuo ng dugo
boiled /boild/ adj naipakulo ; linaga
budget /buj'it/ n balak na gugulin
buy /bī/ v bumili
cheaper /chēp' r/ adj comparative of cheap mas mura
cheapest /chep' st/ adj superlative of cheap pinakamura
compares /kom'pārs/ v ihambing
convenince /kən-vēn'y ns/ n kaluwagan ; kaginhawaan
cost /kost/ n halaga
creamed dishes - mga pagkaing may halong gatas (luto)
dessert /di-zurt/ n dulse
dirty /dur'te/ adj marumi
dried /drīd/ adj naipatuyo ; naibilag
economy /i-kon' -mē/ n pagtitipid
equivalents /i-kwiv 'l nts/ n pl of equivalent katumbas
except /ek-sept/ v huwag ibilang
expectant mothers - mga babaing nagdadalantao
expensive /ek-spen'siv/ adj mahal (ang halaga)
forms (of milk) /forms/ n pl of form mga uri o klase ng gatas
hardening (of teeth) /hard'n'ing/ n pagtigas ng mga ipin
imitation /im' -tā'sh n/ n ginaya na..
in place of - sa lugar o sa halip na
including /in-klood'ing/ v prp of include ibinilang
leaving the container open - iwan nakabukas ang lalagyan
(walang takip)
level /lev' l/ adj pantay
nearly /nir'lē/ adv halos ; muntik na
nonfat /non'fat/ adj di-mamantika, mataba
pasteurized /pas'ch r-īzd/ adj naipainit upang alisin ang
mikrobiyo
perfect /pur'fekt/ adj ganap

refrigerated /rē-frĭj'ə-rāt'ĭd/ adj naipalamig
removed /rĭ-mōōvd'/ v pt,pp of remove ianlis ; tinanggal
safe /sāf/ adj di-mapanganib ; ligtas
sauces /sôs'əs/ n pl of sauce mga sarsa
save /sāv/ v iligtas ; pangalagaan
spoiling /spoil'ĭng/ n gerund panisin ; bulukin
substitutes /sŭb'stə-t/y/ōōts'/ v halinhan ; ipalit
tastes /tāsts/ n pl of taste mga kagustuhan
tofu /tō'fū/ n tokwa
types /tīps/ n pl of type uri ; klase
undiluted /ŭn'dĭ-lōōt'ĭd/ adj walang halo (na tubig)
value /văl'yōō/ n halaga
vegetable oils - langis o mantikang galing sa mga gulay
whatever /hwŏt'ĕv'ər/ pron adj ano man ; anuman
whether /hweth'ər/ conj kung...o

How Do You Know You Are Overweight

automobiles /ô't'ə-mō-bēls/ n pl of automobile mga auto o sasakyan
avoid /ə-void/ v iwasan
becoming (clothes) /bĭ-kŭm'ĭng/ adj akma ; maganda ang anyo
certainly /sûrt'n-lē/ adv tiyak ; talaga ; buong puso
combined /kəm'bīnd/ v pt,pp of combine pinagsama
count against you - maibilang laban sa iyo
creeping /krēp'ĭng/ v prp of creep gumagapang ; dahan-dahan
data /dā't ə/ n mga kalamnan
death rate - bilang ng mga namamatay na tao
derived /dĭ-rīvd'/ v pt,pp of derive natamo ; nakuha
desirable /dĭ-zīr'ə-bəl/ adj kanais-nais
emotional /ĭ-mō'shən'əl/ adj nauukol sa damdamin
excess /ĕk-sĕs/ adj labis ; kalabisan
flat /flăt/ adj pantay
flesh /flĕsh/ n laman
found /found/ v pt,pp of find natagpuan ; natuklasan
frame /frām/ n balangkas ng katawan (ang mga buto)
gain in weight - dagdag na timbang (tumaba)

gradual /graj'ōo- l/ adj unti-unti
hazard /haz' rd/ n panganib ; hadlang
heels /hēls/ n pl of heel takong ; sakong
height /hīt/ n taas (sukat)
height in shoes - sukat ng taas na nakasapatos
labor-saving machines - mga makinang nakakatulong sa pagtrabaho
lie /lī/ v mahiga
lie on your back - tumihaya ; humiga ng nakatihaya
life expectance - kahaba o katagal ng buhay
mirror /mir' r/ n salamin
modern /mod' rn/ adj makabago ; moderno
no fair (not fair) - di-makatarungan
normal /nor'm l/ adj katamtaman
obese /o-bēs/ adj masyadong mataba
once /wuns/ adv minsan
opportunities /op' r-t/y/oō'n -tēs/ n pl of opportunity mga pagkakataon
overweight /o'v r-wāt/ adj sobra ang bigat ng katawan (timbang)
physical work - gawaing nauukol sa katawan
pinch /pinch/ v kurutin
prepared by - inihanda ng..
prevent /pri-vent/ v hadlangan
primarily /pri-mer' -le/ adv pangunahing
probably /prob' b-lē/ adv maaaring..
pulling it in - paliitin o ipasok (ang taba sa tiyan)
put up a good front - nagbibigay ng magandang harap (anyo)
recent /rē's nt/ adj di-pa matagal ; kailan lamang
reduce /ri-d/y/oos/ v bawasan ; babaan
reports /ri-ports/ n pl of report mga ulat ; balita
result /ri-zult/ n katapusan ; bunga
ribs /ribs/ n pl of rib tadyang
risks /risks/ n pl of risk mga panganib
side of the ribs - sa tabi ng tadyang
social problems - suliranin sa pakikisama
spoil /spoil/ v masira

surgical risks - makipagsapalaran sa pagkaopera
susceptible /sə-sep't -b l/ adj madaling makakuha o mahawa ng..
tend (to) /tend/ v sumalig sa ; maging..
tight /tīt/ adj masikip
tired /tīrd'/ adj pagod
told /tōld/ v pt,pp of tell sinabi
tummy /tum'ē/ n tiyan
used to (do) - dating ginagawa
weight control - pagpigil sa pagtaba o pagdagdag ng bigat ng katawan
weights /wāts/ n pl of weight timbang ; bigat
worry /wur'ē/ v mag-alala ; mabalisa

A Breakfast Problem

alert /ə-lurt/ adj handa ; listo
at least - maski kaunti lamang..
board /bord/ n lupon (ng mga tao)
bowl /bōl/ n mangkok ; platong malalim
cooperation /kō-op' rā'sh n/ n pagtutulungan ; samahan
forms /fōrms/ n pl of form mga papeles
graph /graph/ n talangguhit
interested /in'tris'tid/ v passive nawiwili sa
intermediate /in't r-mē'dē-it/ adj intermedya
occupations /ok'y -pā'sh ns/ n pl of occupation mga trabaho o hanapbuhay
percentage /p r-sen'tij/ n porsiento
public schools - paaralang publiko (pang-gobyerno)
secretaries /sek'r -ter'ēs/ n pl of secretary mga kalihim
sent /sent/ v pt,pp of send ipinadala
sincerely /sin-sir'lē/ adv matapat ; malugod
themselves /them'selvz/ pron ang kanilang sarili
took /took/ v pt of take kinuha

Miscellaneous Translations

Tr1 (DIET DIARY)

Gumawa ng listahan ng mga pagkain na iyong kakainin sa susunod na linggo. Ilista ang mga uri ng pagkain at bilang ng hain o silbi sa talangguhit na nasa ibaba. Kumakain ka ba ng mga tama at sapat na pagkain?

Tr2 (DIET DIARY DATA)

Sulatan ang talangguhit upang ipakita kung ilang hain sa bawa't pangkat o uri ng pagkain ang iyong kinain sa bawa't isang araw.

Tr3 (COMPREHENSION)

Pagaralan ang talanggahit ng bitaminang A. Sagutin ang mga tanong sa ibaba. Note: Ang "International Units" (IU) ay ginagamit na pangsukat sa bitamina.

UNIT IV

THE HOSPITAL STAFF

PREVIEW

Ang ikaapat na bahagi ay naglalaman ng mga kaalaman tungkol sa mga taong nagtratrabaho sa ospital. Malalaman mo na ang mga taong nag-aalaga sa mga pasyente sa ospital ay may natatanging kasanayan. Iyo ding matutunan na mayroong dalawang mahalagang pangkat ng taong tagapag-alaga sa mga pasyente. Ang isang pangkat ay ang mga tauhan na nars. At ang ikalawa ay ang mga doktor o manggagamot.

May dalawang pangunahing pagsasanay ng mga salita sa pangkat na ito. Ang isang bahagi ay nauukol sa mga salita tungkol sa paggagamot na iyong mariringig sa ospital. Ang ikalawang bahagi ay nauukol sa mga salita tungkol sa kinalalagyan ng isang bagay gaya ng mga above, under at next to. Ang mga salitang ito ay mahalaga sa pag-intindi ng pagbasa at pakikinig. Bilang isang katulong ng nars, kinakailangan mong sundin ang mga nakasulat at sasabihing mga bilin o utos. Kadalasan, ang mga bilin na ito ay may mga salita tungkol sa kinalalagyan ng isang bagay na iyong mapag-aaralan sa pangkat na ito.

Vocabulary/Phrases

Reading 8

care /kâr/ n pag-aalaga
charge nurse - nars na siyang may tungkulin sa isang ward
head nurse - nars na namumuno sa isang ward
licensenced practical nurse (LPN) - isang nars na may lisensiya upang magtrabaho bilang isang nars (mag-kaiba sa tungkulin ng isang "registered nurse")
nursing aide - katulong na nars
nursing care - pag-aalaga sa mga may sakit sa ospital
nursing personnel - ang mga tauhan sa ospital gaya ng mga nars at katulong na nars
off duty - walang trabaho; hindi nagtratrabaho
paper work - gawain o trabahong nauukol sa mga papeles
patients /pā'shənts/ n pl of patient mga pasyente
registered nurses - nars na nakarehistro o lisensiyado
report /riports/ v sabihin
responsible /ri'spŏn'sə-bəl/ adj may pananagutan
staff nurse /stăf nûrs/ mga tauhan na mga nars
take care of - alagaan
take over - halinhan
team leader - namumuno ng pangkat
ward /wôrd/ n ward
ward clerks /wôrd klûrks/ n pl of ward clerk kawani ng isang ward

Reading 8A

bedside nursing procedures - mga pamamaraan sa pag-aalaga ng mga maysakit sa ospital
closely /klōs'lē/ adv malapit sa
called /kôld/ v pt pp of call tinatawag na
group /groop/ n pangkat; pulutong
included /ĭn-klōod'ĭd/ v pt, pp of include naisama
part /pärt/ n bahagi; panig
particular /pər-tĭk'yə-lər/ adj isa

procedures /prə-sē'jərs/ n pl of procedure pamamaraan
responsibilities /rĭ-spŏn'sə-bĭl'ə-tēs/ n pl of responsibility
mga tungkuling
services /sûr'vĭs'ĭs/ n pl of services paglilingkod

Reading 9

babies /bā'bēs/ n pl of baby mga bata
disease /dĭ-zēz'ĭz/ n pl of disease mga sakit; karamdaman
going to have - magkaroon
has (hăz) 3rd person Sing. present - mayroon; may
intensive /ĭn-tĕn'sĭv/ adj masidhi at ganap; masinsinan
intensive care ward - ward sa ospital na pinag-aalagaan ng mga
may masidhi o malubhang sakit
maternity ward - ward ng mga babaing magsisilang
medical ward - ward ng mga may sakit o karamdaman
mental illnesses - sakit o karamdaman sa pag-iisip
pediatric ward /pe'de-at'rĭk/ adj ward ng mga bagong silang na
sanggol o ng mga batang may karamdaman
Pilikia Nui (Hawaiian word) pilikia - ligalig; gulo
nui - marami
psychiatric ward /sī-kī-trik/ adj ward ng mga may suliranin
sa pag-iisip
six /sĭks/ n anim
sick /sĭk/ adj may sakit
special /spĕsh'əl/ adj tangi; di-karaniwan; espesyal
stay /stā/ v titira
surgery /sûr'jə-rē/ n paninistis
surgical ward - ward ng paninistis o pag-ooperahan
women /wĭm'ĭn/ n pl of woman mga babai

Reading 9A

childbirth /chīld'bûrth/ n panganganak; pagsisilang
injuries /ĭn'jə-rēs/ n pl of injury mga pinsala o kapinsalaan
important /ĭm-pôr'tənt/ adj kinakailangan; mahalaga
less than (16 years old) - mas bata (sa taong gulang na
labing-anim)

medical problems - suliranin o karamdaman na nauukol sa katawan
more --- than - mas higit sa
obstetric ward /ob-stit'rik/ adj ward ng pagpapaanak
pregnancy / preg'n n-sē/ n pagdadalang-tao
similar /sim' -l r/ adj katulad
tests /tests/ n pl of test iksamen; pagsusuri

Reading 10

all the time- lahat ng panahon; palagi
attending physicians - mga doktor na di-nakatira sa ospital
become /bi-kum/ v maging...
college /kol'ij/ n kolehiyo
correct /k -rekt'/ adj tama; wasto
difficult /dif'i-kult/ adj mahirap
doctors /dok't rs/ n pl of doctor doktor; manggagamot
during /d/y/oor'ing/ prep habang; sa panahong
examine /eg-zam'in/ v siyasatin
graduate /graj'oo-āt'/ v magtapos
intern /in'turn/ n interno
just (graduated) /just; j st jist/ adv katatapos lamang
medical orders - mga bilin o utos ng mga doktor nauukol sa mga pasiyente
medical personnel - mga doktor o manggagamot
medical school - paaralang pangmedisina
must /must/ v used as an auxiliary kailangang
offices /o'f's'is/ n pl of office opisina
outside /out'sid/ n labas
physician /fi-zish' n/ n doktor; manggagamot
resident /rez' -d nt/ n doktor na nakatira sa ospital
spend /spend/ v magparaan
specialists /spesh' -lists/ n pl of specialist espesyalista; dalubhasa
studying /stud'ē'ing/ n gerund nag-aaral
title /tīt'l/ n pagtawag

Miscellaneous Translations

Tr1 (COMPREHENSION)

7. Ihambing ang mga katuturan sa kanan sa mga tamang pangalan sa kaliwa.

Tr2 (IT'S GREEK TO ME)

Ang "It's Greek to me," ay isang pananalita sa Ingles. ("It's Greek to me."- "Griyego sa akin ito.") Ang kahulugan nito ay, "Hindi ko ito maintindihan." Madalas bang parang nais mong sabihing "It's Greek to me," kapag nakarinig ka ng mahabang salita sa Ingles? Talagang maraming mga salitang Griyego at Latina sa Ingles. Maraming mga salita sa agham at medisina na galing sa Griyego at Latina.

Iyong maririnig at makikita ang maraming mga bagong salita sa ospital. Marami sa mga salitang ito ay manggagaling sa Griyego at Latina. Ilan sa mga bagong salita ay magtatapos sa -logy, na nanggaling sa salitang Griyego at nangngahulugan ng "Agham o ang pag-aaral ng..." Halimbawa, ang kahulugan ng "biology" ay ang pag-aaral o agham ng mga buhay na bagay. (Bio- nangangahulugan ng buhay sa salitang Griyego.) Ang kahulugan ng "psychology" ay ang pag-aaral o agham ng isip. (Psycho- nangangahulugan ng isip sa salitang Griyego.)

Narito ang mga pagsasanay na makakatulong sa iyong pag-intindi ng katapusan ng mga salitang -logy. Hindi mo kinakailangang pag-aralang lahat ng mga salitang ito. Tingnan kung paano natin ginagamit ang pagtatapos na -logy upang makagawa ng isang salita. Pagkatapos, hindi mo na sasabihing, "It's Greek to me," kapag makarinig o makakita ka ng mga salitang ito.

1. anesthesio + logy = anesthesiology, the study of (anesthesia) anesthesia.
2. bacterio + logy = bacteriology, the study of bacteria, (bacteria, germs) germs.
3. bio + logy = biology, the study of living things. (life)
4. cardio + logy = cardiology, the study of the heart. (heart)
5. cranio + logy = craniology, the study of the skull. (skull)

Tapusin ang mga nawawalang salita o mga kaalaman sa mga sumusunod:

6. crimino + logy = criminology, the study of _____. (crime)

7. dermato + logy = dermatology, the study of the _____. (skin)

8. _____ + logy = epidemiology, the study of _____. (epidemic)

9. _____ + logy = geology, the study of the _____. (earth)

10. Neuro + _____ = _____, the study of nerves. (_____)

11. _____ + _____ = pathology, the study of _____. (disease)

12. _____ + _____ = pharmacology, the study of _____. (drug)

13. psycho + _____ = _____, the study of the mind. (_____)

14. radio + _____ = _____, the study of radiation. (_____)

15. zoo + logy = _____, the study of animals. (_____)

Ilan sa mga salita ay nagtatapos sa -ist. Kapag naidagdag ang -ist sa isang salita, ang kahulugan ng katapusan ay "isang taong may kasanayan." Sa halip na sabihing, "Siya ay isang taong may kasanayan sa agham o pag-aaral ng mga buhay na bagay," ating sabihing, "Siya ay isang biologist." (Bio = mga buhay na bagay; logy = ang pag-aaral o agham ng; -ist = isang taong may kasanayan). Narito and mga pagsasanay na makakatulong sa iyong pag-intindi ng katapusan ng mga salitang ito. Hindi mo kinakailangang pag-aralang lahat ng mga salitang ito. Tingnan kung paano ang paggamit ng katapusang -ist.

1. biology + ist = biologist, a person skilled in the study of biology.

2. bacteriology + ist = bacteriologist, a person skilled in the study of bacteria.

3. anesthesiology + ist = anesthesiologist, a person skilled in the study of anesthesia.

4. cardiology + ist = cardiologist, a person skilled in the study of the heart.

Tapusin ang mga nawawalang salita o kaalaman sa mga sumusunod:

5. craniology + ist = craniologist, _____.
6. criminology + _____ = criminologist _____.
7. _____ + ist = dermatologist, _____.
8. epidemiology + ist = epidemiologist, _____.
9. geology + ist = _____, _____.
10. _____ + _____ = neurologist, _____.
11. pathology + ist = _____, _____.
12. _____ + ist = _____, a person skilled in the study of drugs.
13. psychology + _____ = _____, a person skilled in the study of the mind.
14. radiology + ist = radiologist, _____.
15. _____ + _____ = zoologist, _____.

Tingnan kung nasaan ang diin ng mga sumusunod na salita:

1.	anesthesiólogy	anesthesiólogist
2.	bacteriólogy	bacteriólogist
3.	biólogy	biólogist

Ituro kung nasaan ang diin sa mga sumusunod na salita:

4.	cardiology	cardiologist
5.	psychology	psychologist
6.	craniology	craniologist
7.	criminology	criminologist
8.	geology	geologist
9.	neurology	neurologist
10.	pathology	pathologist

Tr3 (POSITION WORDS)

above - sa itaas

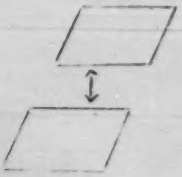

below -sa ibaba, sa ilalim

Ang mga salitang nauukol sa pagkakalagay na above at below ay nagpapahayag ng pagkakalagay na patayo. Kadalasan, ang above at below ay nagtuturo ng pangkalahatang pagkakalagay ng dalawang lugar. Madalas na ang dalawang lugar na ito ay hindi magkadikit o magkapatong. Ang above ay nagtuturo ng isang lugar na mas mataas sa ibang lugar. Ang below ay nagtuturo ng isang lugar na mas mababa sa ibang lugar. Maaaring ang dalawang lugar na ito ay magkalapit o magkalayo.

Pag-aralan ang mga sumusunod na halimbawa:

1. The surgical floor is above the first floor.
2. The first floor is below the surgical floor.
3. The bath basin is above the blanket.
4. The blanket is below the bath basin.
5. The heart is above the stomach.
6. The stomach is below the heart.

over - sa itaas; sa ibabaw

under - sa ilalim

Ang over at under ay nagpapahayag din ng pagkakaugnay na patayo. Ang over at under ay halos magkasing-kahulugan sa above at below. Ang over ay nagtuturo ng isang mas mataas na lugar. Ang under ay nagpapahayag ng mas mababang lugar. Ang over at under ay maari ding magpahayag ng patayong magkalapit na lugar.

Pag-aralan ang mga sumusunod na halimbawa:

7. Turn the lights on over the bed.

8. Clean the floor under the bed.

Kung minsan ang over/under at above/below ay pinagpapalit kapag ginagamit.
Halimbawa:

9. The light | over / above | your head is out.

10. Put the blanket | below / under | the bath basin.

Ang underneath ay madalas ipinapalit sa under. (underneath = sa ilalim)

11. Put the book | underneath / under | the table.

Ang under at underneath ay nagtuturo na ang dalawang bagay ay magkadikit o magkapatong.

12. The tray is | underneath / under | the pitcher.

Ang beneath ay ginagamit sa pormal na pag-uusap. Ang kahulugan nito ay underneath. Karamihang ginagamit ng mga tao ang underneath, kaysa beneath, sa kanilang pagsasalita. (beneath = sa ilong; sa ilalim)

13. The book is | beneath / under / underneath | the table.

Ang on top of ay ipinapalit sa on. Ito ay nagpapahiwatig ng mga bagay na magkadikit o magkapatong. (on top of = sa ibabaw ng; on = sa)

14. Put the tray | on top of / on | the bedside table.

Ang behind at in front of ay nagpapahiwatig ng pagkakaugnay na pahalang. (behind = sa likod ng; in front of = sa harap ng)
Halimbawa:

15. Alice Chong is walking behind Miss Hookala.

16. Miss Hookala is walking in front of Alice.

17. The powder is behind the skin lotion.

18. The skin lotion is in front of the powder.

Ang mga between, in between, in the middle of ay iba ding mga salitang nauukol sa pagkakalagay ng mga bagay.

between = sa pagitan
in between = sa pagitan ng
in the middle = sa gitna
in the middle of = sa gitna ng

Pag-aralan ang mga sumusunod na halimbawa:

Tr4 (POSITION WORDS EXERCISE)

Basahin ang mga sumusunod na pangungusap. Tingnan ang mga larawan. Pilihin ang pinakatamang salitang nauukol sa pagkakalagay (ng mga bagay) para sa bawa't pangungusap.

Tr5 (WORD PUZZLE)

Hanapin ang mga buong salita sa kuwadrado. Ang mga salitang ito ay maaaring pahalang o patataas. Huwag subuking maghanap ng mga salitang pahilig. Bilugan ang iyong mahanap na mga salita. Hanapin ang mga napag-aralang salita sa mga nakaraang leksiyon, gaya ng, to, in, from at between.

UNIT V

BODY LANGUAGE

PREVIEW

Karamihan ng mga kaalaman sa bahaging ito ng leksiyon ay tungkol sa mga bahagi ng katawan. Mahalagang malaman mo ang mga salitang Ingles para sa mga iba't-ibang bahagi ng katawan. Kinakailangang kaya mong kilalanin ang mga nauukol na salita para sa katawan sa iyong pagbabasa at kaya mong gamitin ang mga salitang ito sa iyong pagsasalita. Inaasahan ng mga pasyente at ang iyong superbisor na alam mo ang mga bahagi ng katawan.

Ang ibang bahagi ng leksiyong ito ay tungkol sa kaayusan ng pangungusap na, "going to..." (pupunta sa o mag-...) May dalawang ayos ng pangungusap na halos magkapareho. Pag-aaralan mo ang dalawang ayos ng pangungusap dito sa bahaging ito. Ang dalawang ayos ng pangungusap ay nag-uumpisa ng "going to". Ang isang kaayusan ay nagpapahiwatig ng kilos o gawa na hindi pa nangyari. Ang isa ay ginagamit na magpahiwatig ng panghinaharap na panahon. Ang kaayusan ng mga ito ay ganito:

subject + be-verb + going + to + verb
(noun or pronoun)

simuno + ay-pandiwa + mag- + pandiwa
(pangngalan o panghalip) (nag-)

Halimbawa,

a.	I subj.	+	am be-verb	+	going going	+	to to	+	study verb
	Ako simuno	+	ay pandiwa	+	mag- mag-	+	aaral pandiwa		
b.	Jane subj.	+	was be-verb	+	going going	+	to to	+	read verb
	Si Jane simuno	+	ay pandiwa	+	nag- nag-	+	babasa pandiwa		

Ang "going to" ay nakikita din sa mga kaayusan na ang kahulugan ng "going" ay kilos o galaw at ang "to" ay nangangahulugan ng lugar na patutunguhan ng isang tao o bagay. Kaya, ang kaayusang ito ay nagsasabi kung saan ang pupuntahan o patutunguhan ng isang tao o bagay. Ang kaayusan ay ganito:

subject + be-verb + going + to + noun
(noun or pronoun)

simuno + ay-pandiwa + magpupunta + pangngalan
(pangngalan o panghalip) (nagpupunta)

Halimbawa,

c.	They subj.	+	were be-verb	+	going going	+	to to	+	the hospital noun
	Sila simuno	+	ay "be"-pandiwa	+	nagpupunta nagpupunta	+	sa sa	+	ospital pangngalan
d.	Alice subj.	+	is be-verv	+	going going	+	to to	+	the beach noun

Si Alice + ay + magpupunta + sa + pampang
simuno + "be"-pandiwa + magpupunta + sa +
pangngalan

Habang ginagawa mo ang ikalimang leksiyon, kinakailangang iyong matutunan ang lahat ng mga salita para sa mga bahagi ng katawan. At, kinakailangan ding maintindihan mo ang dalawang kaayusan ng pangungusap na "going to" sa bahaging ito.

Vocabulary/Phrases

Adam's apple /ăd' əm ăp' l/ n lalamunan
bite /bīt/ n kapirasoʒ kagat
caught (in the throat) /kôt/ v pt, pp of catch nagbara (sa lalamunan)
coughed /kôfd'; kofd'/ v pt, pp of cough umubo
earth /ûrth/ n lupa; daigdig
gave /gāv/ v pt, pp of give ibinigay; nagbigay
long ago - matagal na
only /ōn'lē/ adv lamang
pick (an apple from a tree) /pĭk/ v mamitas (ng mansanas mula sa puno)
stick out - umusli
swallow /swā'lō/ v lulunin; lunukin
take a bite (of something) - kumagat (ng isang bagay)
throat /thrōt/ n lalamunan

Timely Tips on Health and Safety - Operation Lift

apart /ə-pärt/ adv magkalayo; magkahiwalay
arching /arch'ing/ n gerund pabalantok
apply to - maidulot sa
backwards fall - mahulog ng paurong
balance /băl' əns/ n timbang; pagkakatimbang
bend /bĕnd/ n kurba
body allignment /bŏd'ē-līn'mənt/ n hanay ng katawan na tuwid
briefcases / brēf'kās'ĭs/ n pl of briefcase maliit na maleta
bundle /bŭnd'l/ n bungkos ; balutan
carry /kar'ē/ v dalhin
center weight - naipagitnang bigat
chock full /chok-fŏol/ adj puno ng ganap
closet /klŏz'ĭt; klō'zĭt/ n munting silid na lalagyan ng mga damit
equally balanced burdens - magkapareho ang timbang ng bigat
erect / ĭ-rekt'/ adj tuwid; matuwid
face (the direction) /fās/ v harapin
feet /fēt/ n pl of foot mga paa

flat on your back - nakatihaya o nakahiga
give a lift - iangat
gradually /grăj'ōō-ăl-lē/ adv unti-unti; utay-utay
grasp /grăsp/ v maunawaan
handle /hănd'l/ v pangasiwaan
heave ho /hēv hō/ v isang pananalita kapag mag-aangat o magtaas ng isang bagay
hint /hĭnt/ n hiwatig; pahiwatig
in live with - magkahanay
Keep weight entered once your feet - ipagitna ang bigat ng katawan sa mga paa
lift /lĭft/ n tulong
lifting /lĭft'ĭng/ n gerund pag-angat
object /ŏb'jĕkt'/ n bagay
opposite /ŏp' -zĭt/ adj kabila
plan /plăn/ v magbalak; magplano
privent /prĭ-vĕnt'/ v hadlangan
raising /rāz'ĭng/ n pagtaas
reach (for something) /rēch/ v abutin
require /rē-kwīr'/ v mangailangan
safety - operation lift - paraan ng pagbuhat upang di-mapinsala
side /sīd/ n gilid; tabi
shift /shĭft/ v ilipat
shopping bag - bag o bayong na paglagyan ng pinamili
slide /slīd/ v ilipat
spine /spīn/ n guluqod
sprain /sprān/ n pilay
stand /stănd/ v tumayo
straighten /strāt'n/ v tuwirin
straightening /strāt'n-ĭng/ n patuwirin
suitcases /soot'kās'ĭs/ n pl of suitcase maleta
tactics /tăk'tĭks/ n taktika
tip off /tĭp of/ v ibalita ng lihim
tiptoe /tĭp'tō'/ v tumiyad
upwards /up-w rdz/ adv pataas
weight /wāt/ n bigat; timbang

Short Readings

abdominal /ăb-dom'ə-nəl/ adj sa tiyan o sikmura
bottom /bŏt'əm/ n ilalim
calf /kaf/ n binti
chest /chest/ n dibdib
contain /kən-tān'/ v maglaman
cranial /krā'nē- l/ adj sa bungo
extremeties /ĕk-strēm'tēs/ n pl of extremity mga kamay at paa
heel /hēl/ n sakong; takong
intestines /in-tes't ns/ n pl of intestine mga bituka
medical term - salitang tungkol sa medisina
sense organs - mga bahagi ng katawan na pangdamdam
sense of hearing - pandinig
sense of sight - paningin
sense of smell - pang-amoy
sense of taste - panlasa
skin /skin/ n balat
sole /sōl/ n suwelas; talampakan
stomach /stum' k/ n tiyan; sikmura
tongue /tung/ n dila

Cells - The Body's Building Blocks

allow / -lou'/ v pahintulutan; payagan
arteries /ar't r-ēs/ n pl of artery mga malalaking ugat
blood /blŭd/ n dugo
cells /sĕlz/ n pl of cell selula
connective (tissue) /k -nek'tiv/ adj pangkabit ng mga buto
digestive system /dī-jest'iv sis-t m/ n bahagi ng katawan na pangtunaw
entire /ĕn-tīr/ adj buo; lahat
epithelial(tissue) /ep' -thē'lē- l/ adj laman na nagbabalot sa mga sangkap ng katawan
individual (cells) /ĭn'd -vij'oō- l/ adj nag-iisa
living things - buhay na bagay
membranes /mĕm'brāns/ n pl of membrane mga lamad

messages /mes'ij'is/ n pl of message kalatas; mensahe
microscope /mī'kr -skōp/ n kasangkapang ginagamit n pangtingin sa maliit na bagay
millions of cells - milyon na selula
mostly /mōst'lē/ adv karamihan
mucous /myōō'k s/ adj mga maninipis na lamad sa katawan
muscular (tissue) /mus'ky -l r/ adj kalamnan
nervous (tissue) /nur'v s/ addj nagdadala na mensahe sa o mula sa utak
outer layer - pinakalabas na patong
properly /prop' r'lē/ adv tama; tumpak
spinal cord - gulugod
tissue /tish'ōōz/ n pl of tissue laman; kalamnan
to and from - papunta at mula sa
veins /vāns/ n pl of vein mga ugat

Brown Bag

action /ak'sh n/ n gawa
brought /brot/ v pt, pp of bring dinala
coffee shop - kapihan
dialog /dī' -log'/ n pag-uusap ng dalawang tao
expresses /ek-spres'is/ v nagpahayag
meeting /mēt'ing/ n pagtatagpo; pulong
sack /sak/ n supot; bagi; sako

Reading 12

angry /ang'grē/ adj galit
bakery /ba'k -rē/ n panaderya
barber shop (n) - barberya
choose /chōōz/ v pumili; pilihin
clean /klēn/ v linisin
daughter /do't r/ n anak na babai
garage /g -razh/ n grahe
(to) go fishing - mangisda
haircut /har-kut/ n gupit sa buhok
jar /jar/ n bote; banga

mainland /mān'lānd/ n punong-bayan
mango tree - punong manga
(be) married /mar'ēd/ v pt of marry mag-asawa
never /nēv'ər/ adv hindi o huwag kailanman
owned /ōnd/ v pt of own sarili
(be) retired /rī-tīrd'/ v pp of retire tumigil ng magtrabaho
run (the bakery)- mamahala (ng panaderya)
sit /sit/ v umupo
son /sən/ n anak na lalaki
think /think/ v mag-isip
trim /trim/ v ayusin; pantayin
write /rīt/ v isulat

Reading 12A

arrest /ə-rèst'/ v dakpin
Board of Health - Sangguniang Pangkalusugan
dad /dàd/ n informal tatay; itay
faucets /fô'sits/ n pl of faucet gripo
fix /fiks/ v kumpunihin; ayusin
glare /glâr/ v titigan
good grief - isang pananalita
mom /mòm/ n informal inay; nanay
original owner - unang may-ari
rain check /rān chek/ n tiket na maaaring gamitin sa ibang araw
retired /rī-tīrd'/ v pt of retire tumigil magtrabaho o maghanap-buhay
sold /sōld/ v pt of sell ipinagbili
tomorrow /tə-mòr'ō/ adv bukas
wanna come? (= want to come?) - gusto mo bang sumama?

Miscellaneous Translations

Tr1 (THE HEART AND LOVE)

Sa Ingles, ang ilang mga bahagi ng katawan ay iniisip na parang mga sagisag. Kung minsan ang puso ay isang

sagisag ng pag-ibig. Halimbawa, sa awit na "I Left my Heart in San Francisco" -("Naiwan ko ang Puso ko sa San Francisco"), ang kahulugan ng puso ay pag-ibig o kasintahan. Maraming kawikaan na gumagamit ng puso na ang kahulugan ay pag-ibig. Halimbawa, ang pitik ng puso (heart throb) ay isang kasintahang babai o lalaki.

Ang kasintahan (sweetheart) ay isang iniibig.

May isang pista na ipinagdiriwang ang pag-ibig. Ito ay tinatawag na araw ng Valentino. Sa araw ng Valentino, ang mga tao ay nagbibigay ng mga regalo at kard sa kanilang mga iniibig. Ang sagisag ng pistang ito ay ang pulang puso na tinatawag ng Valentino.

Ang puso ay isa ding sagisag ng kalungkutan. Kung minsan and mga tao ay malungkot. Tatawagin natin sila ng matamlay (downhearted). Sasabihing ang isang tao ay may nahating puso (broken heart) kapag sila ay nawalan ng mahal sa buhay o kapag sila'y nakipagkasiraan sa kasintahan.

Narito ang mga kawikaan na gumagamit ng puso bilang isang sagisag.

Tr2 (COMPREHENSION)

4. Lagyan ng numero ang mga pangungusap sa ibaba sa ayos ng pangyayari sa sanaysay.

Tr3 (COMPREHENSION)

Markahan ang pangungusap ng bawa't pangkat na magkapareho ang kahulugan sa unang pangungusap.

Tr4 (COMPREHENSION)

Bilugan ang letra ng pangungusap na magkapareho ang kahulugan sa unang pangungusap.

Tr5 (COMPREHENSION)

Pilihin ang tamang kahulugan para sa unang pangungusap na nakalista sa ibaba.

Tr6 (CROSSWORD PUZZLE)

Sagutin ang "crossword puzzle" ng mga salitang babagay sa mga puwang sa ibaba. Isulat din ang mga tamang salita sa puwang.

UNIT VI

ASEPSIS

PREVIEW

Mababasa mo sa ika-anim na bahagi ang tungkol sa kahalagahan ng kalinisan sa ospital. Mayroong mga babasahin dito tungkol sa pagpatay at pagpigil sa mga mikrobiyong nagbibigay sakit sa ospital. Mapag-aaralan mo ang mga pamamaraang tinatawag na "aseptic techniques" sa iyong pagsasanay. Mahalaga ang pagintindi mo kung paano kumakalat ang mga mikrobiyo upang makatulong ka sa pagpipigil ng pagkalat ng mga ito sa ospital. Mas marami ka pang malalaman tungkol sa kahalagahan ng kalinisan sa ospital pagkatapos mong basahin ang bahaging ito.

Ang pinakamahalagang bahagi sa pangkat na ito ay ang leksiyon tungkol sa mga Ingles na pangungusap na tinatawag na "passive sentences." Habang ikaw ay nagpapatuloy mag-aral, mas maraming mga pangungusap na ganito and iyong makikita at mapupuna. Madalas makikita ang mga pangungusap na ito sa mga saligang-aklat at mga libro. Madalas mong makikita ang mga pangungusap na ito sa iyong mga babasahin, kung kaya't mahalaga ang pagintindi mo sa mga ito.

Vocabulary/Phrases

Short Readings

germs /jûrms/ n pl of germ mga mikrobyo
get into - mapunta sa
mouth /mouth/ n bunganga; bibig
nose / nōz/ n ilong
sneeze /snēz/ v bumahin
spread /spred/ v ikalat; palaganapin
tissue paper /tish'oo pa'p r/ n manipis na papel na ginagamit na panyolito
throw the tissue away - itapon ang "tissue"
wash /wosh, wosh/ v labahan; hugasan

Cleansiness In The Hospital Is Essential

bathroom /bath'room/ n banyo
clean /klen/ adj malinis
complete /k m-plet/ adj buo; husto
dirty /dûr'te/ adj marumi
essential /i-sen'sh l/ adj lubhang kailangan, mahalaga
men's room - palikuran para sa mga lalaki

Even Nursing Aides Can Spread Germs

bringing /bring'ing/ v prp of bring nagdadala
drinking /dring'king/ v prp of drink umiinom
glass /glas/ n baso
get /get/ v magtamo; kumuha
touching /tuch'ing/ v prp of touch hinihipo; dumadaiti

Timely Tips On Health And Safety - Join The Clean Hands Club

adequate /ad'i-kwit/ adj sapat
became /bi-kum/ v pt of become naging
beware /bi-wâr/ v mag-ingat
care for - alagaan
certain / surt'n/ adj tiyak
cleaner /klen' r/ adj comparative of clean mas malinis
closer /kloz' r/ adj comparative of close mas malapit

communicable /kə-myōō'nĭ-kə-bəl/ adj nakakahawa
considered /kən-sĭd'ərd/ v passive naisaalang-alang; naiturong
contact /kŏn'tăkt'/ n pagkakadi-kit; hipo
disease - causing bacteria - mikrobyo na nakapagbibigay ng sakit
dividends /dĭv'ə-dĕnds/ n pl of dividend ang paghatian; ang bahagi
entering /ĕn'tər'ĭng/ n gerund pumasok
exposing /ĕk-spōz'ĭng/ v prp of expose mailantad
flu /flōō/ n trangkaso
food handlers - mga taong naghahawak o naghahanda ng mga pagkain
habit /hăb'ĭt/ n ugali
handles /hănd'ls/ v 3rd per. sing. hawakan
handkerchief /hăng'kər-chĭf/ n panyolito
homemakers /hōm'māk'ərs/ n pl of homemaker ang mga may bahay
illness /ĭl'nĭs/ n sakit; karamdaman
infection /ĭn-fĕk'shən/ n nahawang sakit
ingredients /ĭn-grē'dē-ənts/ n pl of ingredient sangkap
invite /ĭn-vīt/ v yayain
leaving /lēv'ĭng/ n gerund pag-alis
manners /măn'ərs/ n pl of manner paraan; asal
measles /mē'zəlz/ n tigdas
must /mŭst/ n kailangang-kailangan
occupation /ŏk'yə-pā'shən/ n trabaho; hanapbuhay
ordinary /ôrd'n-ĕr'ē/ adj karaniwan
organisms /ôr'gə-nĭz'əms/ n pl of organism mga buhay na bagay
particularly /pər-tĭk'yə-lər'lē/ adv tanging isa
pick up - damputin
prevention /prĭ-vĕn'shən/ n panghadlang
quantity /kwŏn'tə-tē/ n dami
respiratory /rĕs'pər-ə-tôr'ē/ adj paghinga
results /rĭ-zŭlts/ n pl of result bunga
rinse / rĭns/ v banlawan
routine /roo'tēn/ n matataq at karaniwang paraan ng paggawa ng mga bagay
running hot water - dumadaloy o tumutulong mainit na tubig

soap /sōp/ n sabon
study /stŭd'ē/ n pag-aaral; pagsusuri
thought /thôt/ n kuru-kuro; pag-iisip
time-tested /tīm-test'id/ adj nasubok ng panahon
towel /tou'əl/ n tuwalya
upper / ŭp'ər/ adj mas mataas
usually /yōō'zhoo-əl'ē/ adv karaniwan; kagawian
utensils /yoo-ten's əls/ n pl of utensil mga kagamitan; mga kasangkapan
wetter /wĕt'ər/ adj comparative of wet mas basa

Reading 13

interview /In'tər-vyōō'/ n pakikipanayam
outpatient clinics - klinika na pinagtatanggapan ng mga may sakit na di-kinakailangang mai-ospital
see the doctor - tingnan o kunsultahin ang doktor
serious /sîr'ē-əs/ adj malubha; maselan
shots /shŏts/ n pl of shot mga iniksiyon
TPR (Temperature, Pulse, Respiration) - antas ng init o lamig, pulso, paghinga
wards /wŏrdz/ n pl of ward mga ward
wrong /rong, rŏng/ adj mali; di-tama

Vaccination And Immunization

beyond /bē-ŏnd/ prep sa kabila ng; sa dako pa roon ng; lampas; higit sa
boosters /boo'stərz/ n pl of booster suplemento ng dosis ng bakuna
catch /kach/ v makuha; mahawa
delay /di-la'/ v maantala; mahuli
diptheria /dĭf-thîr'ē-ə/ n dipterya
due /d/y/ōō/ adj nararapat; inasahan
enter /en'tər/ v pumasok
german measles - isang uri ng tigdas
immune /ĭ-myōōn'/ adj ligtas; di-tinatablan
immunization /ĭ-myōō'nĭ-zā'shən/ n pagbabakuna upang di-mahawaan ng sakit

immunize /i-myoo'nīz/ v bakunahan upang di-mahawaan ng sakit
infancy /īn'f n-sē/ n kamusmusan
listed below - nakalista sa ibaba
MD (Doctor of Medicine) - doktor; manggagamot
mumps /mümps/ n pl of mump mga biki
oval /o'v l/ adj habiloq
polio /pō'lē-ō'/ n polio
recommends /rek'--mends/ v itagubilin; ipayo; irekomenda
rubella /roo'bel- / n (german measles) tigdas
series /sīr'ēz/ n serye
sugar cube - asukal na buo
tetanus /tet'n- s/ n tetano
triple /trīp' l/ adj may tatlong bahagi
vaccination /vak-se'nā'sh n/ n bakuna
whooping cough /whoop'ing kôf/ n isang uri ng sakit na pag-ubo

Reading 14

bacteria /bak-tir'ē- / n mga mikrobyo
cause /koz/ n dahilan; sanhi
digestive /dī-jest'iv/ adj pagtutunaw
harmful /härm'ful/ adj masama; nakakapinsala
harmless /harm'les/ adj di-makakapinsala; di-masama
helpful /help'f l/ adj nakakatulong
humans /hyoo'm ns/ n pl of human mga tao
rise /rīs/ v tumaas; tumayo
yeast /yēst/ n lebadura; amag

Reading 15

bandages /ban'dij'is/ n pl of bandage mga benda
contaminate /k n-tam' -nat/ v mahawaan o malagyan
contaminated /k n-tam' -nāt'id/ adj nahawaan o nalagyan ng mikrobyo
instruments /in'str -m nts/ n pl of instrument kasangkapan
needles /nēd'ls/ n pl of needle mga karayom
sterile /ster' l/ adj malinis walang mikrobyo
thermometers /th r-mom' -t r/ n pl of thermometer mga termometro

Asepsis In The Hospital

antiseptics /ăn't-sĕp'tĭks/ n pamatay ng mga mikrobyo
asepsis /ā-sĕp'sĭs/ n walang mga mikrobyo
aseptic / ā-sĕp'tĭk/ adj malinis at walang mikrobyo
attacked /ə-tăkt'/ v passive salakayin
bedding /bĕd'ĭng/ n sapin ng kama
bedpans /bĕd'pans/ n pl of bedpan mga arinola
disinfectants /dĭs'ĭn-fĕkt'-nts/ n pl of disinfectant bagay na pangpuksa ng mga mikrobyo
gets rid of - alisan ng; tanggalin ang
getting rid of - pag-alis ng; pagtanggal ng
inner /ĭn'-r/ adj sa dakong loob
killing /kĭl'ĭng/ n pangpatay
liquids /lĭ-kwĭdz/ n pl of liquid mga likido; mga lusaw
medical asepsis - paglilinis ng mga bagay upang hindi mabuhay at kumalat ang mga mikrobyong nakapagbibigay ng sakit
method /mĕth'-d/ n paraan; pamamaraan
natural openings - mga butas sa katawan
openings /ō'p-n-ĭngs/ n pl of opening mga butas
orifices /ŏr'--fĭ'ĭs/ n pl of orifice mga butas; mga bunganga
pressure /prĕsh'-r/ n lakas; presyon
protective /pr--tĕkt'ĭv/ adj nailayo sa sakuna
spreading /spred'ĭng/ n gerund pagkalat
steam /stēm/ n singaw
such as - gaya ng; kagaya ng
surgery /sŭr'j--rē/ n paninistis
surgical asepsis - paqpatay ng lahat ng mga mikrobyo sa mga bagay-bagay
touches /tŭch'ĭs/ v 3rd per sing. hawakan; hipuin
way /wa/ n paraan

Your Immunity System

attack /ə-tăk/ v salakayin
circulates /sŭr'ky--lāts/ v maglibot
damage /dăm'ĭj/ v pinsalain; sirain

fight /fīt/ v lumaban

how amazing it is - kagulat-gulat ito

immunity /ĭ-myōo'nĭ-tē/ n kaligtasan sa sakit

lifetime /līf'tīm/ n panahon sa buhay ng isang tao

lungs /lŭngs/ n pl of lung mga baga

medicine /měd'ĭ-sĭn/ n gamot

seconds /sĕk'ənds/ n pl of second mga segundo (oras)

travel (trăv'əl/ v maglakbay

white blood cells - ang puting bahagi ng dugo

Miscellaneous Translations

Tr1 (COMPREHENSION)

Malimit na mayroong mga pahiwatig sa mga babasahin na makakatulong sa pag-intindi mo ng mga bagong salita. Kung minsan ang mga manunulat ay magbibigay ng kahulugan ng mga bagong salita. Kapag ikaw ay isang listang mambabasa, madali mong mahuhulaan ang mga kahulugan ng mga bagong salita na di gagamit ng diksionaryo o talatinigan. Ang mga manunulat ay gumagamit ng mga ilang salita upang ipakilala ang mga halimbawa o kahulugan. Sila'y gumagamit ng mga salitang halimbawa, gaya ng at iyan/iyon ay. Mahalaga ang mga salitang ito dahil sa ang manunulat ay nagbibigay ng mga karagdagang kaalaman. Ang manunulat ay tutulong sa iyong pag-intindi ng mga salita sa pangungusap.

Basahin ang mga sumusunod na pangungusap. Isulat ang kahulugan ng mga nasalungguhitang salita. Bilugan ang mga salitang nagpapahiwatig. Kung minsan ang kahulugan ay nasa pangungusap na rin.

Tr 2 (COMPREHENSION)

Basahin ang mga sumusunod na pangungusap. Kapag ang pangungusap ay tama, na alinsunod sa babasahin, lagyan ng T sa tabi ng numero. Kapag ang pangungusap ay di-tama, na alinsunod sa babasahin, lagyan ng F sa tabi ng numero.

Tr3 (COMPREHENSION)

Basahin ang mga pares ng pangungusap sa ibaba. Kapag ang dalawang pangungusap ay magkasing-kahulugan, lagyan ng (✓) sa tabi ng numero ng pangungusap.

Tr4 (PASSIVES)

Mahalaga ang pag-intindi mo ng mga pangungusap sa Ingles na "passives". Makikita ang mga pangungusap na "passives" sa mga aklat at babasahin. Kahit na hindi mo ginagamit ang ganitong pagkakaayos na ito sa iyong pagsasalita, kinakailangan maintindihan ito dahil madalas makikita ang mga ito sa iyong mga babasahin. Pag-aralan ang mga sumusunod na halimbawa.

Ang unang pangungusap ay isang active sentence.

1. The elephant broke the plates.

Sa unang pangungusap, ang elepante ang gumagawa ng kilos (agent). Alam natin na ang elepante ang bumasag ng mga pinggan. Ang elepante ay ang simuno (subject) din ng pangungusap.

Ang ikalawang pangungusap ay isang passive sentence.

2. The plates were broken by the elephant.

Sa ikalawang pangungusap, ang elepante ang siya pa rin ang gumagawa ng kilos (agent). Alam natin na ang elepante ang bumasag ng mga pinggan. Subalit ang mga pinggan na ngayon ang simuno (subject) ng pangungusap.

Ang ikatlong pangungusap ay isang passive sentence.

3. The plates were broken.

Sa ikatlong pangungusap, mayroon bang gumagawa ng kilos (agent)? Ano ang simuno ng pangungusap?

NOTE: Ang ikatlong pangungusap ay walang gumagawa ng kilos (agent). Hindi natin alam kung sino ang bumasag ng mga pinggan. Madalas makikita ang mga pangungusap na "passive" na walang sinasabing gumagawa ng kilos (agent). Kung minsan ating malalaman ang gumagawa ng kilos mula sa kabuuan ng pangungusap. Halimbawa ng, Si Jimmy Carter ay naihalal noong 1976. Walang naipahayag na gumagawa ng kilos sa pangungusap na ito. Alam natin kung sino gumagawa ng kilos. Sino ang gumagawa ng kilos? Maari nating sabihin na ang gumagawa ng kilos ay ang mga tao o mga mamboboto, o mga Amerikano. Kaya't maintindihan natin ang pangungusap na ganito:

Jimmy Carter was elected in 1976 by | the people. | the voters. | Americans.

Hindi natin isinasama ang gumagawa ng kilos sa mga pangungusap na "passive".

Mga Pagsasanay

Pag-aralan ang mga sumusunod na halimbawa. Salungguhitan ang gumagawa ng kilos (agent) sa bawa't pangungusap.

1. The instruments were sterilized by the nurse.
2. The beds are made by the nursing aides.
3. The patients were fed by the nursing aides.
4. The TPR's were taken by the nursing aides.
5. The germs were killed by the steam.
6. The child is given a shot by the doctor.
7. The injection is given by a doctor.
8. The meal is cooked by the dietary staff.
9. The wound was attacked by germs.
10. The inner body is protected by the skin.

Ngayon basahin muli ang mga pangungusap. Salungguhitan ang pariralang "by" sa bawa't pangungusap. Buo pa din ba ang bawa't pangungusap.

Maaari mong palitan ang mga pangungusap na "passive" sa "active". Isulat muli ang mga sampung naunang pangungusap upang ang gumagawa ng kilos ay nasa ayos ng simuno. Ang mga naunang tatlo ay naisawagawa na. Matuklasan mo ba kung ano ang nangyari sa pandiwa kapag iyong pinalitan ang pangungusap na "passive" sa "active".

11. The nurse sterilized the instruments.
12. The nursing aides make the beds.
13. The nursing aides fed the patients.
14.
15.
16.
17.

18.

19.

20.

Tingnan ang pandiwa sa pangungusap na "passive". Mayroong "ay" (be) + pandiwa. Ang pandiwa bang ay (be) (is, are, was, were) ay nasa pangkasalukuyan? Samakatuwid ang pandiwa ng pangungusap na "active" ay pangkasalukuyan na walang ay (be). Ang pandiwa bang ay (be) ay pangnakaraan? Samakatuwid ang pandiwa ng pangungusap na "active" ay pangnakaraan na walang ay (be).

Passive: The instruments were sterilized by the nursing aide.

Active: The nursing aide sterilized the instruments.

Passive: The instruments are sterilized by the nursing aide.

Active: The nursing aide sterilizes the instruments.

Karagdagang Pagsasanay

1. When the skin is cut or open the inner body can be attacked by germs.

   a. When can the inner body be attacked by germs?
   b. What can be attacked by germs?
   c. What can attack the inner body?

2. Surgical asepsis is used in the hospital.

   a. Where is surgical asepsis used?
   b. What is used in the hospital?
   c. Who uses surgical asepsis in the hospital?

3. Surgical asepsis is used in the hospital. It is used for patients in surgery.

   a. What does it mean?
   b. What is used for patients in surgery?
   c. Who uses it?
   d. Where is it used?

4. Surgical asepsis is used to keep germs out of body openings.

   a. What is used to keep germs out of body openings?
   b. What is surgical asepsis used for?
   c. Who uses surgical asepsis?

5. Steam and pressure are used to get things sterile.

a. What is used to get things sterile?
b. How are things sterilized?
c. Why are steam and pressure used?
d. What are steam and pressure used for?
e. Who uses steam and pressure to get things sterile?

TrS (CULTURAL EXPLORATION: TAKING A BREAK)

Kung ikaw ay magpapahinga, titigil kang magtrabaho ng maikling sandali sa loob ng isang araw na pagtratrabaho. Ang ilang mga tao a magpahi-pahinga lamang sa loob ng sandaling ito. May ilan sa mga tao ang gustong kumain kapag sila'y nagpapahinga. Kapag may trabaho ka na, maaaring magpapahinga kang kasama ang ilan sa iyong mga kasamahan sa trabaho. Maaaring gusto mong bumili ng minindal kapag magpahinga ka. Madalas na ikaw ang magbabayad sa sarili mong pagkain kapag pupunta kang magpahinga. Sa mga espesyal na pagkakataon, halimbawa ng, kaarawan, maaaring may magsabi ng, "This is my treat." Ang kahulugan ng "This is my treat," ay "Ako ang magbabayad sa pagkain." Subali't madalas, na ikaw ang magbabayad sa iyong sariling pagkain.

Hints for women: Kailangang ikaw ay palaging magbalak na magbayad sa sariling pagkain sa trabaho. Ang lalaking kasamahan sa trabaho ay maaaring mag-alok na bumili ng iyong minindal kapag magsabay kayong magpahinga. Kapag bayaran niya ang iyong minindal, maaaring ialok na ikaw ang magbabayad sa kanyang minindal sa susunod na magsabay kayong mamahinga. Subali't hindi mo pananagutan na bayaran siya kailan man. Kapag ang isang lalaki ay mag-alok na magbayad sa iyong minindal, huwag mong iisipin na siya ay nagkakagusto sa iyo. Maaaring siya'y nakikipagkaibigan lamang.

Kapag ayaw mong bayaran ng isang tao ang iyong minindal, maaaring sabihing, "Let's go Dutch treat." Ang kahulugan ng "Dutch treat" ay ang bawa't isa ang siyang magbayad sa sariling pagkain.

Hints for men: Malimit na kapag ang mga lalaki at babae ay magkasamang magpahinga sa trabaho, ang bawa't isa sa kanila ang magbayad ng kanilang sariling pagkain. Subali't kapag inanyayahan mo ang isang babaing kasamahan sa trabaho na magpahinga, maaaring asahan niyang ikaw ang magbayad sa kanyang pagkain. Kailangang nakahanda kang magbayad sa kanyang pagkain kapag hindi niya ialok na bayaran ang kanyang sariling pagkain.

Maraming kababaihan na nais nilang bayaran ang sariling minindal kapag sila'y magpahinga. Maaaring ialok na bayaran ang minindal ng babai kung nais mo. Huwag ipilit

ang pagbabayad kapag nais niyang bayaran ang kanyang sariling minindal. Kailangang huwag mapahiya kapag nais ng babaing bayaran ang sarili niyang pagkain. Kapag pumayag ang babai na iyong bayaran ang kanyang minindal, huwag mong iisipin na siya ay nagkakagusto sa iyo.

Malimit na kapag ang mga Amerikano ay pupuntang magpahinga, ugali ng bawa't isa ang magbayad ng kani-kaniyang sariling pagkain.

UNIT VII

MEASUREMENT AND ABBREVIATION

PREVIEW:

May tatlong pangunahing paksa sa ikapitong bahaging ito. Ang unang paksa ay tungkol sa pagsusukat. Kailangang malaman mo ang paraan ng pagsukat sa metro. May mga babasahin at pagsasanay dito sa ikapitong bahagi na makakatulong sa iyong pagkatuto at paggamit ng dalawang pamamaraan sa pagsukat.

Ang ikalawang paksa ay tungkol sa pagdaglat ng mga salita. Maraming daglat na kailangan mong malaman. Sa bahaging ito, iyong matututunan ang maraming daglat na salita na ginagamit sa ospital. Makikita mo ang mga ito sa mga papeles at sa mga nakasulat na bilin sa ospital. Ilan sa mga doktor at mga nars ay gumagamit ng mga daglat na salita kapag sila'y nag-uusap. Kaya, mahalagang alamin and mga daglat na salita na ginagamit sa ospital. Inaasahan ng iyong mga kasamahan sa trabaho na kaya mong basahin ang mga daglat na ito ng tama.

Ang ikatlong paksa ay tungkol sa pakikipag-usap sa telepono sa trabaho. Kapag magtrabaho ka sa ospital, maaaring ikaw ang sasagot sa telepono. Kailangang makapagsalita ka ng maliwanag at kukuha ng mga kalatas o mensahe ng tama. Kailangang matutunan mo ang tamang pagsagot sa telepono sa ospital.

Pag-aaralan ng maingat ang bahaging ito. Kailangan mong matutunan ang mga bagay-bagay sa leksiyon na ito kapag magumpisa ka nang magtrabaho sa ospital.

Vocabulary/Phrases

Reading 16

foot /fo͝ot/ n paa; talampakan
grandfather /grand'fa'th r/ n lolo
grandmother /grand'muth' r/ n lola
grandparents /grand'par' nts/ n pl of grandparent ama at ina ng mga magulang
Guess what, grandpa.. - Hulaan mo, lolo...
maybe /mā'bē/ adv marahil
measured /mezh' rd/ v pt of measure sinukat; nasukat
measuring /mezh' r'ing/ n gerund pagsusukat
metric system /met'rik sis't m/ n paraan ng pagsukat na nauukol sa metro
second grade (grade II) - ikalawang baitang
tall /tôl/ adj mataas
taller /tôl'ər/ adj comparative of tall mas mataas
traced /trāsd'/ v pt of trace sinundan ng bakas
visiting /vis'it'ing/ v prp of visit dumadalaw

Reading 16A

equal /ē'kw l/ v 3rd sing katumbas
explain /ek-splān/ v ipaliwanag
getting confusing - nakakagulo; nakakalito
insists /in'sists/ v 3rd per sing ipilit
standard measurements - pamantayang pagsukat

Measuring Intake And Output

accurate /ak'y r-it/ adj wasto
approximate / -prok's -mit/ adj halos pantay o tama
bowls /bōls/ n pl of bowl mga mangkok
cookies /kŏŏk'ēs/ n pl of cookie galyetas; biskwit
cubic centimeter (cc's) /kyoo'bik sen't -mē't r/ n sentimetrong kubito
custard /kŭs't rd/ n leche plan
hold /hōld/ v maglaman
intake /in'tāk'/ n mga iniinom o (ipinapasok sa katawan)
jello /jel'ō/ n gulaman

measurement /mezh' r-ment/ n sukat
problems /prŏb'l ms/ n pl of problem mga suliraning kukuwentahin
output /out'pŏŏt/ n ang mga inilalabas ng katawan na likido gaya ng pawis, ihi, at iba pa
snack /snak/ n minindal
solve /sŏlv/ v lutasin; kuwentahin
steak /stāk/ n karne ng baka

Fluid Balance

average /av'rij/ adj karaniwang uri
bleeding /blēd'ing/ n gerund pagdurugo
breathing /brēth'ing/ n gerund paghinga
dehydration /dē-hī'drā'sh n/ n panunuyo; tuyo
diarrhea /dī' -rē' / n pagtatae
die /dī/ v mamatay
discharge /dĭs'charj/ v alisin
discharged /dis'chărjd'/ v passive naalis
edema /i-dē'm /̆ n pamamaga
emesi /i-mis'is/ n suka
evaporated /e-vap'ə-rāt'ĭd/ v passive naglaho; sumingaw
excessive /ek-ses'ĭv adj labis-labis
fluid /flŏŏ'ĭd/ n likido
gelatin /jĕl'ə-tən/ n gulaman
imbalance /Im-băl'ĕns/ n di-magkatimbang
intestinal system - bahagi ng katawan na binubuo ng mga bituka
life /līf/ n buhay
lose /lŏŏz/ v mawalan
occurs /ə-kûrz'/ v 3rd per sing maganap; mangyari
ordinarily /ôrd'n-ĕr'. -lē/ adv karaniwan
perspiration /pûr'spə-rā'shən/ n pawis
prescribe /prĭ-skrīb'/ v iyutos; ihatal
record /rĕk'ərd/ n kasulatan; rekord
several days - mga ilang araw
sweating /swĕt'ĭng/ n gerund pagpapawis
swell /swĕl/ v lumaki; mamaga
taken into /tāk' n in'tōō/ v passive nakuha sa; nadala sa
treatment /trēt'm nt/ n paggagamot

24-hour period - sa loob ng 24 na oras
urine /yoor'in/ n ihi
vomiting /vom'it'ing/ n gerund pagsusuka

Measuring Length And Width

diagram /dī'ə-grām'/ n balangkas
figure out /fig'yər out/ v tantiyahin
length /lengkth/ n haba
long /long/ adj mahaba
multiply /mul't ə-plī'/ v dumami
scale /skāl/ n iskala
space /spās/ n kalawakan
12' x 15' = 180 sq. ft. (twelve feet by fifteen feet equals 180 square feet) - ang sukat na labindalawa sa labinlimang talampakan ay katumbas ng parisukat na 180 talampakan
wide /wīd/ adj malapad; maluwang
width /wīdth/ n luwang; lapad

Using The Yellow Pages

advertisements /ad'vər-tīs'mənt/ n pl of advertisement mga anunsiyo
alphabetical order / al'fə-vet'i-kəl ôr'dər/ n ayos ng abakada
arranged /ə-rānjd'/ v passive naayos
classified directory /klas'ə-fīd dīr-rek't ə-rē/ n napag-uring direktoryo
garbage collection /gar'bij kə-lek'shən/ n paglikom ng mga basura
government agencies /güv' ərn-mənt ā-jən'sēz/ n pl of government agency mga sangay ng gobiyerno
guitar /gi-tar'/ n gitara
Immigration Department /im'i-grā'shən di-pärt'mənt / n kagawaran ng pandarayuhan
listed /list'id/ v passive nakalista
listing /list'ing/ n listahan
musical instrument /myoo'zi-kəl in'stə-mənt/ n pagtugtugan na instrumento

retail /rē-tāl'/ n tingi
State Employment Service - naglilingkod ng mga hanapbuhay sa bansa
telephone directory - direktoryo o listahan ng mga numero ng telepono

Reading 17

agrees /ə-grēz/ v 3rd per sing sumang-ayon
being changed - pinapalitan
centimeter /sen't-mē'tər/ n sentimetro
deal /dēl/ v bilihan; taya
decimeter /dēs'-mē'tər/ n pagkasampu ng isang metro
(ok) it's a deal - o sige, ito'y isang taya
kilometer /kil'-mē'tər/ n kilometro
Let's make a deal - magtayaan tayo
look something up (in a dictionary) - hanapin ang isang bagay sa diksionaryo
meter /mē'tər/ n metro
mile /mīl/ n milya
mileage /mīlij/ n ang sukat na kaiayo sa milya
millimeter /mil'i-mē'tər/ n milimetro
quizzes /kwiz'is/ n pl of quiz mga di-pormal na pagsusulit
quizzes /kwiz'is/ v 3rd per sing tanungin
road signs /rōd sīns/ n pl of road sign mga karatula sa kalsada o daan
rotten /rot'n/ adj bulok
(a) rotten egg (espression) - bulok na itlog (isang uri ng pagsasalita)
"The last one is a rotten egg" - pananalitang ginagamit ng mga bata. Ang huling taong gumawa ng isang bagay ay tinatawag na bulok na itlog; ang matalo sa karera ay tinatawag na bulok na itlog

Business Telephone Techniques

alike /-līk'/ adv sa gayunding paraan
caller /kol'-r/ n ang tumatawag
how /hou/ v paano

clearly /klîr-lē/ adv maliwanag; malinaw
co-worker /kō'wûrk'ər/ n kasamahan sa trabaho
even though /ē-vən thō/ conj kahit na
flashes /flash'ĭs/ v 3rd per sing umiglap
gum /gŭm/ n gam
hold button - ang idinidiin sa telepono kapag gusto mong maghintay ng sandali ang iyong kausap
leave somebody on hold for a long period - papaghintayin ang kausap sa telepono ng mahabang panahon
mouthpiece /mouth-pēs/ n bokilya; pinagsasalitaan
muffled /mŭf'əld/ v passive pinatay (ang tunog)
pronounce /prə-nouns'/ v bigkasin
pronunciation /prə-nŭn'sē-'shən/ n pagbigkas
receiver /rĭ-sēv'ər/ n auditibo ng telepono
repeat /rĭ-pēt'/ v ulitin
slang /slăng/ n salitang balbal
speak /spēk/ v magsalita
spell /spĕl/ v baybayin
spelling /spĕl'ĭng/ n gerund pagbaybay
take messages - kumuha at isulat ang mga kalatas o mensahe
technique /tĕk'nēks/ n pamamaraan; paraan
voice /vois/ n tinig

Miscellaneous Translations

Tri (CULTURAL EXPLORATION: RELATIVES)

Mayroong iilang mga salitang pangkamag-anak sa Ingles. Ang sumusunod na talangguhit ay naglalarawan ng mga karaniwang salita sa Ingles para sa mga kamag-anak.

Tingnan ang salitang ikaw (you) sa talangguhit. Ang mga salita para sa bawa't isang tao ay nagpapakita ng kaugnayan ng taong ito sa iyo. Halimbawa, ang lalaking kapatid ng iyong ina ay ang iyong tiyo (uncle). Ang salitang tiyo ay makikita sa talangguhit dahil ito ang salitang maaari mong gamitin na maglarawan ng kaugnayan niya sa iyo. At ang iyong mga lolo at lola (grandparents) ay ang mga magulang ng iyong ina at ama. Ang salitang lolo at lola ay nasa talangguhit dahil ito ang kanilang kaugnayan sa iyo.

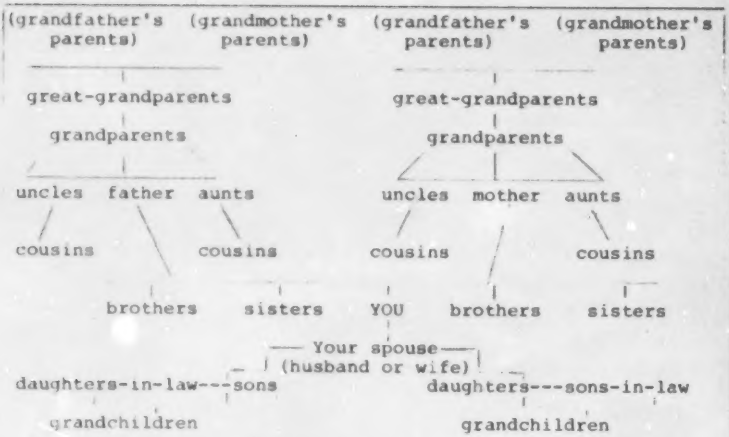

Your spouse's mother is your mother-in-law.

Your spouse's father is your father-in-law.

Your spouse's brother is your _____ _____ _____.

Your spouse's sister is your _____ _____ _____.

AMERICAN FAMILIES

Sa Estados Unidos maraming mga pamilya ay maliit. Madalas na ang mga anak ay lumalayo sa kanilang magulang upang mag-umpisa ng kanilang sariling pamilya. Ang isang pamilya ay malimit na binubuo ng mag-asawang lalaki at babai at ng mga anak. Maaaring tumira ang maliit na pamilyang ito na malayo sa kanilang mga magulang. Maraming mga anak na di nila masyadong nakikilala ang kanilang lolo at lola, tiya, tiyo at mga pinsan.

Ilan sa mga pamilya na ang mga lolo at lola ay nakikitira sa kanila. Subali't malimit na ang mga lolo at lola ay may sariling bahay o tirahan kahit na sila'y nasa parehong bayan na tinitirhan ng kanilang anak.

Sa Hawaii ang mga tao ay nakatira ng malapit sa kanilan magulang. Ito ay dahil sa ang Hawaii ay maliit na pook at maraming taong gustong tumira dito. At mayroon ding kaugalian na ang mga taong taga silangan (Oriental) ay maaaring managot sa kanilang mga magulang. Malimit na may sariling tirahan ang mga lolo at lola. Maaring alagaan

nila ang kanilang mga apo kapag naghahanap-buhay ang kanilang mga magulang.

VOCABULARY

Mga Salitang Pangkamag-anak

your father's parents your mother's parents	=	your grandparents, grandfather & grandmother
your parents	=	your father & mother
your father's brothers your mother's brothers	=	your uncles
your father's sisters your mother's sisters	=	your aunts
your siblings	=	your brothers & sisters
your uncles' children	=	your cousins
your aunts' children	=	your cousins

Mga Salitang Pangtawag

Ang mga bata ay gumagamit ng mga sumusunod na salita sa pagtawag sa kanilang mga magulang:

father	mother
daddy	mommy
dad	mom
pop	ma
pa, papa	mama

Ang mga sumusunod na salita ay ginagamit para sa mga lolo at lola:

grandfather	grandmother
granddad	grandma
granddaddy	tutu (Hawaiian)
grandpa	grandmama

Ang mga sumusunod na salita ay ginagamit para sa mga tiya at tiyo.

tiyo (uncle) + unang pangalan
Uncle Bob

tiya (aunt) + unang pangalan
Aunt Helen

Ang tiya (auntie) ay minsang ginagamit para sa mga nakatatandang babai na malapit na kaibigan kahit na siya'y hindi isang kamag-anak.

Madalas na tinatawag ang mga pinsan sa kanilang unang pangalan. Ang ilan sa mga tao ay gumagamit ng pagtawag, pinsan (cousin) + unang pangalan; halimbawa, Pinsan Sarah, Pinsan Mike. Subali't malimit na ang mga pinsan ay tinatawag ng kanilang unang pangalan lamang.

Tr2 (MEDICAL ABBREVIATIONS)

Kailangang pag-aralan mo ang mga sumusunod na daglat ng mga salita bago ka mag-umpisang magtrabaho sa ospital. Maaaring gusto mo nang umpisahang pag-aralan ang mga ito ngayon.

1.	aa	bawa't isa
2.	@	sa
3.	AC, a.c.	bago kumain
4.	ad lib	sa kagustuhan; sa kasiyahan
5.	AM	umaga
6.	BID	dalawang beses sa isang araw
7.	BM	pagtae; pagdumi
8.	BP	presyon ng dugo
9.	BR	banyo; palikuran
10.	BRP	mga karapatan sa paggamit ng palikuran
11.	c̄	kasama ng
12.	CVA	atake
13.	Dx	pagsusuri
14.	elix.	gamot na harabe
15.	ext.	katas; labas; panlabas
16.	EEG	instrumentong pang-iksamen ng utak
17.	EKG	instrumentong pang-iksamen ng puso
18.	ENT, EENT	tainga, mata; ilong, lalamunan
19.	GI	tiyan at mga bituka
20.	Gm.	gramo
21.	gr.	isang pagsukat ng mga gamot
22.	gtt(s)	(mga) patak
23.	HS, hs	sa oras ng pagtulog
24.	ID	sa baba (ilalim) ng balat
25.	IM	sa baba (ilalim) ng laman
26.	IPPB	isang paraan ng paggamot sa paghinga
27.	IV	suero
28.	IV inf.	suero (na may halong gamot)

29.	L, Lt.	kaliwa
30.	noc.	gabi
31.	NPO	walang maaaring ipasok sa bunganga (pagkain o inumin)
32.	Ob. Gyn.	karunungan sa pagpapaanak at sakit ng mga kababihan
33.	OOB	wala sa higaan
34.	PC, p.c.	pagkatapos kumain
35.	Pil.	pildoras
36.	PM	hapon
37.	PO	sa pamamagitan ng bunganga
38.	prn	kung kinakailangan
39.	pt(s).	(mga) pasyente
40.	PT	pag-aalaga at paggamot sa katawan sa pamamagitan ng ehersisyo
41.	qd	isang beses sa isang araw; bawa't isang araw
42.	QID	apat na beses sa isang araw
43.	q^2h	tuwing ikalawang oras
44.	q^4h	tuwing ika-apat na oras
45.	q^8h	tuwing ikawalong oras
46.	qs	sapat na dami (kantidad)
47.	ROM	pagsasanay sa galaw (ehersisyo)
48.	R, Rt.	kanan
49.	RT	paggagamot sa pamamagitan ng rayos
50.	Rx	inumin; kunin (na gamot)
51.	$\bar{s}$	wala
52.	SOS	kung kailangan
53.	ss	kalahati
54.	sol.	halo ng gamot o kemikal
55.	STAT	kaagad
56.	SUBQ, SUBC	sa baba (ilalim) ng balat
57.	tab.	tableta
58.	tbsp.	kutsara
59.	TID	tatlong beses sa isang araw
60.	TPR	Antas ng init o lamig ng katawan, Pulso, Paghinga
61.	tr., tinct.	tintura
62.	tsp.	kutsarita

UNIT VIII

IT'S AN EMERGENCY

PREVIEW

Ang ikawalong pangkat ay naglalaman ng mga kaalaman sa mga biglang pangyayari sa ospital. Ang mga ospital ay gumagamit ng mga hudyat na naqpapakilala sa mga pangyayaring ito. Ang mga hudyat sa leksiyong ito ay ginagamit ng karamihang mga ospital sa Estados Unidos. Subali't, kapag ikaw ay mag-umpisa nang matrabaho, kailangang alamin sa iyong superbisor ang ginagamit na mga hudyat sa mga biglang pangyayari sa iyong ospital.

Mayroong mahalagang leksiyon sa pananalita dito sa ikawalong pangkat. Ang bahaging tungkol sa mga "relative clauses" ay mahalaga sapagka't, ang mga ito ay madalas makikita sa mga babasahin o artikulo. (Iyong malalaman ang kahulugan ng "relative clause" kapag mapag-aaralan mo na ang bahaging ito ng leksiyon.)

Ang ibang leksiyon sa pananalita ay tungkol sa mga salitang panghalip na ikaw (you) at kayo (they) sa di-pansarili o nauukol sa lahat. Ang dalawang panghalip na ito ay madalas ginagamit sa pagsasalitang Amerikano nguni't hindi madalas sa mga pagsusulat. Ginagamit natin ng madalas ang ikaw (you) at kayo (they) kapag ang pinag-uusapan ay nauukol sa lahat ng tao. Mahalaga ang pag-intindi na ang mga salitang ito ay di-palaging ginagamit sa isang tiyak na tao o mga tao.

Ang huling leksiyon sa pananalita ay tungkol sa mga pansariling panghalip na ginagamit para sa lalaki gaya ng siya (he), kaniya/kanya (him), at niya/kaniya (his). Iyong makikita na ang panghalip na ito ay madalas na nagtuturing sa isang taong kasapi sa isang natatanging grupo, gaya ng mga doktor, pasyente, at estudiyante. Sa pangkat na ito ay maaring may mga lalaki o babai. Mayroon kang pagsasanayan sa pagpaliwanag at paglutas ng mga pangungusap kung ang itinuturing ng panghalip ay lalaki at kung isinasama ang buong grupo ng mga lalaki o babai.

Kapag natapos mo na ito, mabuting gawin ang magmasid at makinig sa mga halimbawa ng mga di-pansariling panghalip na ikaw (you) at kayo (they) at ang pangkalahatang gamit ng mga panghalip na nauukol sa lalaki.

Vocabulary/Phrases

Reading 18

accidents /ak's -d nts'/ n pl of accident mga sakuna; mga aksidente
automobile /o-t -mō-bel/ n sasakyang may makina
busiest /biz'e' st/ adj superlative of busy pinaka-abala; pinakamaraming ginagawa
emergency rooms - tanggapan sa ospital ng mga taong may biglang pangangailangan gaya ng mga aksidente o sakit
food poisoning - pagkalason sa pagkain
heart attack /hart -tak'/ n atake sa puso
life-saving treatment - paggamot upang mailigtas ang buhay
lives /līvz/ n pl of life mga buhay
serious /sir'ē- s/ adj malubha
suddenly /sud'n-lē/ adv biglaan
techniques /tek-nēks/ n pl of technique mga paraan; mga pamamaraan
trained /trānd'/ v passive nasanay; naturuan

Reading 19

afraid of - natatakot sa
cause /kōz/ n dahilan; sanhi
dangerous /dān'j r- s/ adj mapanganib
disaster /di-zas't r/ n malaking kasawian; sakuna
employees /em-ploi'ēs/ n pl of employee mga nagtratrabaho, naghahanapbuhay
escape plan /ē-skāp' plan/ n balak ng pagtakas
extinguished /ek-sting'qwish/ v passive linipul; pinatay
fire /fīr/ n apoy; sunog
fortunately /fōr'ch -nit'lē/ adv mapalad
in case there is (a fire) - kung sakaling may sunog
knowledge /nōl'ij/ n kaalaman; karunungan
major /mā'j r/ adj malaki; pangunahin
others /uth' rs/ pron pl mga iba
panic /pān'ik/ n pagkatakot
United States - Estados Unidos

Reading 20

carbon dioxide extinguishers - panlipul o pamatay ng susunog na gumagamit ng kemikal na "carbon dioxide"
chemical fire extinguishers - mga kemikal na panlipul ng sunog
code /kōd/ n hudyat
Code Red (fire) - hudyat na ginagamit sa ospital kapag may sunog
depend on /dĭ-pend/ v umasa sa
electrical fires - mga sunog ng elektrisidad
extinguishers /ĕk-sting'gwĭ-shərs/ n pl of extinguisher mga panlipul, pamatay (ng sunog)
flamable /flăm'ə-bəl/adj maaaring masunog o magdingas
gasoline /găs'ə-lēn/ n gasolina
grease /grēz/ n grasa
linen /lĭn'ən/ n linso

Reading 21

bed number /bed nŭm'bər/ n bilang (numero) ng kama
besides /bĭ-sīdz/ adv maliban sa; bukod sa
cardiac arrest /kär'dē-ak'ə-rest'/ n atake sa puso
Code BTA (Bomb Threat Alert) - hudyat na ginagamit kapag mayroong bomba sa isang gusali o ospital
Coronary Care Unit (CCU) - bahagi ng ospital na pinag-aalagaan ng mga pasyenteng may atake sa puso
drill /drĭl/ n pagsasanay
Intensive Care Unit (ICU) - bahagi ng ospital ng pinag-aalagaan ng mga pasyenteng may malubhang karamdaman
nurses' station /nûrs'is stā'shən/ n istasyon ng mga nars
room number - numero ng silid

Clinics

completely /kəm-plēt'lē/ adv buo; husto
doctor's office - opisina (tanggapan) ng mga doktor
examinations /ĕg-zăm'ə-nā'shən/ n pl of examination mga pagsusuri, pag-iksamen
fees /fēz/ n pl of fee mga bayad
lab tests (laboratory tests) - pagsusuri ng mga dugo, ihi, dumi at iba pa

lab work (laboratory work) - mga gawain sa laboratoryo
laboratory /lăb'rə-tôr'ē/ n laboratoryo
private /prī'vĭt/ adj privado
private clinics - mga privadong klinika
private practice - mga doktor na may sarili o privadong klinika
released /rĭ-lēsd'/ v pp of release pauwiin (mula sa ospital o klinika)
sends /sĕnds/ v 3rd per sing ipadala
sorts /sôrts/ n pl of sort mga uri
supported /sə-pôrt'ĭd/ v pp of suppot tinulungan; inalalay
tax money - mga kuwaltang galing sa buwis
technicians /tĕk'nĭsh'ən/ n pl of technician mga tekniko
treatment /trēt'mənt/ n paggamot; pag-alaga
well /wĕl/ adj magaling; malusog

Miscellaneous Translations

Tr1 (RELATIVE CLAUSES)

Pag-aralan ang mga sumusunod na pangungusap.

1. A person who has a heart attack can go to the emergency room.

a. Who can go to the emergency room?

b. Can a person who has a heart attack go to the emergency room?

A person *who has a heart attack* can go to the emergency room.

who has a heart attack is a relative clause.

Ang "relative clause" ay isang maikling pangungusap. Isulat ang pangunahing pangungusap dito.

2a.

Ngayon isulat ang buong pangungusap na kasama ang "relative clause".

2b.

Ang "relative clause" ay nagbibigay ng dagdag na kaalaman tungkol sa pangunahing pangungusap. Ang pangunahing pangungusap ay ang nagsasabi ng "a person can go to the emergency room". Ang "relative clause" ay nagsasabi ng "a person who has a heart attack can go to the emergency room". Ang "relative clause" ay nagbibigay ng dagdag na paglalarawan tungkol sa taong pinag-uusapan.

Ating ginagamit ang sino (who) sa simula ng "relative clause" kapag ang ating itinuturing ay isang tao o mga tao. Sa "relative clause" ang sino ay hindi nagpapahiwatig ng pagtanong. Punahin na ang "relative clause" ay may sariling pandiwa. Salungguhitan ang mga "relative clauses" sa mga pangungusap sa ibaba.

3. A person who has food poisoning can go to the emergency room.

4. A person who was in an automobile accident can go to the emergency room.

5. The doctors and nurses who work in the emergency room are trained in life-saving techniques.

6. People who are in serious accidents or who suddenly become sick go to the emergency room in a hospital.

Magdagdag ng isang "relative clause" sa bawa't pangungusap sa ibaba.

7.	The student	is absent.
8.	The man	is from Korea.
9.	The nurse	is an R.N.
10.	The women	are gone.
11.	The children	are playirg.

Tr2 (MORE RELATIVE CLAUSE)

Tandaan ang mga "relative clauses" na iyong pinag-aralan sa bahaging ito ng leksiyon. Ang mga ito ay nag-uumpisa ng mga salitang sino (who). Maaaring magsimula sa ibang mga salita ang mga "relative clauses". Halimbawa,

> Fire isn't the only emergency *that can happen in a hospital.*

Ang "relative clause" ay naisulat sa ibang letra. Ano ang salitang nagpasimula ng "relative clause" sa halimbawang pangungusap?

Ngayon pag-aralan ang mga sumusunod na pangungusap. Salungguhitan ang "relative clause" sa bawa't pangungusap.

1. The house that we live in is for sale.

2. The cat that has stripes is lost.

3. The drill that we practiced was a fire drill.

4. Code BTA is a code that you should know.

5. The germs that cause the disease are very dangerous.

6. The man that has a beard is a teacher.

7. The woman that ate the candy is sick.

Alam mo na ating ginagamit ang sino (who) sa mga "relative clauses" na nagtuturing sa mga tao. Kailan natin ginagamit ang na (iyon; iyan) (that).

Ngayon pag-aralan ang mga sumusunod na pangungusap:

"You should know code BTA, which means "bomb threat alert."

Anong salita ang nagpapasimula ng "relative clause" sa pangungusap na nasa itaas?

Ang na (which) ay isa bang salitang pananong sa "relative clause"?

Ang na (which) ay nagtuturing sa mga bagay, hindi sa mga tao.

Tr3 (IMPERSONAL USE OF YOU AND THEY)

Impersonal Use of You

Ang mga Amerikano ay malimit gumamit ng mga panghalip na ikaw/kayo (you) na nangangahulugan ng isang tao (someone) o kahit sino (anyone). Ang ikaw ay di laging nagtuturing sa iyo/ikaw (you) bilang isang tao.

Pag-aralan ang mga halimbawa sa ibaba.

1. A: I need to know what time it is in New York.

   B: Call the operator and ask.

   A: Can | you / someone / anyone | ask for that information?

B: Sure | you / someone / anyone | can.

2. A: This is a nice apartment.

B: Yes | you / someone / anyone | can walk to town in 15 minutes

A: Can | you / someone / anyone | walk to the beach?

B: No, but there's a bus | you / someone / anyone | can take.

3. A: Can | you / someone / anyone | park here at night?

B: Yes, | you / someone / anyone | can.

Ang paggamit ng di-pansariling ikaw (you) ay karaniwan sa pag-uusap na Ingles. Sa mga pormal na pag-uusap at pagsusulat ng Ingles, ang ilang mga tao ay gumagamit ng isang tao (one) at hindi ikaw (you). Halimbawa,

4. I wonder if one can ask for that information.

5. Can one park here at night?

NOTE: Ang ganitong paggamit ng isang tao (one) ay masyadong pormal. Huwag subukin gamitin ito sa iyong pagsasalita.

Kung minsan ay maaaring di maliwanag kung ang nagsasalita ay gumagamit ng ikaw na nangangahulugan ng kahit sino, o kung ang kanyang talagang itinuturing ay ikaw na mismo. Kapag ikaw ay di-tiyak, tanungin ang nagsasalita ng mga karagdagang paliwanag.

Impersonal Use of They

Malimit na gumagamit ang mga Amerikano ng mga panghalip na sila (they) sa isang di-naturingang pangkat. Pag-aralan ang mga sumusunod na halimbawa. Ang sila (they) sa mga halimbawang ito ay nangangahulugan ng ilang (some) mga tao. Subali't di natin alam kung sino ang mga taong ito.

1. They say the weather is beautiful in Hawaii.

2. When did they raise the taxes?

3. When will they discover a cure for cancer?

4. Did you read this article? They don't know what they're talking about.

5. A: I called the city office about the bus schedule.

   B: What did they say?

   A: They had lots of excuses as usual.

Ating ginagamit ng madalas ang di-pansariling sila (they) sa pagsasalita. Ito ay hindi madalas ginagamit sa pagsusulat. Kung nais nating gumamit ng mga di-pansariling salita sa pagsusulat, ating madalas gamitin ang mga pangungusap na "passive". Halimbawa,

6. It is said the weather is beautiful in Hawaii. (see sentence 1 for the active sentence, which would be used in speech.)

7. When were taxes raised? (see sentence 2.)

8. When will a cure for cancer be discovered? (see sentence 3.)

Subuking pakinggan ang pag-uusap ng mga Amerikano. Iyong maririnig silang gumagamit ng mga di-pansariling ikaw at sila (you and they) ng madalas. Kailangang maintindihan mo kung paano ang paggamit ng di-pansariling ikaw at sila. Sanayin ding gamitin ang mga ito sa iyong pagsasalita.

Tr4 (INTERPRETATION)

Markahan ng (✓) ang pangungusap sa bawa't pangkat sa ibaba na pinakamalapit ang kahulugan sa naunang pangungusap.

Tr5 (PERSONAL PRONOUNS)

Pag-aralan ang mga sumusunod na kaalaman.

A doctor who has a private practice has his own office.

The doctor sends his work to a laboratory.

Ang doktor ba sa halimbawang pangungusap ay lalaki o babai? Sa Ingles, madalas nating gamitin ang panghalip na panlalaki kapag ang ating pinag-uusapan ay pangkalahatan. Ang mga halimbawang pangungusap ay naroon din sa iyong babasahin tungkol sa klinika. Sa babasahing ito, ating pinag-uusapan ang tungkol sa mga doktor bilang isang pangkat. Hindi natin pinag-uusapan ang isang natatanging doktor. Maaaring ang doktor ay isang babai o lalaki. Ating ginagamit ang panlalaking panghalip kapag tayo'y di-tiyak kung ang taong pinag-uusapan ay isang lalaki o babai. May mga ilang taong nag-umpisa nang gumamit ng kaniya/niya (him/her, his/hers), o siya (he/she) upang maiwasan ang suliranin na para bagang ang lahat ng mga doktor ay mga lalaki lamang. Kaya, ikaw ay makakakita at makakarinig ng mga pangungusap na ganito:

A doctor who has a private practice has his/her his or he own office.

The doctor sends his/her work to a laboratory. his or her

Tr6 (INTERPRETATION)

Basahin ang mga pangungusap sa ibaba. Lagyan ng M sa tabi ng pangungusap kapag ang panlalaking panghalip ay tiyak na nagtuturing ng isang lalaki. Lagyan ng M/F kapag ang panlalaking panghalip ay ginagamit na pangkalahatan upang magturing sa lahat ng mga lalaki o babai na nasa pangkat.

UNIT IX

THE LIBRARY

PREVIEW

Ang pinakamalaking bahagi ng ikasiyam na leksiyon ay tungkol sa aklatan. Ang bawa't isa sa inyo ay kailangang malaman kung paano ang paggamit ng aklatan. Kailangang malaman ng bawa't isa sa inyo ang mga iba't-ibang uri ng kaalaman o bagay-bagay na nasa aklatan. Sa bahaging ito, ikaw ay magpapalipas ng mga ilang panahon sa aklatan. Iyong matutunan ang paggamit ng Reader's Guide to Periodical Literature - (Makikita ang kahulugan nito sa "Vocabulary Translation" ng sumusunod na pahinang babasahin) at iyong matututunan ang paggamit ng katalogo ng mga kard. Kapag tapos mo na ang leksiyon na ito, kailangang alam mo na kung paano hanapin ang nais mong mga kaalaman o bagay-bagay na nasa aklatan. Kailangang maginhawa ang iyong pakiramdam kapag ikaw ay nasa aklatan. Kinakailangang kaya mong gamitin ang mga katalogo at salansan ng mga papel na nasa aklatan. Kailangang kaya mong magpatulong sa katiwala ng aklatan kapag hindi mo mahanap ang mga gusto mong hanapin.

Ang aklatan ay makakatulong sa iyo habang ikaw ay isang estudiyante. Mayroon ding mga kaalaman o bagay-bagay na nasa aklatan na makakatulong sa iyong paghanap ng trabaho. Maraming mga makabuluhan o kinakailangang mga kaalaman o bagay-bagay na nasa aklatan.

Vocabulary/Phrases

Timely Tips On Health And Safety - Be A Medical Watchdog

alcoholic /ăl'kə-hŏl'ĭk/ adj magaling uminom ng alak (lasenggero)
allergy /ăl'ər-jē/ n sakit na nakukuha sa mga bagay-bagay na di-nais ng katawan
blood pressure /blŭd prĕsh'ər/ n presyon ng dugo
cancer /kăn'sər/ n isang uri ng karamdaman (kanser)
cervix /sûr'vĭks/ n matris
checkup /chĕk'ŭp/ n pag-iksamen (sa katawan)
checked /chĕkd'/ v passive naiksamen; sinuri
chest x-ray /chĕst ĕks'rā/ n pagsusuri sa baga sa pamamagitan ng rayos-ekis
detect /dĭ-tĕkt'/ v matuklasan; malaman
determine /dĭ-tûr'mĭn/ v pagpasiyahan; lutasin
diabetes /dī'ə-bē'tĭs/ n diyabetes
die of stroke - mamatay sa atake
frequently /frē'kwənt'lē/ adv malimit; madalas
harm /hărm/ n kapinsalaan
health history - mga nakaraang karamdaman at kapinsalaan sa sarili
hemoglobin content - ang pulang bahagi ng dugo
indications /ĭn'dĭ-kā'shənz/ n pl of indication tanda; palatandaan
inspection /ĭn-spĕk'shən/ n pagsisiyasat
involves /ĭn-vŏlvz'/ v 3rd per sing isangkat
irregularity /ĭ-rĕg'yə-lər'ĭ-tē/ n di kapantayan
means /mēns/ n paraan
meaningful sounds - mga tunog (sa puso at baga) na may kahuluga
medical watchdog - para bantay sa kalusugan (mga doktor)
microscopic examination of cells - pag-iksamen ng mga selola sa pamamagitan ng "microscope"
mild /mīld/ adj katamtaman
needs /nēds/ n pl of need mga pangangailangan
Pap test /păp tĕst/ n pagraspa ng matris
periodic /pĭr'ē-ŏd'ĭk/ adj karaniwan; kagawian

permits /pər-mĭts'/ v 3rd per sing payagan
physical examination - pag-iksamen sa katawan
practically /prăk'tĭk-lē/ adj maaaring gamitin
pressing /prĭs'ĭng/ n gerund pagpalit
produced /prə-d/y/ōōs'd/ v pt of produce nayari; lumabas
protect /prə-tĕkt/ v ilayo (sa panganib)
pulse rate /pŭls rāt'/ n bilang ng pitik ng pulso
respiration rate /rĕs'pə-rā'shən rāt'/ n bilang ng paghinga
routine /rōo-tēn'/ adj kagawian
ruin /rōo'ĭn/ v sirain
search /sûrch/ n paghahanap
secretions /sĭ-krē'shənz/ n pl of secretion mga katas na lumalabas sa katawan
severe /sə-vîr'/ adj malubha
shape /shāp/ n kalagayan
stethoscope /stĕth'ə-skōp'/ n instrumentong pandinig sa mga tunog ng katawan
studies /stŭd'ēz/ n pl of study mga pagsusuri
surface /sûr'fəs/ n ibabaw; labas
TB (Tuberculosis) /t/yōō-bûr'kyə-lō'sĭs/ n tisis
temperature /tĕm'pər-ə-chōōr'/ n antas ng lamig o init
timely /tīm'lē/ adj napapanahon
tips /tĭps/ n pl of tip mga mahalagang pahiwatig (payo)
trained /trānd'/ v passive mga nasanay na daliri (ng mga doktor)
tumors /t/yōō'mərs/ n pl of tumor mga bukol
urine sample - ihing iiksamenen
uterus /yōō'tər-əs/ n matris
valuable possession - mahalagang ari-arian
watchdog /wŏch'dŏg/ n para bantay (na aso)
x-ray /ĕks'rā/ n rayos ekis

Getting Acquainted With A Textbook

answers /ăn'sərz/ n pl of answer mga sagot; tugon
arrow /ăr 'ō/ n hugis palaso
Asia /ā'zhə/ n Asya
author /ô'thər/ n may-akda
chapters /chăp'tərs/ n pl of chapter mga kabanata

collect /kə-lĕkt'/ v tipunin; likumin
copyright /kŏp'ē-rīt/ n karapatan sa aklat
dots /dŏts/ n pl of dot mga tuldok
editor /ĕd'ə-tər/ n patnugot
figures /fĭg'yərz/ n pl of figure mga larawan
get acquainted with - makipagkilala sa
glossary /glŏs'ə-rē/ n talahuluganan
headings /hĕd'ĭngs/ n pl of heading mga pamulaan; pamagat
index /ĭn'dĕks/ n talatuntunan
information /ĭn'fər-mā'shən/ n kaalaman
interesting /ĭn'trĭst'ĭng/ adj kawili-wili
italics /ĭ-tăl'ĭks/ n pl of italic mga naisulat na kakaibang letra
look through - tumingin sa mga
marked /märkd/ v passive namarkahan
numbered /nŭm'bərd'/ v passive nalagyan ng numero
once /wŭns/ adv minsan
page number - numero ng pahina
poem /pō'əm/ n tula
poetry /pō'ĭ-trē/ n panulaan; mga tula
preface /pre'fis/n paunang salita
printed /print'ĭd/ v passive nailimbag
printing dates - petsa ng pagkalimbag
published /pŭb'lĭshd'/ v passive nailathala
publisher /pŭb'lĭsh'ər/ n tagalathala
recognize /rĕk'əg-nīz'/ v makilala; mamukhaan
review /rĭ-vyōō/ n salaysay; repaso
self-check tests -mga pagsubok (iksamen) sa sarili
table of contents - talatuntunan
textbook /tĕkst'bŏŏk'/ n pang-araling aklat
thumb through -buklatin (ang mga pahina)
title /tīt'l/ n pmagat; titulo
underlined /ŭn'dər-līnd/ v passive nasalungguhitan
up-to-date /ŭp-tə-dāt/ adj makabago
useful /yōōz'fŭl/ adj makabuluhan
written /rĭt'n/ v passive naisulat
wrote /rōt/ v pt of write isinulat

Using The Library

articles /ärʹtĭ-kəlz/ n pl of article mga lathala
available /əʹvāʹlə-bəl/ adj magagamit; makukuha
aware of /ə-wârʹ ŭv/ adj may kaalaman
borrow /bŏrʹō/ v hiramin
bound /bound/ v passive of bind may takip (gaya ng aklat)
card catalog /kärd kătʹl-ŏgʹ/ n katalogo ng mga kard
college /kŏlʹĭj/ n kolehiyo
copies /kŏpʹēs/ n pl of copy mga kopya, sipi
film strips /fĭlm strĭps/ n pl of film strip mga pelikula
imaginable /ĭ-măjʹə-nə-bəl/ adj mahihinagap
interested /ĭnʹtrĭstʹĭd/ adj nawiwili
librarian /lī-brârʹē-ən/ n katiwala ng aklatan
library /lībrĕrʹē/ n aklatan
magazines /măgʹə-zēnsʹ/ n pl of magazine mga babasahin
material /mə-tîrʹē-əl/ n kagamitan
microfilm /mīʹkrə-fĭlmʹ/ n mga pinakamaliliit na pelikula
movies /mōōʹvēz/ n pl of movie mga sine (pelikula)
newspapers /n/y/ōōzʹpāʹpər/ n pl of newspaper pahayagan; diyaryo
pamphlets /pămʹflĭts/ n pl of pamphlet mga manipis at maikling babasahin
pamphlet file - salansan ng mga manipis at maikling babasahin
Periodical Literature - mga babasahin
public /pŭbʹlĭk/ adj pambayan
puppet shows /pŭpʹĭt shōs/ n pl of puppet show mga palabas na munting manika
Readers Guide /rē-dərs gīd/ n patnubay sa mga mambabasa
records /rĕkʹərdz/ n pl of record mga plaka
reference /rĕfʹər-əns/ n reperensiya
shelves /shĕlvz/ n pl of shelf mga istante
specially trained people - mga taong may natatanging kasanayan
subject /sŭbʹjĕktʹ/ n paksa; sakop
take place - halinhan; palitan
topic /tŏpʹĭk/ n paksa
university /yoo'nə-vûrʹsə-tē/ n pamantasan; universidad
videotapes /vĭdʹē-ōʹtāpz/ n pl of videotape mga pelikulang naisatelebisyon

Miscellaneous Translations

Tr1 (COMPREHENSION)

20. Basahin ang mga sumusunod na listahan. Basahin ang listahang may numerong (1-8). Basahin ang listahang may letrang (a-o). Iparis ang mga bahagi ng aklat na nasa kanan sa mga kaalaman na nasa kaliwa. Ang unang bilang ay nagawa na para sa iyo.

Tr2 (VOCABULARY)

Ibigay ang katuturan ng mga sumusunod na salita. Ang mga halimbawang pangungusap ay naibigay para sa bawa't salita. Maaaring gusto mong sanayin isulat ang mga ibang halimbawa.

UNIT X

OBSERVING AND REPORTING

PREVIEW

May dalawang mahalagang bahagi dito sa ikasampong leksiyon. Sa unang bahagi, iyong mapag-aaralan tungkol sa pagmamasid sa iyong pasyente sa ospital. Iyong mapag-aaralan na pinakamahalaga na pagmasdan ang mga pag-iiba sa iyong mga pasyente. Mahahaga din na ipaalam ang mga pag-iibang ito. Iyong matututunan na may dalawang uri ng pagsasabi tungkol sa mga pasyente--"objective reports" at "subjective reports". (Makikita ang kahulugan ng mga ito sa "Vocabulary Translation" ng sumusonod na pahinang babasahin.) Kailangan mong intindihin ang kaibahan nitong dalawang uri ng pagsasabi tungkol sa pasyente.

Sa ikalawang bahagi, iyong sasanayin ang pagsagot at pagsulat sa mga papeles. May mga papeles na tinatawag na "Intake and Output"at ibang mga uri ng papeles sa ospital. Bawa't isa sa mga mahalagang salita na kailangan mong intindihin kapag ikaw ay magtrabaho na sa ospital.

Sa bahaging tungkol sa mga papeles sa leksiyong ito ay may halimbawa ng mga papeles sa bangko. Ang bahaging ito ay naglalaman ng mga bagay-bagay na makakatulong sa iyong pagbubukas ng sariling tseke sa bangko at pag-iimpok.

Kailangang intindihin mo lahat ang mga kaalaman sa pangkat na ito na leksiyon. Maaring gusto mong kumuha ng mga ilang tseke o mga ilang papel na ginagamit sa pagdeposito sa mga bangko na pinag-iimpokan at pinag-uutangan na iyong gagamitin sa pagsasanay sa klase.

Vocabulary/Phrases

Observing And Reporting

avoid /ə-void/ v iwasan
bathe /bāth/ v maligo; paliguan
blue lips /bloo lips/ n pl of blue lip nangingitim na mga labi
changes /chānj'is/ n pl of change mga pagbabago; pag-iiba
cough /kof,kôf/ n ubo
cyanosis /sī'ə-nō'sis/ n pangingitim
facts /făkts'/ n pl of fact mga katotohanan, katunayan
fever /fē'vər/ n lagnat
flushed face - namumulang mukha
including /in'klood'ing/ n gerund maibilang
interpret /in-tur'prit/ v ipaliwanag; ipahulugan
might be /mit bē/ v maaaring
mouth odor /mouth ō'dər/ n amoy ng bunganga
notice /nō'tis/ v tingnan; punahin
objective observations - pagmamasid ng mga tunay na pangyayari
objective symptoms - mga sintomas o palatandaan ng mga dinaram-
dam ng katawan na nakikita, nararamdaman, naaamoy at
naririnig
observations /ŏb'zər-vā'shəns/ n pl of observation mga pagmamas
observe /əb-zûrv'/ v pagmasdan
observing /əb-zûrv'ing/ n gerund pagmasid
opinion /ə-pin'yən/ n kuro-kuro
puffiness /puf'ī-nes/ n pamamaga
pulse rate /puls rāt/ n bilang ng pitik ng pulso
rash /rāsh/ n pantal
red /rĕd/ adj pula; mapula
reporting /ri-pôrti'ing/ n gerund pag-uulat; pagsasabi ng..
reporting /ri-pôrt'ing/ v prp of report iniuulat; ipinapaalam
sign /sīn/ n tanda; palatandaan
smell /smĕl/ v amuyin
something /sum'thing/ pron isang bagay
symptoms /sum'təms/ n pl of symptoms mga sintomas o palatandaan
ng sakit
tired /tīrd/ adj pagod

vital signs /vī't·l sīns/ n pl of vital sign ang mga antas ng init o lamig ng katawan, pulso, paghinga at presyon ng dugo
wheesing /hwēz'ĭng/ n masikip at maingay na paghinga
wrong /rông/ adj di-mabuti; masama

Subjective Symptoms

express /ek-sprēs/ v ipahayag
listen /lĭs'·n/ v makinig
only one /ōn'le wŭn/ pron siya lamang
pain /pān/ n kirot; pagdaramdam
recognize /rĕk'·g-nīz'/ v makilala
subjective symptoms - mga sintomas o palatandaan ng mga dinaramdam ng katawan na di-nakikita o nararamdaman (ng iba) maliban kung ang pasyente ang magsasabi nito

Short Readings

any /ĕn'ē/ adj alin man; ano man, kahit ano
in four ways - sa apat na paraan
patients' pain - kirot na dinaramdam ng pasyente
should make - kailangang gawain
should not make - di-kailangang gawin

Medical Forms In The Hospital

asked to - pinagtanungan
carefully /kar'ful'ē/ adv maingat
charts /charts/ n pl of chart mga papeles na ginagamit sa ospital
end /ĕnd/ n wakas
fill in /fĭl ĭn/ v lagyan (sulatan)
fill out /fĭl out/ n sagutin (sulatan)
forms /forms/ n pl of forms mga papeles
interview /ĭn't·r-vyoo'/ v kapanayamin
list /lĭst/ n listahan
medical forms - mga papeles na nauukol sa pagpapagamot
partner /part'n·r/ n kasama
practice /prak'tĭs/ v sanayin

section /sĕk'shən/ n bahagi
supervisor /sōo'pər-vīz'ər/ n tagapamahala
translations /trăns-lā'shənz/ n pl of translation mga pagkakasalin
vocabulary /vō-kăb'yə-lĕr'ē/ n talasalitaan

Intake And Output Record - Chart 1 & Chart 2

absorbed /ăb-sôrbd'/ v passive nasisip
description /dĭ-skrĭp'shən/ n paglalarawan
emesis /ĭ-mēs'ĭs/ n suka
intake /ĭn'tāk/ n mga iniinom o itinuturok sa katawan
intake and output record - mga naisulat na naipasok at lumabas sa katawan
intravenous (IV) /ĭn'trə-vē'nəs/ n suero
medication /mĕd'ə-kā'shən/ n gamot
nurse's initial - paglagda sa unang titik (ng pangalan) ng mga nars
nurses' signature - lagda ng mga nars
oral feeding /ôr'əl fēd'ĭng/ n pagkain na idinadaan sa bunganga
output /out'put/ n mga lumalabas sa katawan (pawis, ihi at iba pa)
remarks /rĭ-märks/ n pl of remark mga puna o masasabi tungkol sa.....
stool /stool/ n tae; dumi
stool if loose in CC - sukat ng tae (dumi)
suction drainage /sŭk'shən drān'ĭj/ n mga nasisip na galing sa katawan gaya ng mga nana ng sugat ng operasyon, plema at iba pa
surname /sûr'nām/ n apelyido
urine /yŏo'rĭn/ n ihi
volume absorbed - kadami ng nasisip
volume in cubic centimeter (Vol. In cc.) - kadami sa sukat na "cc"

Preoperative Checklist - Chart 3

addressograph plate /ə-drĕs'ō'grăf plāt/ n isang metal na

bagay na may pangalan at numero ng tirahan
(ng pasyente)

ambulatory /ăm'by-lə-tôr'ē/ adj nakakapaglakad

amount (amt.) /ə-mount'/ n kabuuan

assistance /ə-sĭs'təns/ n tulong

blood type /blŭd tīp/ n tipo ng dugo

BP (blood pressure) /blŭd prĕsh'ər/ n presyon ng dugo

braided /brād'ĭd/ v passive natirintas

catheterized /kăth'ə-tər'īzd'/ v passive natusukan ng gomang
tubo sa katawan (upang lumabas ang ihi)

checklist /chĕk'lĭst/ n listahan ng pagkikitaan

contact lens /kŏn'tăkt' lĕns/ n maliit at pabilog na salamin
sa mata

cosmetics /kŏz-mĕt'ĭk/ n pl of cosmetic mga bagay na ginagamit
sa mukha at katawan gaya ng pulbos at pabango

cross match slips - papel na nakasulatan ng tipo ng dugo

defecated /dĕf'ə-kāt'ĭd/ v pt of defecate dumumi; tumae

dentures /dĕn'chər/ n pl of denture mga pustisong ipin

dictated /dĭk'tāt'ĭd/ v pp of dictate naidikta

doctor's order sheet - papel na nakasulatan ng mga utos o
bilin ng doktor

enema /ĕn'ə-mə/ n labatiba

glasses /glăs'ĭs/ n pl of glass mga salamin sa mata

graphic sheet - papel na nakasulatan ng mga temperatura,
pulso, paghinga, presyon ng dugo, timbang at iba pa

hairpins /hârpĭns/ n pl of hairpin mga pang-ipit sa buhok

history and physical - mga bagay-bagay tungkol sa katawan
(mga karamdaman at iba pa)

HS sedation /sĭ-dā'shən/ n pamayapain o patulugin sa
pamamagitan ng gamot

identification bracelet - pulseras na pagkakakilanlan

inspected by - siniyasat ng

instructed /ĭn-strukt'ĭd/ v passive nabilinan

instructions /ĭn-struk'shən/ n pl of instruction mga bilin

jewelry /joo'əl-rē/ n alahas

latest /lāt'əst/ adj super of late pinakahuli

limbs /līmbs/ n pl of limb ang mga kamay at paa
low position - (nasa) mababang ayos
nail polish /nāl pŏl'ĭsh/ n pinta ng kuko
operative area - bahaging ooperahin
operative record - kasulatan tungkol sa operasyon
pajama bottoms /p[illegible]-já'm[illegible] bŏt'[illegible]ms/ n pantalon ng padyama
postoperative /pōst-ŏp'[illegible]r-[illegible]'tĭv/ adj pagkatapos ng operasyon
pre-op medication - gamot na ibinibigay bago operahin
preoperative /prē-ŏp'[illegible]r-[illegible]-tĭv/ adj bago operasyon
prep (preparation) /prĕp'[illegible]-rā'sh[illegible]n/ n paghahanda
prepared /prĭ-pârd'/ v passive naihanda
prosthesis /prŏs-the'sĭs/ n mga di-natural na bahagi ng katawa
        gaya ng mga bakal o kahoy na kamay o paa
recorded /rĕk'[illegible]rd'id/ v passive naitala; naisulat
recovery room - silid na pinapapagalingan pagkatapos ng
        operasyon
required permits - kinakailangang pahintulot
removed /rĭ-móovd'/ v pt of remove inalis
side rails /sīd rālz/ n pl of side rail mga barandilya ng
        kama
stretcher /strĕch'ər/ n pangbuhat sa mga di-nakakalakad
tied on /tīd ŏn/ v nakatali sa
voided /void'id/ v passive umihi
wheelchair /hwel chār/ n upuang di-gulong
wigs /wigz/ n pl of wig peluka
written /rĭt'n/ v pp of write nakasulat
wt. (weight) /wāt/ n timbang

Admission Interview - Chart 4

activity limitations - hanggahan ng pagkilos o paggawa
admission interview - pakikipanayam sa pagtanggap (sa ospital)
alert /[illegible]-lûrt'/ adj listo
anxious /ăngk'sh[illegible]s/ adj nananabik; nababahala
anyone else - sino pa
bladder /blăd'[illegible]r/ n pantog
bowel /bou'[illegible]l/ n mga bituka (kinalalagyan ng dumi)

brought from - dinala mula sa
comatose /kō'mə-tōs'/ adj walang malay
comments /kom'ənts'/ n pl of comment mga kuro-kuro
confused /kən-fyoōzd'/ v passive used as an adj naguguluhan; nalilito
constipation /kon'stə-pā'shən/ n nahihirapan o hindi; makadumi
depressed /dĭ-prĕsd'/ v passive used as an adj matamlay
dose /dōs/ n dosis
frequency /frē'kwən-sē/ n limit; kadalasan
habits /hăb'ĭts/ n pl of habit mga ugali, kaugalian
hospitalization /hŏs'pə-tə'lə-zā'shən/ n pagkaka-ospital
incontinence /ĭn-kon'tə-nəns/ n di-mapigilan ang pagdumi o pag-ihi
initial assessment /ĭ-nĭsh'əl ə-sĕs'mənt/ n unang pagsusuri
last dose - ang huling dosis
nocturia /nŏk-tur'ē'ə/ n pag-ihi sa gabi
paralizis /pə-răl'ə-sĭs/ n paralitiko (walang pandamdam)
pre-existing illness - mga unang karamdaman o sakit na mayroon (ang isang tao)
previous /prē'vē-əs/ adj nauna
reason /rē'sən/ n dahilan
remedy /rĕm'ə-dē/ n lunas
restrict visitors - higpitan o takdaan ang mga bisita
sleep pattern - paraan ng pagtulog
special diet - espesyal na pagkain; di-karaniwang pagkain
special request - espesyal na paki-usap o paghingi
speech /spēch/ n pagsasalita
verbalizes /vûr'bə-lĭz'/ v 3rd per sing magsalita
vision /vĭzh'ən/ n paningin

Nurses Admission Record - Chart 5

admission /ăd-mĭsh'ən/ n pagtanggap
articles /är'tĭ-kəls/ n pl of article mga kasangkapan
bed control /bĕd kən-trōl'/ n ang ginagamit na pangtaas o pangpababa ng kama
call light /kôl līt/ n ang ginagamit na pagtawag sa mga nars
condition /kən-dĭsh'ən/ n kalagayan

consults notified - napagsabihan na ang mga doktor
denture cup - tasang lalagyan ng pustisong ipin
fair /fâr/ adj kainaman; katamtaman
Ht. (height) /hīt/ n taas
informant /in-fôr'm nt/ n tagapagsalita o tagapagsabi
kept at bedside - itago sa malapit o sa tabi ng kama
kg. (kilogram) /kīl'-gram/ n kilogramo
LA (left arm) /lĕft ärm/ n kaliwang kamay
lbs. (pounds) /pounds/ n mga libra
linen change - pagpalit ng mga linso
loss /lŏs/ n pagkawala
meal time /mēl tīm/ n oras ng kainan
mode /mōd/ n paraan
newspaper /n/yōōz'pā'p r/ n pahayagan
notified /nō't -fīd/ v passive napagsabihan
nurses' notes - mga talang isinulat ng mga nars (ukol sa pasyente)
orientation to unit - ituturo at ipapasyal sa silid
partial /pär'sh l/ adj di-ganap
poor /pŏŏr/ adj kaawa-awa; malala
RA (right arm) / rīt ärm/ n kanang kamay
radio /rā'dē-ō/ n radyo
relationship /ri-lā'sh n-shīp/ n kaugnayan
safe /sāf/ n kaha de yero
toilet facilities - mga kagamitan sa banyo
transfers (patients being transferred) /trăns-fûrs/ n mga pasyenteng inililipat sa ibang panig ng ospital
valuables /val'yōō- -b ls/ n mga mahalagang ari-arian
visiting policy - patakaran sa pagdalaw

Reading 22

accounts /ə-kounts'/ n pl of account pagkakautang o pag-iimpok (ng salapi) sa bangko
automatically /ô't -măt'ĭk'- lē/ adv automatiko; di na kailangang asikasuhin o gawain
automatically deposited - naideposito ng walang nag-asikaso
checking account /chek'ĭng ə-kount'/ n paglagay ng salapi sa bangko upang magkaroon ng sariling tseke

decided /dĭ-sīd'ĭd/ v pt of decide pinagpasiyahan
deposit /dĭ-pŏz'ĭt/ v ilagak; ideposito
joint /joint/ adj magkasama
maiden name /mād'n nām/ n pangalan noong dalaga
mother's maiden name - pangalan ng ina noong dalaga
open /ō'p n/ v magbukas; mag-umpisa
savings account /sāv'ĭngz -kount'/ n pag-iimpok ng salapi sa bangko
signature card /sĭg'n -chŏor' kard/ n kard na nakasulatan ng lagda
make sure /māk shŏor/ v siguraduhin alamin ng totoo
tries /trīs/ v 3rd per sing subukin
withdraws /with-drŏs/ v 3rd per sing maglabas (ng salapi sa bangko)
withdrawal slip - papel na ginagamit sa paglalabas ng salapi sa bangko

Signature Card Information

accurately /ăk'y r-ĭt'lē/ adv wasto
birthplace /bûrth'plās/ n lugar na sinilangan
born /bôrn/ adj naipanganak
business (bus.) /bĭs'nĕs/ n pangngalakal
corresponds /kŏr' -spŏnds'/ v makapareho
deliver /dĭ-l v' r/ v dalhin at ibigay
disabled /dĭs-ā'b ld/ adj baldado
elderly /ĕl'd r-lē/ adj matandana
gets married /gĕts măr'ēd/ v 3rd per sing mag-asawa
got married /gŏt măr'ēd/ v 3rd per past nag-asawa
husband's last name - apelyido ng asawang lalaki
initials /ĭ-nĭsh' l/ n pl of initial mga unang titik ng pangalan
letters /lĕt' rs/ n pl of letter mga liham; sulat
mailmen /māl'mĕn/ n pl of mailman mga kartero
marriage /măr'ĭj/ n pag-aasawa
money /mŭn'ē/ n salapi; kuwalta
next page - susunod na pahina
paycheck /pā 'chĕk/ n sahod suweldo (na tseke)

payday /pā'dā'/ n araw ng pagsahod
phone /fōn/ n telepono
social security number - numero ng "social security"
social security system - isang sangay ng gobiyerno
swiftly /swĭft'lē/ adv mabilis
takes-out of - alisin - mula sa
US Government - gobiyerno ng Estados Unidos
usually /yōō'zhōō- l'ē/ adv karaniwan
Zip Code /zĭp kōd/ n numerong ginagamit para sa isang purok

Bank And Savings Forms

bills /bĭls/ n pl of bill mga salaping papel
coins /koins/ n pl of coin mga kuwalta o perang metalo
checkbook /chèk'bŏok/ n libreta ng mga tseke
counter check /koun't r chèk/ n tseke sa bangko na ginagamit upang maglabas ng pera
currency /kûr' n-sē/ n salapi
deposit /dĭ-pŏz'ĭt/ n lagak; deposito
dimes /dīmz/ n pl of dime diyes sentimos
dollar bill - isang dolyar na salapi
nickels /nĭk' lz/ n pl of nickel limang sentimos
non-negotiable /nŏn-nĭ-gō'sh -b l/ adj di-maaaring ilipat o ipalit sa iba
pennies /pèn'ēs/ n pl of penny mamera
quarters /kwôr'tərz/ n pl of quarter beinte singko
transaction /trăn-săk'sh n/ n pangangasiwa

Reading 23

acting /ăk'tĭng/ n gerund pag-arte
baggy /băg'e/ adj maluwang
cash a check - magpapalit ng tseke
cigar /sĭ-gär/ n tabako
costume /kŏs /y/ōōm/ n kasuutan
gasps /găsps/ v 3rd per sing humingal
getting angry - nagagalit na
hobo /hō'bō/ n taong walang hanapbuhay at nagpapalaboy-laboy lamang (hampaslupa)
hobby /hŏb'ē/ n kinagigiliwang libangin

ideas /ī'dē-əs/ n pl of idea mga sapantaha, kuro-kuro
mother-in-law - biyenan na babai
planning /plăn'ĭng/ n gerund pagbabalak
play /plā/ n dula
reaches /rēch'ĭs/ v 3rd per sing dukotin
rehearsing /rĭ-hŭrs'ĭng/ v prp of rehearse nag-eensayo
relax /rĭ-lăks/ v magpahinga
remembers /rĭ-mĕm'bərs/ v 3rd per sing maalala
replies /rĭ-plīs'/ v 3rd per sing sumagot; tumugon
ridiculous /rĭ-dĭk'yə-ləs/ adj katawa-tawa
runs down the street - patakbo sa kalye
rushes /rŭsh'ĭs/ v 3rd per sing magmadali
shouts /shouts/ v 3rd per sing sumigaw
signed /sīnd'/ v pt of sign naglagda
smelly /smĕl'ē/ adj maamoy
studies /stŭd'ēs/ v 3rd per sing tingnan ng mabuti
suddenly /sŭd'n-lē/ adv biglaan
surprise /sər-prīz'/ v biglain
take (someone) out - ilabas upang anyayahang kumain o manood ng sine
teller /tĕl'ər/ n tagabayad sa bangko
tonight /tə-nīt'/ adv ngayong gabi
wallet /wŏl'ĭt/ n pitaka
wearing /wâr'ĭng/ v prp of wear nakasuot
wedding anniversary - anibersaryo ng kasal
wig /wĭg/ n peluka
wrinkled /rĭng'kəld/ adj kusot

UNIT XI

THE JOB HUNT

PREVIEW

Ang ikalabing-isang pangkat ay naglalaman ng mga bagay-bagay na makakatulong paghanap mo ng trabaho. Sa bahaging ito, iyong matututunan ang pagsagot sa mga papel na iyong kailangan sa paghiling ng trabaho, kung paano sumulat ng "resume," at kung paano maghanda para sa pakikipanayam sa trabaho. (Ang "resume" ay isang maikli o tuwirang sulat ukol sa hanapbuhay o kasanayan ng isang tao.)

Kapag mag-umpisa ka nang maghanap ng trabaho, makakatulon ang kasanayan mo sa pagbasa. Kailangan mong sagutin ng tama ang mga papel na ginagamit sa paghiling ng trabaho. Kailangan mong basahin ang mga anunsiyo ng mga trabaho. Maaring ikaw ay kina-kailangang kukuha ng iksamen o pagsubok kapag maghahanap ka ng trabaho.

Kailangang mahusay kang mambabasa upang masagot ang mga papeles, mabasa ang mga anunsiyo at kumuha ng mga iksamen. An bahaging ito makakatulong sa iyong paghanda sa paghanap ng trabaho.

Vocabulary/Phrases

Application Forms

accurate /ăk'yər-ĭt/ adj wasto
advertised /ăd'vər-tīz'/ v passive inanunsiyo
applicants /ăp'lĭ-kənt/ n pl of applicant ang magharap ng kahilingan
application forms - mga papel na ginagamit sa paghahanap o paghiling ng trabaho
ask (for a job application) in writing - sumulat upang humingi ng papel na gagamitin sa paghiling ng trabaho
education /ĕj'oo-ka'shən/ n pinag-aralan
employers /ĕm-ploi'ərs/ n pl of employer mga kawani
employment /ĕm-ploi'mənt/ n hanap-buhay; trabaho
experience /ĕk-spîr'ē-əns/ n karanasan
interested /ĭn'trĭst'ĭd/ v pt of interest nagustuhan
interviewer /ĭn'tər-vyōō'ər/ n ang tagapagtanong o nakikipanayam
messy /mĕs'ē/ adj magulo; di-malinis
neat /nēt/ adj malinis at maayos
personnel departments - departamento ng kompanya na pinagnihilingan ng trabaho
sample /săm'pəl/ n muestra; halimbawa
skills /skĭls/ n pl of skill mga kasanayan
to get to know you - makilala kita
training /trān'ĭng/ n pagsasanay
whoever /hōō-ĕv'ər/ pron sino man

Employment Application Forms

ability /ə-bĭl'ə-tē/ n kakayahan
account /ə-kount/ v ipaliwanag
ages of dependents - gulang ng mga anak at asawa
authorize /ô'thə-rīz/ v bigyang karapatan o kapangyarihan
belief /bi-lēf'/ n paniwala
beneficial /bĕn'ə-fĭsh'əl/ adj makatutulong
cause /kôz/ n dahilan; sanhi
character /kăr'ĭk-tər/ n pagkatao; katangian
choosing /chōōz'ĭng/ n gerund pagpili

civic organizations - samahang pangmamamayan
color eyes - kulay ng mga mata
color hair - kulay ng buhok
companies /kŭm'p ə-nēs/ n pl of company mga kompanya; bahay-kalakal
conduct /k ən-dŭkt'/ n asal
craft skills - kasanayan sa gawaing pangangalakal
damage /dăm'ĭj/ n danyos
degree /dĭ-grē'/ n pinag-aralan o natapos sa kolehiyo
discharge /dĭs-charj'/ n pagkatanggal (sa serbisyo)
dismissal /dĭs-mĭs'əl/ n pagtitiwalag
draft classification - pangkat o numero ng pagkatawag sa serbisyo ng hukbo
driver's license - lisensia ng pagmamaneho
failing to pass - di-makapasa
false statement - kasinungalingan
grade completed - gradong natapos
hereby /hĭr-bī'/ adv dito ay
in connection with - na may kaugnayan sa
in emergency notify - sa pangyayaring di-inaasahan pagsabihan ang....
individuals /ĭn'də-vĭj'ōō-əls / n pl of individual mga tao
knowledge /nŏl'ĭj/ n kaalaman
liability /lī'ə-bĭl'ə-tē/ n pananagutan
licensed physician - doktor na lisensiyado
major /mā'jər/ n ang pinag-aralan
married /măr'ēd'/ adj may asawa
marital status - katayuan kung may asawa o wala
material fact - mga katotohanan na bagay
matters /mă't ərs/ n pl of matter mga bagay-bagay
military /mĭl'ə-tĕr'ē/ n hukbo
national guard - guardiya ng bansa (hukbo)
nature of work at start/ leaving - uri ng trabaho ng mag-umpisa umalis
number of dependents - bilang ng mga anak (kasama ang asawa)
omission /ō-mĭsh'ən/ n di-pagkasama
opinion /ə-pĭn'yən/ n kuro-kuro

permanent resident alien - dayuhan na palagiang naninirahan sa ibang bansa
personal references - ang mga magpapatunay sa sariling pagkatao
physical defects - mga sagabal sa katawan
physical limitations - mga hanggahan na maaaring gawin ng katawan
position desired - nais na ranggo o katayuan sa trabaho
professional /pr -fĕsh' n- l/ adj mayroong propesyon
qualifications /kwŏl' -fĭ-ka'sh n/ n pl of qualifications mga katangian
reason for leaving - dahilan ng pag-alis
rejection /rĭ-jek'sh n/ n pagtanggi
release /rĭ-les'/ v pawalan; pakawalan
reserved /rĭ-zûrvd'/ adj nakalaan
resulting from - nagbunga sa
retained /rĭ-tānd'/ v passive nanatili
salary /sàl' -re/ n sahod
school activities - mga gawain sa paaralan
separated /sĕp' -rāt'id/ v pt of separated nakahiwalay
shorthand speed - kabilis ng pagsulat ng maikli
signing /sīn'ĭng/ n gerund paglagda
single /sing'g l/ adj nag-iisa; walang asawa
solicit /s -lis'it/ v manghingi
spouse /spous'/ n asawa
state /stat'/ v ihayag
start with last position - mag-umpisa sa pinakahuling katayuan o trabaho
submit /s b'mĭt/ v isangguni
sufficient /s -fish' nt/ adj sapat; kasiya
technical /tek'ni-k l/ adj tekniko
typing speed - kabilis ng pagmamakinilya
trade skills - kasanayan sa pangngalakal
unemployed /ŭn-em'ploid/ adj walang hanap-buhay
upon request - sa kahilingan
U.S. citizen - mamamayan ng Estados Unidos
veteran /vĕt' r- n/ n beterano
whatsoever /hwŏt'so-ĕv' r/ pron ano man

widowed /wĭd'ōd'/ adj nabalo

Your Job File

accomplishments /ə-kŏm'plĭsh-mənt/ n pl of accomplishment
mga nagawa o tanging kasanayan
ads (advertisements) /ăds/ n pl of ad mga anunsiyo
apply /ə-plī/ v humiling; dumulog
assignment /ə-sīn'mənt/ n takdang gawain
awards /ə-wôrds'/ n pl of award mga gantimpala
carelessness /kâr'lĕs-nĕs/ n pagpapabaya
certificates/sər-tĭf'ĭ-kĭt/ n pl of certificate mga katunayan
(ng pinag-aralan o kasanayan)
chance /chăns/ n pagkakataon
character reference - mga magpapatunay sa sariling ugali
o pagkatao
chronological /krŏn'ə-lŏj'ĭ-kəl/ adj naisaayos sa ayos ng
pangyayari
church /chûrch/ n simbahan
citizenship /sĭt'ə-zən-shĭp'/ n ang legal na bayan ng isang t
clearly /klîr'lē/ adv maliwanag
committee /kə-mĭt'ē/ n lupon
compare /kəm-pâr'/ v ihambing
confidential /kŏn'fə-dĕn'shəl/ adj lihim
copy /kŏp'ē/ n salin; kopya
courses /kôrs'ĭs/ n pl of course mga kurso
debating society - samahan ng pakikipatalo
diplomas /dĭ-plō'məs/ n pl of diploma mga diploma
duplicated /d/y/ōō'plĭ-kā'tĭd/ v passive nagaya; nakopya
errors /ĕr'ərs/ n pl of error mga kamalian
even though - kahit na
file /fīl/ n salansan
follow /fŏl'ō/ v sundin
fund drive - pagkampanya sa pag-imbak ng mga kaloob na salapi
future employer - ang susunod o magiging kawani
honors /ŏn'ərs/ n pl of honor mga gantimpala o karangalan
how well you work - gaano kabuti ka magtrabaho
incoming patients - mga pasyenteng tinatanggap sa klinika o
ospital

indicate /in'dĭ-kāt'/ v ituro; ipahiwatig
instructions /ĭn-strŭk'shənz/ n pl of instruction mga bilin; panuto
job application - ang ginagamit sa paghiling o paghanap ng trabaho
job file - salansan ng mga papel na ukol sa trabaho
job title - pangalan ng hanap-buhay o trabaho
leave out - huwag isama
led /lĕd/ v pt pp of lead pinamunuhan
letter of recommendation - liham na pangrekomenda
margins /mär'jənz/ n pl of margin mga puwang sa magkabila ng papel
meet face-to-face - kaharapin
mistakes /mĭ-stāks'/ n pl of mistake mga kamalian
neatly /nēt'lē/ adv maayos at malinis
none /nŭn/ n wala
order /ôr'dər/ n ayos
organized /ôr'gə-nīzd'/ v passive maayos
original /ə-rĭj'ə-nəl/ adj unang-una
perfect /pûr'fĭkt/ adj ganap; walang kapintasan
perhaps /pər-hăps'/ adv marahil
photo offset printing - isang uri ng paglimbag
potential /pə-tĕn'shəl/ adj maaaring susunod o magiging...
priest /prēst/ n pare
print /prĭnt/ v maglimbag
printing company - kompanyang naglilimbag
proofread /proof'rēd'/ v basahin upang alamin ang mga kamalian
received /rĭ-sēvd'/ v passive natanggap
relatives /rĕl'ə-tĭvs/ n pl of relative mga kamag-anak
resume /rĕz'ōo-mā'/ n maikling sulat tungkol sa pinag-aralan at kasanayan sa trabaho
reverse /rĭ-vûrs'/ adj salungat
review /rĭ-vyōō'/ v repasuhin; suriin
rewrite /rē-rīt'/ v isulat muli
science /sī'əns/ n agham
space /spās/ n puwang
specialized /spĕsh'ə-līzd'/ v passive nagpakadalubhasa
spelling /spĕl'ĭng/ n gerund pagbaybay

stationary store - tindahan ng mga kagamitan sa opisina
Suicide Crisis Center - tanggapan ng mga taong nais magpakamat
summary /sŭm'ə-rē/ n lagom
temple /tĕm'pəl/ n templo; simbahan
translator /trăns-lāt'ər/ n tagasalin (sa ibang salita)
type /tīp/ v makinilyahin
unless /ŭn'lĕs/ conj maliban kung
up-to-date - makabago
vocational /vō-kā'shən'əl/ adj panggawain
volunteer work - mga gawaing boluntaryo
wide /wīd/ adj malawak; maluwang
work closely with - magtrabaho ng malapit sa....
working life - panahon sa buong buhay na naghahanap-buhay
xerox copy - kopya (na ginawa sa makinang "xerox")
xerox machines - mga makinang gumagawa ng mga kopya

Tips For A Successful Interview

allow /ə-lou/ v pahintulutan
aloha shirts - mga kamiseta
appropriate /ə-prō'prē-ĭt/ adj angkop
articles /ar'tĭ-kəls/ n pl of article mga lathalain
as much as you can - sa buong makakaya mo
bilingualism /bī-lĭng'gwə'lĭz'əm/ n dalawang pananalita
bright /brīt/ adj matingkad
building /bĭl'dĭng/ n gusali
casually /kăzh'ōōl-ē/ adv pangkagawian
chew /chōō/ v nguyain
cigarette /sĭg'ə-rĕt'/ n sigarilyo
collect your thoughts - tipunin ang pag-iisip
comb /kōm/ v suklayin
comfortably /kŭm'fər-tə-blē/ adv maginhawa
conservatively /kən-sûr'və-tĭv'lē/ adv makaluma
costume jewely - di-totoong alahas
dark /dărk/ adj madilim (na kulay)
discuss /dĭs'kŭs'/ v pag-usapan
dress /drĕs/ v magsuot; magdamit
dress shirt - kamiseta
edge /ĕj/ n tabi; gilid

elaborate hairdos - masyadong maayos na ayos ng buhok
emphasize /ĕm'fə-sīz'/ v bigyang-diin o itawag ng pansin
enthusiastic /ĕn-thōō'zē-ăz'tĭk/ adj masigasig
except /ĭk-sĕpt'/ conj maliban sa
financial district - purok ng mga bahay-kalakal gaya ng mga
        bangko
find out - alamin
floor /flôr/ n sahig
freshly shaved - bagong ahit
future plans - mga binabalak na gagawin o plano
generally /jĕn'ər-əlē/ adv pangkalahatan
greet /grēt/ v batihin
gum /gŭm/ n gam (kendi)
heavy make-up - makapal na pulbos o pampaganda sa mukha
hire /hīr/ v tanggapin sa trabaho
impression /ĭm-prĕsh'ən/ n sapantahang paniwala
in case - kung sakaling
issues /ĭsh'ōōz/ n pl of issue mga lathalain
lap /lăp/ n kandungan
local newspaper - pampook na pahayagan
long sleeved - mahabang manggas
match /măch/ v ibagay
may mean the difference - maaaring mangahulugan ng iba
miniskirts /mĭn'ē-skûrts/ n pl of miniskirt masyadong
        maikling mga palda
muumuus /mōō-mōōs/ n Hawaiian word kasuotan ng mga babae
nervous /nûr'vəs/ adj ninerbiyos
offers /ô'fərs/ v 3rd per sing ihandog
pair of slacks - pantalon
part-time work - hanap-buhay na di-ganap na walong oras
party clothes - kasuotang panghandaan
positive points - mga mabuting bagay (ukol sa isang tao)
project /prŏj'ĕkt'/ n proyekto
public library - aklatan ng bayan
purse /pûrs/ n lukbutan; pitaka
revealing blouses - nakapagbubunyag na blusa
sales position - trabahong pagtitinda

shades /shādz'/ n pl of shade mga kulay
short sleeved - maikling manggas
signal /sĭg'nəl/ n hudyat
socks /sŏks/ n pl of sock mga medyas
smoke /smōk/ v manigarilyo
sports jacket - tsaketa
still /stĭl/ adj walang tinag
strong cologne (perfume) - matapang (ang amoy) na pabango
successful /sək-sès'fŭl/ adj matagumpay
suit /sōōt/ n terno
tailored pants - naipatahing pantalon
tie your hair back - talian ang buhok
tight /tīt/ adj masikip
tips /tĭps/ n pl of tip mga pahiwatig
traffic jam - gusot ng trapiko
travel time - oras ng pagbiyahe
up-to-date suit - ternong makabago
wear /wâr/ v maglagay
whether---or not - kapag---o hindi
working conditions - kalagayan sa pagtratrabaho
visit /vĭs'ĭt/ v dalawin
worn /wûrn/ v pp of wear isinuot

Where To Look For A Job

actively look for a job - palagiang naghahanap ng trabaho
advantage /ăd-văn'tĭj/ n kalamangan; kahigitan
advertiser /ăd'vər-tīz'ər/ n tagapaganunsiyo
advertising /ăd'vər-tīz'ĭng/ v prp nag-aanunsiyo
agencies /ā'jən-sēs/ n pl of agency mga tanggapan o sangay
attorney /ə-tûr'nē/ n abogado
besides /bĭ-sīdz/ adv maliban sa
bilingual program - mga proyektong nauukol sa mga may dalawang uri ng pananalita
bilingual aides - mga katulongan na nakakapagsalita ng dalawang uri ng pananalita
chamber of commerce - samahan ng mga taong mangangalakal
classified /klăs'ə-fīd'/ v passive used as an adj pinag-uriur

community /kə-myōō'nə-tē/ n pook; pamayanan
compete /kəm-pēt'/ v magpaligsahan
complaints /kəm-plānts'/ n pl of complaint mga karaingan
confidence /kŏn'fə-dəns/ n tiwala
contract /kŏn-trăkt'/ n kasunduan
criminals /krĭm'ə-nəls/ n pl of criminal mga salarin
Department of Labor - Kagawaran ng Paggawa
depend on - nakasalig sa
discouraging /dĭs-kûr'ĭj'ĭng/ n gerund nakakasira ng loob
districts /dĭs'trĭkts/ n pl of district mga purok
employment office - tanggapan ng paggawa o hanap-buhay
exist /ĕg-zĭst'/ v manatili
expanding /ĕk-spănd'ĭng/ v prp of expand umuunlad; lumalawak
falls through - mangyari
federal government - gobierno ng Estados Unidos
fee /fē/ n bayad
fields /fēlds/ n pl of field larangan
finances /fī-năns'ĭs/ n pl of finance mga tustus o pananalapi
full-time position - pagtratrabaho sa loob ng walong oras
granted /grănt'ĭd/ v passive pinagkalooban
handbook /hănd'book/ n aklat na reperensiya
health aides - katulongan sa pangkalusugan
hiring /hīr'ĭng/ n gerund pagtanggap
human resources development - sangay ng gobiyerno na nagbibigay
at tumutulong sa paghanap ng trabaho
institution /ĭn'stə-t/y/yōō'shən/ n institusyon
issued by - inilathala ng
janitorial services - paglilingkod sa paglilinis
job counselors - mga taga-payo ukol sa hanap-buhay
job hunt - paghahanap ng trabaho
job market -mga hanap-buhay
kitchen help - katulongan sa kusina
labor /lā'bər/ n gawain
legal /lē'gəl/ adj nauukol sa batas
librarian /lī-brăr'ē-ən/ n katiwala ng aklatan
licenses /lī'sən'sĭs/ n pl of license mga lisensiya
local government - gobiyernong pampook lamang

newspaper /n/y/yōōs-pā'pər/ n pahayagan
occasionally /ə-kā'zhən'əl-ē/ adv paminsan-minsan
occupational outlook - pangmasid sa mga hanap-buhay
operate /ŏp'ə-rāt'/ v mamahala
opportunities /ŏp'ər-t/y/ōō'nə-tēs/ n pl of opportunity
mga pagkakataon
ordeal /ôr-dēl/ n mahigpit na pagsubok o karanasan
permits /pər-mĭts/ v 3rd per sing ipahintulot
personal details - mga bagay-bagay tungkol sa sarili
placement center - sangay na naglalagay ng puwesto o trabaho
pretend /prĭ'tĕnd/ v magkunwari
products /prŏd'ŭkts/ n pl of product mga prudokto
provides /prə-vīds'/ v 3rd per sing magdulot
publications /pŭb'lĭ-kā'shəns/ n pl of publication mga lathal
publishes /pŭb'lĭsh-ĭs/ 3rd per sing mag-lathala
purposes /pûr'pə's'ĭs/ n pl of purpose mga layunin
register /rĕj'ĭ-stər/ v itala
rob /rŏb/ v magnakaw
rushed /rŭshd'/ v pt pp of rush nagmadali
scarce /skârs/ adj bihira; madalang
services /sûr'vĭs'ĭs/ n pl of service mga paglilingkod
sponsored /spon'sərd'/ v passive tinangkilik
state-wide system - pamamaraang pangbuong estado
statistics /stə-tĭs'tiks/ n estadistika
strangers /strān'jərs/ n pl of stranger mga di-kilala
suggestions /sə-jĕs'chəns/ n pl of suggestion mga mungkahi
telephone directory -listahan ng mga numero ng telepono
unknown /ŭn'nōn'/ adj di-kilala
yellow pages - ang mga dilaw na pahina ng direktoryo ng
telepono

Miscellaneous Translations

Tr1 (EMPLOYMENT APPLICATION FORM)

BASAHIN NG MAINGAT BAGO LAGDAHAN:

1. Binibigyan ko ng karapatan ang kompanyang ito na

manghiling ng mga nais na kaalaman kaugnay ng papel na ito kasama ng mga bagay-bagay gaya ng mga kuro-kuro, kaugalian, kakayahan at asal, at binibigyan ko din ng karapatan at hinihiling ang bawa't tao at bahay-kalakal na nabanggit sa papel na ito na magbigay ng mga nasabing kaalaman. Aking pawawalan ng pananagot ang mga tao at kompanya sa mga danyos na maaaring magbunga mula sa pagkakabigay ng mga kaalamang ito.

2. Sumasangayon ako sa kahilingan ng kompanya na magpaiksamen sa isang lisensiyadong doktor na pili ng kompanya at nauunawaan ko na kapag di ko maipasa ang iksamen na ito ay di ako maaaring mananatili sa serbisyo ng kompanya.

3. Aking pinapatunayan na ang mga bagay na nilalaman ng papel na ito ay wasto at buo sa sarili kong kaalaman at paniniwala. Nauunawaan ko na kahit ano mang di matapat na pahayag o di pagkasama ng mga tunay na bagay ay maaaring sapat na dahilan ng pagtanggi sa panghiling o pagkakatanggal sa trabaho.

UNIT XII

REVIEW AND TESTING

PREVIEW

Gamitin ang ikalabindalawang pangkat bilang pagkakataon sa pagsasanay ng mga bagay-bagay na iyong natutunan sa librong ito. Ang iyong guro ay maaaring may mga karagdagang pagsasanay para sa iyo.

Ang pangunahing bahagi sa leksiyong ito ay isang proyekto sa klase. Ang proyektong ito ay ang paggawa ng plano ng siudad para sa Ahi City. Gagamitin mo lahat ang iyong mga kasanayan sa Ingles habang ginagawa ang proyektong ito. Maibibilang ang mga gawain sa pagbabasa, pagsasalita at pakikinig.

Basahing lahat ang mga tagubilin sa bahaging, Plan Ahi City, bago ka mag-umpisa. Sikaping gumamit ng Ingles sa lahat ng pag-uusap tungkol sa pagplano. Kapag ikaw ay magsusulat habang kayo'y nagplaplano, sikaping gumamit ng Ingles. Ang natapos na proyekto ay dapat na magpatunay kung gaano karaming Ingles na iyong nalalaman.